

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

**« ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ »**

Τριμελής Επιτροπή: Μητούλα Ρ., Επίκουρη Καθηγήτρια
Θεοδωροπούλου Ε., Αναπλ. Καθηγήτρια
Σαρδιανού Ε., Λέκτορας

Φοιτήτρια: Λαγογιαννη Ελένη

Αθήνα, 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδες

Εισαγωγή	6
----------------	---

Κεφάλαιο 1

Θεωρητική - Εννοιολογική Προσέγγιση

1.1.Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης.....	9
1.2.Ενδεικτικοί ορισμοί.....	10
1.3.Ευρωπαϊκή Ένωση και Βιώσιμη Ανάπτυξη.....	12
1.4.Ευρωπαϊκή Ένωση και Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.....	13

Κεφάλαιο 2

Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη και Οικονομία

2.1 Οδηγός για τα Ολοκληρωμένα Σχέδια Αστικής Ανάπτυξης (ΟΣΑΑ).....	17
2.1.1Η Στρατηγική Αστικής Ανάπτυξης στο Πλαίσιο του ΕΣΠΑ.....	19
2.1.2 Εμπειρία από Ολοκληρωμένα Προγράμματα Αστικής Ανάπτυξης στην Ελλάδα.....	21
2.1.3 Ολοκληρωμένα Σχέδια Αστικής Ανάπτυξης για την προγραμματική Περίοδο 2007-2013.....	24
2.1.4 Αρμόδιοι Φορείς.....	31
2.1.5 Σχέση χρηματοοικονομικών εργαλείων συνολικών επιχορηγήσεων (Jessica) και ΟΣΑΑ.....	33
2.2 Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη-Πολιτική Συνοχής 2014-2020.....	35
2.2.1_Ολοκληρωμένες επενδυτικές στρατηγικές, με μια πιο στρατηγική και ολιστική προσέγγιση.....	36

2.2.2 Χρηματοδότηση υπό χωριστή διαχείριση για την ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.....	37
2.2.3.Πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης.....	38
2.2.4 Καινοτόμες αστικές δράσεις.....	38
2.2.5.Βελτιωμένα εργαλεία για την υλοποίηση ολοκληρωμένων δράσεων.....	39
2.2.6 Αυξημένες ευκαιρίες αντιμετώπισης αστικών προκλήσεων που καλύπτονται από τις επενδυτικές προτεραιότητες.....	39
2.2.7 Χρηματοοικονομικά εργαλεία.....	40
2.2.8 Συμπεράσματα.....	40

Κεφάλαιο 3

Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη & Επιχειρηματικότητα

3.1 Η Έννοια της Επιχειρηματικότητας.....	42
3.2 Τοπική Ανάπτυξη και Επιχειρηματικότητα.....	44
3.3 Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα.....	50
3.3.1 Υψηλή Ετοιμότητα.....	50
3.3.2 Τεχνολογικοί Κλάδοι.....	51
3.3.3. Μεταποίηση.....	52
3.3.4Το λιανεμπόριο τροφίμων	53
3.3.5 Νέα Καινοτομική Επιχείρηση (ΕΣΠΑ).....	54

Κεφάλαιο 4

Η Έννοια της επιχείρησης

4.1.Ορισμος	56
4.2 Χαρακτηριστικά.....	56
4.3 Είδη Επιχειρήσεων.....	57
4.4 Ανάπτυξη Επιχείρησης.....	58

Κεφάλαιο 5

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

5.1Ορισμός.....	60
5.1.2.Πλεονεκτηματα και Αδυναμίες.....	63
5.13_Προοπτικές Ανάπτυξης.....	65
5.2 Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις στην Ελλάδα.....	67
5.3 Χρηματοδότηση των ΜμΕ.....	71
5.3.1_Βασικά Τραπεζικά Προϊόντα.....	71
5.3.2. Ιδιωτικές Επενδύσεις.....	73
5.3.3 Εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης.....	77
5.4.Βιωσιμότητα και αειφορία στις επιχειρήσεις.....	88

Κεφάλαιο 6

Δήμος Περιστεριού

6.1 Ιστορία.....	94
6.2 Ετυμολογία.....	95
6.3 Κλίμα Δυτικής Αττικής.....	96
6.4 Δημογραφικά στοιχεία.....	97
6.5 Οικονομία – Κοινωνία.....	98

Κεφάλαιο 7

Εμπειρικές Μελέτες.....	99
------------------------------------	-----------

Κεφάλαιο 8

Εμπειρική Ανάλυση: Μελέτη περίπτωσης Δήμου Περιστεριού

8.1. Το προφίλ του δείγματος.....	110
8.2 Εκτίμηση υποδειγμάτων παλινδρόμησης.....	114
8.2.1. Εκτίμηση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για το βαθμό που οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης συμβάλλουν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.....	115
8.2.2 Εκτίμηση υποδείγματος για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να συμμετάσχει στο κόστος δημιουργίας κάποιων υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.....	121
8.2.3 Εκτίμηση υποδείγματος για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να θεωρεί την επιχείρηση κερδοφόρα.....	126
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	131

Βιβλιογραφία.....132

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ,.

1.Πίνακας περιγραφικών μέτρων.....	135
2.Πίνακες συχνοτήτων	138
3.Γραφηματα.....	159
4.Ερωτηματολόγιο.....	186

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Βιώσιμη ανάπτυξη ως έννοια παραμένει εδώ και χρόνια ένας άλυτος γρίφος. Το πιθανότερο είναι ότι αναλύσεις για την περιβαλλοντική-οικονομική και κοινωνική της διάσταση έχουν διαβαστεί και συζητηθεί σε προσωπικό, τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο δεν έχει καταφέρει η ανθρωπότητα να κάνει ισχυρά βήματα προς τη βιώσιμη ανάπτυξη με σεβασμό στον πλανήτη και τον άνθρωπο. Για πολλούς βιώσιμη ανάπτυξη και οικονομική ανάπτυξη είναι έννοιες αντικρουόμενες από την άλλη πολλές είναι οι έρευνες που αποδεικνύουν το αντίθετο και μάλιστα τονίζουν πως υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στις δυο έννοιες. Το αποτέλεσμα είναι όμως πως επί της ουσίας παραμένει γρίφος το πώς μπορούμε να κάνουμε πράξη την βιώσιμη ανάπτυξη. Τα ερωτήματα είναι τελικά : μήπως παραμένει άλυτος απλά επειδή δεν μας ‘βολεύει’ να τον λύσουμε; μήπως τα πράγματα είναι πολύ απλά και δυσκολευόμαστε για άλλους λόγους να βρούμε τις λύσεις ; μήπως ξεκινούν όλα από το γεγονός ότι αρχίσαμε να μιλάμε για βιώσιμη ανάπτυξη όταν είδαμε τον πλανήτη να μας προειδοποιεί και όχι επειδή έχουμε πραγματικά κατανοήσει τα ‘δημιουργήματα’ μας σε κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό επίπεδο;

Τα παραπάνω ερωτήματα δεν μπορούν να λυθούν στην παρακάτω διπλωματική όχι επειδή είναι άλυτα αλλά επειδή όλοι μας ξέρουμε τις απαντήσεις και τον τρόπο. Η εργασία με θέμα «Βιώσιμη αστική ανάπτυξη του Δήμου Περιστεριού» έχει σαν στόχο να αναλύσει τις συνιστώσες της βιώσιμης ανάπτυξης σε έναν από τους πιο πυκνοκατοικημένους Δήμους της Ελλάδος και να προσεγγίσει την

οικονομική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης σε ένα εξαιρετικά μη βιώσιμο περιβάλλον σε μια εποχή έντονης οικονομικής κρίσης.

Αναλυτικά στο πρώτο κεφάλαιο προσεγγίζονται θεωρητικά οι έννοιες της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται συζήτηση καθαρά για αστική ανάπτυξη και οικονομία και για το εάν και κατά πόσο μέσα από κάποια προγράμματα μπορούμε να δημιουργήσουμε στις πόλεις οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αειφόρα. Η έννοια της επιχειρηματικότητας εμφανίζεται στο τρίτο κεφάλαιο σε μια προσπάθεια να γίνει λόγος μεταξύ επιχειρηματικότητας και αειφορίας. Οι επιχειρήσεις ως κύριος μοχλός ανάπτυξης (με θετικά και αρνητικά) της οικονομίας αναλύονται στο τέταρτο κεφάλαιο. Συνεχίζοντας στο πέμπτο κεφάλαιο προσεγγίζουμε την αειφορία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αναλύοντας τα χαρακτηριστικά τους, τις δυσκολίες και τους τρόπους χρηματοδότησης τους. Τα χαρακτηριστικά του Δήμου Περιστεριού σε όλα τα επίπεδα εμφανίζονται στο έκτο κεφάλαιο διότι η φυσιογνωμία του κάθε τοπίου αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα στην όποια ανάπτυξη μπορεί να υπάρξει σε έναν τόπο. Στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι εμπειρικές μελέτες ερευνητών σχετικά με βιώσιμη οικονομική και περιβαλλοντική αειφορία, καθώς επίσης και μελέτες που αναφέρονται καθαρά στη βιωσιμότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η παραπάνω προσπάθεια ολοκληρώνεται με το όγδοο κεφάλαιο, όπου παρουσιάζεται η εμπειρική μελέτη για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του Δήμου Περιστεριού, προσπαθώντας να βρούμε την σχέση οικονομίας και περιβάλλοντος.

Τελειώνοντας, αξίζει να αναφερθεί ότι υπήρξε προσπάθεια στο παρακάτω εγχείρημα να εμφανιστούν όσο το δυνατόν πιο πρόσφατες έρευνες και δημοσιεύσεις, σχετικά με την επιχειρηματική κατάσταση σε Ελλάδα και Ευρώπη έτσι ώστε σε μια περίοδο τόσο ρευστή για τον

επιχειρηματικό τομέα, να μπορέσουμε να δούμε το τώρα -το σήμερα ,
για να σκεφτούμε σωστότερα το αύριο.

1.ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η **αειφόρος ανάπτυξη** ή **βιώσιμη ανάπτυξη** αναφέρεται στην οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα. Γνώμονας της αειφορίας είναι η μέγιστη δυνατή απολαβή αγαθών από το περιβάλλον, χωρίς όμως να διακόπτεται η φυσική παραγωγή αυτών των προϊόντων σε ικανοποιητική ποσότητα και στο μέλλον.

Η βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει ανάπτυξη των παραγωγικών δομών της οικονομίας παράλληλα με τη δημιουργία υποδομών για μία ευαίσθητη στάση απέναντι στο φυσικό περιβάλλον και στα οικολογικά προβλήματα (όπως ορίζουν παραδοσιακές επιστήμες σαν τη γεωγραφία). Η βιωσιμότητα υπονοεί ότι οι φυσικοί πόροι υφίστανται εκμετάλλευση με ρυθμό μικρότερο από αυτόν με τον οποίο ανανεώνονται, διαφορετικά λαμβάνει χώρα περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Θεωρητικά, το μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα της περιβαλλοντικής υποβάθμισης είναι η ανικανότητα του γήινου οικοσυστήματος να υποστηρίξει την ανθρώπινη ζωή (οικολογική κρίση). Ορισμένες από τις τάσεις και τα ζητήματα που απασχολούν τη βιώσιμη ανάπτυξη στην Ευρώπη από τη δεκαετία του 1990 είναι: η προώθηση χρήσης «ενεργειακά καθαρών» μορφών μετακίνησης (π.χ. ηλεκτρικά αυτοκίνητα), η «βιωσιμότερη» αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, ο οικολογικός χαρακτηρισμός καταναλωτικών προϊόντων, η βιοτεχνολογία, η εξάλειψη φυλετικών και σεξιστικών διακρίσεων στον εργασιακό τομέα κλπ.

1.2 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Βιώσιμη ανάπτυξη είναι η βελτίωση της ποιότητας της ζωής μέσα στα πλαίσια της φέρουσας ικανότητας των υποστηρικτικών οικοσυστημάτων (IUCN, UNEP και WWF, 1991).

Βιώσιμη είναι η κοινωνία που μπορεί να υπάρχει για γενεές και γενεές, που μπορεί να βλέπει αρκετά μακριά, που είναι αρκετά ευέλικτη και σοφή, ώστε να μην υπονομεύει ούτε τα φυσικά, ούτε τα κοινωνικά της υποστηρικτικά συστήματα (Meadows et al., 1995).

Βιώσιμη ανάπτυξη σημαίνει να βασίζονται οι αναπτυξιακές και περιβαλλοντικές πολιτικές σε μία ανάλυση κόστους-οφέλους και σε μία προσεκτική οικονομική ανάλυση που θα ενδυναμώνει την περιβαλλοντική προστασία και θα οδηγεί σε αυξανόμενα και διατηρήσιμα επίπεδα ευημερίας (World Bank, 1992).

Η αειφόρος ανάπτυξη είναι μια «διαδικασία οικονομικής και κοινωνικής μεταβολής» που δεν θεωρεί τους φυσικούς πόρους σαν ελεύθερα και ανεξάντλητα αγαθά αλλά προϋποθέτει την καθιέρωση μιας σειράς περιορισμών, τόσο στην παράγωγή όσο και στην κατανάλωση, προς μια πιο συνετή διαχείριση τους. Γίνεται κατανοητό ότι περά από το περιβάλλον, συνδέεται στενά με την οικονομία ενός τόπου. «Ο πιο δόκιμος ορισμός της αειφόρας που προέρχεται από την εργασία της ομάδας Brutland, τη θεωρεί ως χρήση των φυσικών πόρων επ ωφελεία του ανθρώπου, αλλά χωρίς την υποβάθμιση ή καταστροφή τους, ώστε να διατηρείται η δυνατότητα των επόμενων γενεών να καλύψουν στο μέλλον τις δίκες τους ανάγκες».(Παπαγιαννης, 1994).

Αξιοβιώτη ολοκληρωμένη ανάπτυξη είναι η «διαχρονική πορεία προς την ταυτόχρονη οικονομική, κοινωνική, πολιτική, πολιτισμική και

τεχνική/τεχνολογική ανάπτυξη, η οποία θα τελείται πάντα σε διαλεκτική αρμονία και με σεβασμό στον άνθρωπο και το «ολικό» του περιβάλλον, φυσικό και πολιτισμικό μέσα στο οποίο αυτός και οι συλλογικότητες του οφείλουν να εντάσσονται ειρηνικά και δημιουργικά ως αναπόσπαστα μέρη και όχι ως κυρίαρχοι, ιδιοκτήτες και εκμεταλλευτές του» (Ροκος ,2005)

Ο επιστημονικός όρος, σε σχέση με μία απλή ανάλυση, δεν απέχει σχεδόν καθόλου, καθώς σύμφωνα με αυτόν βιώσιμη ανάπτυξη είναι η μετάβαση προς μία κοινωνία πιο ανθρώπινη και με καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Βιώσιμη λοιπόν ονομάζεται η ανάπτυξη εκείνη, η οποία ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των σημερινών γενεών, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις απαιτήσεις των γενεών που θα ακολουθήσουν. Είναι δηλαδή έννοια ταυτόσημη με την «αειφόρο ανάπτυξη» που το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η αέναη ζωή και προτεραιότητά της η εξασφάλιση ποιότητας διαβίωσης σε όλους τους τομείς (περιβάλλον, οικονομία, πολιτισμό και άλλα), για όλους και για πάντα. (Μητούλα, 2006).

1.3.ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η προσέγγιση της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι η λεγόμενη «προσέγγιση των τριών πυλώνων» (οικονομική αποτελεσματικότητα, περιβαλλοντική προστασία, κοινωνική δικαιοσύνη), η οποία προϋποθέτει την ενσωμάτωση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πολιτικών. Η βιώσιμη ανάπτυξη λαμβάνεται υπόψη ως υπερκείμενη αρχή και αναγνωρίζεται πως η ανάπτυξη μπορεί να θεωρηθεί βιώσιμη εάν και μόνο αν το παραγόμενο αποτέλεσμα από τη χρήση του αποθέματος του κεφαλαίου, δηλαδή η «ευημερία», παραμένει σταθερό ή αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου (GHK, 2002).

Στην πορεία αυτή για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης η ΕΕ αναγνωρίζει έξι κύριες πηγές απειλής, οι οποίες είναι:

- Οι κλιματικές αλλαγές οι οποίες επιδρούν στην άνοδο της θερμοκρασίας του πλανήτη και στην παρουσία ακραίων καιρικών φαινομένων,
- Οι κίνδυνοι για την δημόσια υγεία από ασθένειες ανθεκτικές στα αντιβιοτικά, αλλά και από τη χρήση χημικών ουσιών στην καθημερινή ζωή,
- Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός,
- Η γήρανση του πληθυσμού,
- Η αυξανόμενη πίεση στους ζωτικούς φυσικούς πόρους και η μείωση της βιοποικιλότητας,
- Το πρόβλημα των μεταφορών (κυκλοφοριακά προβλήματα στις αστικές περιοχές) και η ρύπανση που προκαλούν τα μέσα μεταφοράς (Commission of the European Communities, 2001; European Commission, 2002).

1.4 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πόλεων παρουσιάζονται σε μια σειρά κειμένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως:

-Το Κοινοτικό Πλαίσιο δράσης για την βιώσιμη αστική ανάπτυξη του 1988

-Η Territorial Agenda of the European Union του 2007 και

-Ο χάρτης της Λειψίας για την ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών πόλεων του 2007(Φιλιππακης,2010)

Συγκεκριμένα προτείνονται τα εξής:

Κοινοτικό Πλαίσιο δράσης

- Η ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης σε μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα

-Η προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων αστικών ζωνών

-Η προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος

-Η συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού (Αγγελιδης,2004).

Territorial Agenda

-Η ανάπτυξη ενός δικτύου συνεργασίας ανάμεσα στις ευρωπαϊκές πόλεις και τις περιφέρειες που θα ενισχύσει την ανταλλαγή εμπειριών και τη διάδοση καινοτομιών καθώς και η συνεργασία ανάμεσα σε αστικές

και αγροτικές περιοχές για την ανάπτυξη τόσο του συνόλου της περιφέρειας όσο και των υποπεριοχών της

-Η ευαισθητοποίηση των πόλεων απέναντι στην κλιματική αλλαγή με στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

-Η επίλυση του στεγαστικού προβλήματος των πόλεων αφού ληφθούν υπόψη ζητήματα όπως οι δημογραφικές αλλαγές, οι επιπτώσεις της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης στην αγορά κατοικίας

-Η αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς η ανάπτυξη μέσω του πολιτισμού προσφέρεται σε περιοχές που είτε έχουν μείνει πίσω είτε βρίσκονται σε διαδικασία αλλαγής στις παραγωγικές τους δομές.

Χάρτης της Δειψίας

1.Η ολοκληρωμένη πολιτική αστικής ανάπτυξης για το σύνολο της πόλης πρέπει να λαμβάνει υπόψη ένα πλήθος παραγόντων που συμμετέχουν στην ανάπτυξη της όπως το κράτος, οι ιδιωτικές επενδύσεις και οι πολίτες ενώ τονίζεται πως οι πόλεις πρέπει να λειτουργούν και σαν πόλοι ανάπτυξης της περιφέρειας τους. Για την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής πόλης, στα πλαίσια της ολοκληρωμένης πολιτικής αστικής ανάπτυξης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- Δημιουργία δημόσιων χώρων υψηλής ποιότητας, καθώς παίζουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση των συνθηκών ζωής στην πόλη και προσελκύουν πολιτιστικά ιδρύματα, τις δημιουργικές ομάδες της πόλης και τουρισμό,

-Ανανέωση του δικτύου υποδομών και η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης μέσω του συστήματος μεταφορών, των τεχνικών δικτύων, της εξοικονόμησης ενέργειας στα νέα και τα ανακαινιζόμενα κτίρια, τη δομή της συμπαγούς πόλης και την καλά σχεδιασμένη αστική ανάπτυξη που καθίστα την πόλη ελκυστική για επενδύσεις και φιλική προς το περιβάλλον

-Προώθηση πολιτικών καινοτομίας και εκπαίδευσης μέσω της δημιουργίας ενός δικτύου συνεργασίας ανάμεσα στην επιστημονική κοινότητα, τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία

2. Ολοκληρωμένη πολιτική αστικής ανάπτυξης για μειονεκτικές γειτονιές μέσα στην πόλη. Ανάμεσα στα προβλήματα που αντιμετωπίζονται στο εσωτερικό μιας πόλης είναι το υψηλό ποσοστό ενεργείας και ο κοινωνικός αποκλεισμός. Οι οικονομικές και κοινωνικές ευκαιρίες δεν είναι παντού οι ίδιες ενώ και η ποιότητα του περιβάλλοντος ποικίλει από περιοχή σε περιοχή. Μια ολοκληρωμένη πολιτική αστικής ανάπτυξης για τις μειονεκτικές γειτονιές της πόλης θα πρέπει να περιλαμβάνει τα παρακάτω:

-Στρατηγικές αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος όπως η βελτίωση του υπάρχοντος κτιριακού δυναμικού με σεβασμό στο χαρακτήρα του και ειδική μέριμνα για την ενεργειακή του απόδοση

-Ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας και αγοράς γης μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και νέων επιχειρήσεων

-Προώθηση της εκπαίδευσης και των πολιτικών κατάρτισης για τα παιδιά και τους νέους, βελτιώνοντας τις προοπτικές τους και εξασφαλίζοντας τους ίσες ευκαιρίες μακροπρόθεσμα.

-Παροχή ενός αποτελεσματικού και φθηνού συστήματος αστικών μεταφορών που θα συνδέει τις συγκεκριμένες γειτονιές με την πόλη και θα είναι φιλικό προς το περιβάλλον.

2. ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

2.1 ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΟΣΑΑ)

Η προσπάθεια διαμόρφωσης μιας κοινής Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Αστικής ανάπτυξης ξεκινάει στις αρχές της δεκαετίας του '90 με την υιοθέτηση του Urban Pilot Programme (Πιλοτικές Δράσεις για την Αστική ανάπτυξη), το οποίο εξελίσσεται στην Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN (1994-99) και στη συνέχεια στην Κ.Π. URBAN II, (2000-06) δίνοντας έμφαση στην αειφόρο ανάπτυξη των αστικών συγκεντρώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρουσιάζουν κοινωνικά, οικονομικά ή μορφολογικά προβλήματα. Παράλληλα, εγκαινιάζεται το Urban Audit που αποτελεί τη «βιβλιοθήκη» στατιστικών δεδομένων για τις μεγαλύτερες πόλεις της Ε.Ε.

Στη διάρκεια της Γερμανικής Προεδρίας της Ε.Ε. (Μάιος του 1999), υιοθετείται το European Spatial Development Perspective που θέτει τις βάσεις για την ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη του ευρωπαϊκού χώρου, προβάλλοντας το πολυκεντρικό μοντέλο ανάπτυξης, με κυρίαρχη την αστική διάσταση.

Η υλοποίηση του προγράμματος του ESPON (Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τη Χωροταξία –www.espon.eu), συντελεί στη διαμόρφωση ενός "προπλάσματος" χωρικής πολιτικής αναδεικνύοντας την αστική και πολυκεντρική ανάπτυξη. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα συνεχίζεται με περισσότερες δυνατότητες στην τρέχουσα περίοδο, όπως και το Πρόγραμμα URBACTII (www.urbact.eu) που στοχεύει στην

ανάπτυξη δικτύων μεταξύ πόλεων, στην κεφαλαιοποίηση εμπειρίας από την προσπάθεια αυτή και στη διάδοση καλών πρακτικών.

Στη φάση της προετοιμασίας του σχεδιασμού της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συγκροτεί υπηρεσιακή Ομάδα για την Αστική Ανάπτυξη και εκδίδει το κείμενο ***"Cohesion Policy and cities: the urban contribution to growth and jobs in the regions"*** (2006), στο οποίο τα αστικά κέντρα αντιμετωπίζονται όχι μόνο ως οι κύριοι χώροι συγκέντρωσης αναπτυξιακών προβλημάτων, αλλά και ως "κινητήρες" της ανάπτυξης, ορίζοντας ως προτεραιότητες: τη βελτίωση της προσβασιμότητας, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, τον πολιτισμό, την υποστήριξη των ΜΜΕ, την ανάπτυξη της καινοτομίας, την κοινωνική ενσωμάτωση και την αστική διακυβέρνηση.

Παρουσιάζεται (2006) από την Ε.Ε. ο Οδηγός "The urban dimension in Community policies for the period 2007-2013", που εξετάζει το περιεχόμενο, το χρηματοδοτικό πλαίσιο και τους μηχανισμούς ανταλλαγής εμπειριών για συγχρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις στις πόλεις.

Υιοθετείται, στο πλαίσιο των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών για την Πολιτική της Συνοχής, η «Εδαφική Διάσταση της Πολιτικής της Συνοχής», με ενδεικνυόμενα μέτρα την ανασυγκρότηση του φυσικού περιβάλλοντος, τις αναπλάσεις πρώην βιομηχανικών περιοχών, τη διαφύλαξη της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, την αποφυγή της άναρχης αστικής εξάπλωσης και την πρόνοια για τις συνδέσεις μεταξύ των αστικών συγκεντρώσεων και της άμεσης αγροτικής ενδοχώρας.

Το Συμβούλιο Υπουργών, κατά τη Γερμανική Προεδρία της Ε.Ε. (2007), υιοθετεί την “Εδαφική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ” και τη “Χάρτα της Λειψίας για τις Βιώσιμες Ευρωπαϊκές Πόλεις” η οποία προτείνει την διευρυμένη χρήση των ολοκληρωμένων πολιτικών προσεγγίσεων αστικής ανάπτυξης.

Αν και δεν υφίσταται δεσμευτική Κοινοτική πολιτική για την αστική ανάπτυξη, τόσο η υιοθέτηση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών όσο και η συνεχιζόμενη εξειδίκευση της «Εδαφικής Ατζέντας» και της «Χάρτας της Λειψίας» συνέβαλαν και συμβάλλουν σημαντικά στην υιοθέτηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης ως κεντρικό στοιχείο της αναπτυξιακής στρατηγικής όλων των Κρατών Μελών για την περίοδο 2007-2013 (σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο) και στη συγκρότηση ενός νέου πλαισίου για την αστική ανάπτυξη στο προσεχές διάστημα.

2.1.1 Η Στρατηγική Αστικής Ανάπτυξης στο Πλαίσιο του ΕΣΠΑ

Στο ΕΣΠΑ, ο μακροπρόθεσμος στόχος που έχει τεθεί για την ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων είναι «η συνοχή του χώρου και η βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, που δε στερεί από τις μελλοντικές γενιές το δικαίωμα της επιλογής». Η βιώσιμη αστική ανάπτυξη αφορά στο σύνολο των αστικών κέντρων της χώρας, όπως οι πρωτεύουσες των νομών και τα λοιπά αστικά κέντρα.

Η βιωσιμότητα των αστικών κέντρων αναφέρεται τόσο στη λειτουργικότητα τους με την έννοια της αντιμετώπισης των ελλείψεων που πολλά από αυτά παρουσιάζουν ως προς τις υποδομές τους, όσο και στην οικονομική τους βιωσιμότητα με την έννοια ενός ανταγωνιστικού

παραγωγικού προτύπου σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διοίκηση τους. Χαρακτηριστικά στοιχεία της αστικής πολιτικής στη νέα περίοδο είναι η πρόσβαση των πολιτών στην εργασία, στην εκπαίδευση, στις υπηρεσίες και στην ψυχαγωγία, το αναβαθμισμένο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, η δυναμική και ανταγωνιστική οικονομική ανάπτυξη, οι καινοτόμες επιχειρηματικές δραστηριότητες και η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών μέσω μιας εκσυγχρονισμένης δημόσιας διοίκησης.

Η στρατηγική ανάπτυξης των αστικών κέντρων στο ΕΣΠΑ αναπτύσσεται ως συνδυασμός των παρακάτω στοιχείων:

- Πολυκεντρικότητα

- Ενίσχυση των τάσεων δικτύωσης μεταξύ αστικών κέντρων

- Βελτίωση και ανάπτυξη των υποδομών και περιορισμός της αστικής διάχυσης

- Αειφορική ανάπτυξη των πόλεων (αύξηση πρασίνου και κοινοχρήστων χώρων, ολοκληρωμένες υποδομές αστικών εξυπηρετήσεων, αστικές αναπλάσεις, δίκτυα πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων, μείωση των οικιακών αποβλήτων)

- Αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων στα αστικά κέντρα

βελτίωση της πληροφόρησης σχετικά με τις εξελίξεις στα αστικά κέντρα.

2.1.2 Εμπειρία από Ολοκληρωμένα Προγράμματα Αστικής Ανάπτυξης στην Ελλάδα

- Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN

Η κοινοτική πρωτοβουλία URBAN ξεκίνησε το 1994 με στόχο να ενθαρρύνει αστικές ζώνες ή συνοικίες σε κρίση να αναπτύξουν καινοτομικούς και ολοκληρωμένους τρόπους δράσης για αστική ανάπτυξη. Είχε τη μορφή καινοτομικού ολοκληρωμένου αναπτυξιακού προγράμματος με πολυτομεακό χαρακτήρα που συνδύαζε την αναμόρφωση των υποδομών, με οικονομικές και παραγωγικές δράσεις. Αυτά συμπληρώνονταν από μέτρα για την εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού, που ενυπάρχει στις υποβαθμισμένες περιοχές.

Όλα τα έργα των προγραμμάτων συγχρηματοδοτήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Τα προγράμματα στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας URBAN:

- σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν από τις τοπικές αρχές στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης με τις περιφερειακές και εθνικές αρχές,
- είχαν μορφή καινοτομικών ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων που απαντούν ισοδύναμα σε οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα μιας γεωγραφικά προσδιορισμένης περιοχής,
- είχαν πολυτομεακό χαρακτήρα, προβλέποντας την ένταξη δράσεων και ενεργειών σε διάφορους τομείς της κοινωνικοοικονομικής δραστηριότητας,

-προέβλεπαν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε συγκεκριμένες γεωγραφικά αστικές περιοχές,

- είχαν κοινή δομή ως προς τους άξονες προτεραιότητας

Η εμπειρία από την υλοποίηση προγραμμάτων στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN στην Ελλάδα υπήρξε θετική, παρά το γεγονός ότι παρουσιάστηκαν προβλήματα με την ανωριμότητα ορισμένων προτεινόμενων έργων με αποτέλεσμα την ύπαρξη καθυστερήσεων στην υλοποίηση.

-Ολοκληρωμένα Προγράμματα Αστικής Ανάπτυξης στο Πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ

Στο πλαίσιο των ΠΕΠ 2000-2006 εφαρμόστηκαν δράσεις για «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας» χρηματοδοτούμενες από το Ε.Τ.Π.Α. και το Ε.Κ.Τ. (διακριτές δράσεις και χρηματοδοτήσεις), σύμφωνες με το πλαίσιο δράσης «Αειφόρος αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (COM (98) 605) και με τις ακόλουθες βασικές κατευθύνσεις:

-ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης

-προώθηση της ισότητας και της κοινωνικής συνοχής και αναζωογόνησης

-προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση της τοπικής και συνολικής βιώσιμης ανάπτυξης

-συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην τοπική ισχυροποίηση.

Ο πιλοτικός χαρακτήρας αυτών των δράσεων αφορούσε τις δυνατότητες των ίδιων των ΟΤΑ (θεσμικά και οργανωτικά) να ανταποκριθούν στο νέο τους ρόλο. Μέσω των Επιχειρησιακών Σχεδίων, για πρώτη φορά αντιμετωπίστηκε σε τέτοια έκταση ολοκληρωμένα μια στοχευμένη περιοχή, παρεμβαίνοντας ταυτόχρονα σε υποδομές, οικονομία και απασχόληση. Τα εταιρικά σχήματα που δημιουργήθηκαν με τη συμμετοχή των ΟΤΑ, τοπικών κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών φορέων καθώς και ΜΚΟ, αποτέλεσαν ένα σημαντικό βήμα στην ανάδειξη συμμετοχικών διαδικασιών.

Παρά το ότι ο αρχικός σχεδιασμός των επιχειρησιακών σχεδίων καθώς και η επιλογή των περιοχών παρέμβασης κρίθηκαν ικανοποιητικά, εν τούτοις αντιμετωπίστηκαν ορισμένα προβλήματα κατά την εφαρμογή των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων όπως:

1. Αδυναμία ορισμένων ΟΤΑ ή/ και άλλων Δικαιούχων να ανταποκριθούν με επάρκεια στη διοίκηση και υλοποίηση του σχεδίου.
2. Αναγκαιότητα αναμόρφωσης του επιχειρησιακού σχεδίου κυρίως λόγω ανωριμότητας ορισμένων των έργων.
3. Η χρονική αλληλουχία των δράσεων αναδείχτηκε σε σημαντική παράμετρο για την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί για τις συγκεκριμένες περιοχές, γεγονός που σε πολλές περιπτώσεις οδήγησε στην καθυστέρηση όλου του σχεδίου.
4. Η επιλογή μεγάλου αριθμού περιοχών καθώς και έργων και δράσεων εσωτερικά στα σχέδια, είχε σαν αποτέλεσμα την ανεπάρκεια πόρων για σημαντικής ορατότητας και αποτελεσματικότητας παρεμβάσεις.

2.1.3 Ολοκληρωμένα Σχέδια Αστικής Ανάπτυξης για την προγραμματική Περίοδο 2007-2013

Ορισμός

Για να εξασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ, καθώς και ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης, προωθείται η υλοποίηση της στρατηγικής του ΕΣΠΑ και των ΠΕΠ για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής Ολοκληρωμένων Σχεδίων Αστικής Ανάπτυξης (ΟΣΑΑ).

Τα ΟΣΑΑ θα μπορούν να εφαρμοσθούν σε πρωτεύουσες νομών, καθώς και σε αστικά κέντρα με πληθυσμό κατά κανόνα άνω των 10.000 κατοίκων. Το όριο είναι δυνατόν να τίθεται σε χαμηλότερα ή και υψηλότερα επίπεδα κατά την κρίση των αρχών διαχείρισης στη βάση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, αναγκών και φυσιογνωμίας των αστικών συγκεντρώσεων κάθε Περιφέρειας.

Κάθε ΟΣΑΑ θα πρέπει να προσδιορίζει με σαφήνεια τους γενικούς και ειδικούς του στόχους και προτεραιότητες, τη χωρική εμβέλειά του, τις δράσεις του, το φορέα ή τους φορείς υλοποίησης καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης – εφαρμογής – χρηματοδότησης – διαχείρισης.

Κάθε ΟΣΑΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ομάδα αλληλοσχετιζόμενων δράσεων που θα εφαρμοσθούν, σε μια επιλέξιμη περιοχή παρέμβασης, με σκοπό την αειφόρο ανάπτυξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, και την κοινωνική και οικονομική ευημερία. Στο πλαίσιο αυτό, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του ΟΣΑΑ θα εστιάσει στην ενεργειακή αποδοτικότητα, στη βελτίωση της ατμόσφαιρας, στην βελτίωση της λειτουργικότητας της πόλης καθώς και της ποιότητας ζωής σε αυτήν. Επιπρόσθετα, θα στοχεύσει στην αναζωογόνηση των ιδιαίτερα

υποβαθμισμένων γειτονιών, την πρόνοια για την κοινωνική συνοχή και την αποφυγή των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, σε θύλακες του αστικού κέντρου.

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί κατά τη σύνταξη του ΟΣΑΑ, στην προβολή της ιδιαίτερης ταυτότητας της πόλης στη βάση της πολιτισμικής αναγνώρισης και της σύνδεσης κοινοτήτων και πολιτισμών.

Επιλέξιμες Περιοχές Παρέμβασης

Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αστικής Ανάπτυξης δύναται να καταρτιστεί, είτε για συγκεκριμένες περιοχές επιλέξιμων αστικών κέντρων, είτε για το σύνολο του αστικού κέντρου, είτε για δίκτυο επιλέξιμων αστικών κέντρων. Σε κάθε περίπτωση το κάθε αστικό κέντρο που θα υποβάλλει ή θα συμμετέχει σε ΟΣΑΑ θα πρέπει να πληρεί τη βασική προϋπόθεση, ήτοι να έχει πληθυσμό κατά κανόνα άνω των 10.000 κατοίκων ή να είναι πρωτεύουσα νομού. Επιλέξιμες περιοχές παρέμβασης αποτελούν συνεκτικές αστικές ζώνες, χωροταξικά και πληθυσμιακά προσδιορισμένες που αποτελούν διακριτές πολεοδομικές ενότητες με ενιαία κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά.

Ενδεικτικά αναφέρονται :

1.Περιοχές κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας

2.Περιοχές που παρουσιάζουν περιορισμένη οικονομική δραστηριότητα, ύπαρξη μακροχρόνιας ανεργίας, φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας.

3.Περιοχές απότομης αλλαγής χρήσεων γης και δημιουργίας νέου αστικού χώρου

4.Περιοχές με υπό διαμόρφωση ή ήδη διαμορφωμένο αστικό χώρο, οι οποίες παρουσιάζουν: έλλειψη βασικών υποδομών και προσπελασιμότητας, έλλειψη ελεύθερων και διαμορφωμένων κοινόχρηστων χώρων και αντικρουόμενες δραστηριότητες και χρήσεις γης.

5.Περιοχές αυθαίρετης δόμησης

6.Περιοχές που δομήθηκαν αυθαίρετα και εντάχθηκαν εκ των υστέρων στο σχέδιο πόλης, οι οποίες παρουσιάζουν προβλήματα προσπελασιμότητας, συμβατών χρήσεων, καθώς και έλλειψη ελεύθερων κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων και βασικών υποδομών.

7.Περιοχές αστικής απαξίωσης

8.Περιοχές που χαρακτηρίζονται από υποβάθμιση του δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος. Η απαξίωση μπορεί να οφείλεται στη σημαντική συγκέντρωση εγκαταλελειμμένων κτιρίων και αποθηκευτικών χώρων. Μπορεί επίσης να οφείλεται στην κακή κατάσταση του οδικού δικτύου ή των κοινόχρηστων χώρων, καθώς και στα υποβαθμισμένα χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος (ρέματα, χώροι πρασίνου κ.λ.π.).

9.Ιστορικά κέντρα πόλεων

10.Περιοχές που αποτέλεσαν τους αρχικούς πυρήνες των κεντρικών λειτουργιών της πόλης, είτε είναι παραδοσιακοί με την έννοια των

διατηρητέων αρχιτεκτονικών στοιχείων ή παλιά εμπορικά κέντρα με πολλά μικρά καταστήματα, κ.λ.π.

Γενικός στόχος των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την αστική ανάπτυξη είναι η ανασυγκρότηση και βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των πόλεων.

Στο πλαίσιο αυτό, βασικές προτεραιότητες για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη είναι:

- Η δημιουργία και εξασφάλιση υψηλής ποιότητας δημόσιων κοινόχρηστων χώρων

- Ο εκσυγχρονισμός των δικτύων υποδομής

- Η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας

- Η προώθηση της καινοτομίας και η ανάπτυξη επιχειρηματικότητας

- Η βιώσιμη αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος

- Η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και της τοπικής αγοράς εργασίας και με τη βελτίωση της ελκυστικότητας για ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

- Η προώθηση δυναμικών πολιτικών επιμόρφωσης και κατάρτισης ιδιαίτερα για παιδιά και νέους καθώς και η προώθηση/ ανάπτυξη κοινωνικών υποδομών.

- Η προώθηση των αποδοτικών και προσιτών συστημάτων αστικής μεταφοράς

-Η εξασφάλιση κοινωνικής συνοχής

Δράσεις του ΟΣΑΑ δύνανται ενδεικτικά να είναι:

1.Η δημιουργία και εξασφάλιση υψηλής ποιότητας δημόσιων / κοινόχρηστων χώρων

2.Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού για τη βελτίωση της λειτουργίας των κοινόχρηστων δημόσιων χώρων, / ανακαίνιση κτιρίων για την εγκατάσταση δραστηριοτήτων εξυπηρέτησης πολιτών, πολεοδομικός σχεδιασμός, με παράλληλες θεσμικές ρυθμίσεις, δημιουργία δημοτικών χώρων στάθμευσης, ρυθμίσεις για ελεγχόμενη στάθμευση, δημιουργία δημοτικών χώρων για την παροχή κοινωνικών και πολιτισμικών υπηρεσιών και δημοτικών χώρων αναψυχής των κατοίκων, ανάδειξη και προστασία αρχαιολογικών χώρων και μνημείων εντός του αστικού ιστού, δημιουργία πολιτιστικών υποδομών, ανακαίνιση διατηρητέων και παραδοσιακών κτιρίων και ένταξή τους στις λειτουργίες της αστικού κέντρου και την εξασφάλιση υποδομών σύγχρονου πολιτισμού και έκφρασης των πολιτών (όπως συναυλιακοί χώροι, θέατρα, πινακοθήκες κ.λ.π.).

3.Ο εκσυγχρονισμός των δικτύων υποδομής

4.Επέκταση αποχετευτικών δικτύων (σε επεκτάσεις της πόλης) και δικτύων ύδρευσης, δράσεις διαλογής ή/και διαχείρισης στην πηγή απορριμμάτων και δράσεις ανακύκλωσης, συστήματα για την παρακολούθηση της ποιότητας του περιβάλλοντος,

5.Η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας

6.Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των δημοτικών κτιρίων και χώρων, επέκταση της χρήσης ήπιων μορφών ενέργειας.

7.Η προώθηση της καινοτομίας και η ανάπτυξη επιχειρηματικότητας

8.Χρήση νέων τεχνολογιών στην παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες και απλοποίηση της επικοινωνίας δήμου – πολιτών, δράσεις / δομές στήριξης των επιχειρηματιών

9.Η βιώσιμη αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος

10.Αναπλάσεις, διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων και χώρων πρασίνου, δημιουργία / αναβάθμιση / προστασία των χώρων πρασίνου, ανακαίνιση κτιρίων, εξυγίανση χώρων και κτιρίων, αντιπλημμυρική προστασία, δράσεις για την πρόληψη κινδύνων

11.Η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και της τοπικής αγοράς εργασίας

12.Δημιουργία (εξοπλισμός – κτιριακά) τοπικών γραφείων απασχόλησης,

13.Η προώθηση δυναμικών πολιτικών επιμόρφωσης και κατάρτισης ιδιαίτερα για παιδιά και νέους

14.Επέκταση - αναβάθμιση των υποδομών εκπαίδευσης πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κέντρα ενημέρωσης νέων, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών, κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων.

15.Η προώθηση αποδοτικών και προσιτών συστημάτων αστικής μεταφοράς

16.Μικρές δράσεις για την ανάπτυξη των αστικών μεταφορών συμπεριλαμβανομένων των κυκλοφοριακών ρυθμίσεων, χώρων

στάθμευσης και προμήθεια εξοπλισμού και δημιουργία δικτύων ποδηλατοδρόμων και σύνδεση αυτών με κέντρα εξυπηρέτησης. Οι δράσεις αστικών μεταφορών θα πρέπει να αποσκοπούν στη μείωση των ρύπων, στην εξοικονόμηση ενέργειας και στην αποφυγή των κυκλοφοριακών προβλημάτων, αναβάθμιση των δημοτικών οδών και ενίσχυση της προσπελασιμότητας.

17. Η εξασφάλιση κοινωνικής συνοχής

18. Βελτίωση των υποδομών για την παροχή υπηρεσιών υγείας – πρόνοιας (ΚΗΦΗ, ιατροκοινωνικά κέντρα, δημιουργία πολυδύναμων ιατρικών κέντρων και ιατρικών κέντρων αστικού τύπου, δημιουργία/ επέκταση υποδομών φροντίδας παιδιών, κέντρα πρόληψης παραβατικότητας και ναρκωτικών, κέντρα υποδοχής μεταναστών, συμβουλευτικά κέντρα).

Για την περίπτωση ΟΣΑΑ που αφορά στο σύνολο ενός μικρού αστικού κέντρου (παρ. 4.2.2. προηγούμενα) ως συνεκτικές οριζόντιες δράσεις που θα περιλαμβάνονται σ' αυτό καταγράφονται ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά οι ακόλουθες:

- Προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας
- Διευκόλυνση της μετακίνησης και της πρόσβασης σε δημόσια κτίρια κινητικά μειονεκτούντων ατόμων
- Δημιουργία δικτύων κοινόχρηστων χώρων πρασίνου, αναψυχής και πολιτισμού και διευκόλυνση της πρόσβασης σ' αυτά
- Αποκατάσταση και ανάδειξη με λειτουργική αξιοποίηση ιστορικών περιοχών ή/και κτιρίων του αστικού χώρου για την προστασία και ανάδειξη της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

- Βιοκλιματική ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων
- Καινοτόμο διαχείριση, στην πηγή, των αστικών στερεών αποβλήτων
- Σχεδιασμός και ανάπτυξη «πράσινων»δικτύων υποδομών και δικτύων κοινής ωφέλειας.

2.1.4. Αρμόδιοι Φορείς

Εθνική Αρχή Συντονισμού

Η Εθνική Αρχή Συντονισμού του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, πέρα από την έκδοση των βασικών κατευθύνσεων για την εφαρμογή των σχεδίων αστικής ανάπτυξης, διατηρεί συντονιστικό ρόλο. Ειδικότερα, η ΕΑΣ παρέχει υποστήριξη προς τις ΕΔΑ και συμμετέχει στις διαδικασίες ανάδειξης των δράσεων, ενημερώνεται για την εξειδίκευση των παρεμβάσεων και τα κριτήρια επιλογής από τις ΕΔΑ, ενημερώνεται (με τη μορφή κοινοποίησης) για τα επιλεγέντα ΟΣΑΑ, καθώς και την πορεία υλοποίησής των. Συνεργάζεται όπου απαιτείται με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) στις οποίες κοινοποιεί τα σχετικά έγγραφα των Περιφερειών.

Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές των ΠΕΠ

Η κάθε Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή αναλαμβάνει την ευθύνη για την εξειδίκευση των βασικών κατευθύνσεων της παρούσας εγκυκλίου και την κατάρτιση αναλυτικών κριτηρίων επιλογής των ΟΣΑΑ, τη δημοσιότητα της δράσης και την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων, την προκήρυξη και την επιλογή των Σχεδίων. Μετά την επιλογή των

ΟΣΑΑ, η ΕΔΑ μεριμνά για την ένταξη των συγκεκριμένων πράξεων στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Η ΕΔΑ παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης των ΟΣΑΑ και ενημερώνει την Εθνική Αρχή Συντονισμού.

Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Ο Δήμος του Αστικού Κέντρου έχει την ευθύνη (σε συνεργασία με τους τοπικούς αναπτυξιακούς εταίρους) για την κατάρτιση και υποβολή του Ολοκληρωμένου Σχεδίου Αστικής Ανάπτυξης σύμφωνα με τα περιεχόμενα της πρόσκλησης και τις οδηγίες της ΕΔΑ. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμετοχική διαδικασία, αποδοχή και καλύτερη υλοποίηση του ΟΣΑΑ, ο Δήμος θα προβεί σε ενέργειες δημοσιότητας / ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού και φορέων καθώς και για τις διαδικασίες διαβούλευσης.

Ο Δήμος είναι συντονιστής στο πλαίσιο του εταιρικού σχήματος και ευθύνεται για την καλή εφαρμογή και οικονομική διαχείριση του Σχεδίου.

Σε περίπτωση δικτύου αστικών κέντρων, συντονιστής είναι η πρωτεύουσα της Περιφέρειας ή του νομού, εφόσον συμμετέχουν στο δίκτυο, ή ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό Δήμος.

Εταιρικό Σχήμα

Εταίροι που μπορούν να συμμετάσχουν στην κατάρτιση και εφαρμογή του ΟΣΑΑ δύναται να είναι τοπικοί αναπτυξιακοί φορείς όπως οργανισμοί και νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ, Επιμελητήρια και Σύνδεσμοι Επιχειρήσεων, Εμπορικοί Συλλόγοι, Εργατικά Κέντρα, ΑΕΙ και ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα και Αναπτυξιακές Εταιρίες, κ.λ.π.

Το εταιρικό σχήμα δύναται να έχει «άτυπη μορφή» με τη μορφή απλού εταιρικού συμφωνητικού.

2.1.5 Σχέση χρηματοοικονομικών εργαλείων συνολικών επιχορηγήσεων (Jessica) και ΟΣΑΑ

Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013 σχεδιάστηκε ένα νέο μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής για την καλύτερη κινητοποίηση πόρων στον τομέα της αστικής ανάπτυξης. Πρόκειται για το JESSICA, το αγγλικό ακρωνύμιο της πρωτοβουλίας “Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas” (Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές).

Το μέσο αυτό δεν αποτελεί νέα πηγή χρηματοδότησης αλλά νέο μέσο χρησιμοποίησης των υφιστάμενων πόρων των διαρθρωτικών ταμείων για τη στήριξη των σχεδίων αστικής ανάπτυξης. Η πρωτοβουλία αυτή αναπτύσσεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ).

Μέσω των νέων διαδικασιών, παρέχεται η ευχέρεια στα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν μέρος των πόρων που λαμβάνουν από την ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, για να επενδύσουν, υπό μορφή επιστρεπτέων χρηματοδοτήσεων, σε έργα που εντάσσονται στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σχεδίων για την προαγωγή βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Το νέο μέσο θα λειτουργήσει με την παράλληλη κατάθεση πόρων σε κοινό ταμείο από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το ΕΤΠΑ, το εθνικό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και άλλες χρηματοδοτικές

πηγές και με στόχο τη χρησιμοποίησή τους για την εκχώρηση δανείων, εγγυήσεων, ή συμμετοχής σε επενδυτικά σχήματα. Συνεπώς, δίνεται η δυνατότητα υποστήριξης των κρατών μελών από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε σχέση με την υλοποίηση σημαντικών παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης, την υλοποίηση έργων μέσω συμβάσεων παραχώρησης και των συμπράξεων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα κατόπιν σχετικού αιτήματος των κρατών μελών.

Η υλοποίηση πράξεων μέσω των μέσων αυτών είναι στο πνεύμα που προωθείται από την ΕΕ, δηλαδή στη μετάβαση από τις εφάπαξ επιδοτήσεις στην παροχή δανεισμού εγγυήσεων και άλλων συναφών μέσων με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους αλλά και την ανάγκη προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων ως εχέγγυο βιωσιμότητας των αναλαμβανόμενων επενδύσεων.

Είναι δυνατό στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης να γίνουν δράσεις στο πλαίσιο του JESSICA.

2.2. ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ 2014-2020

Οι πόλεις αποτελούν τις μηχανές της ευρωπαϊκής οικονομίας και θεωρούνται καταλύτες δημιουργικότητας και καινοτομίας σε όλη την Ευρώπη. 68 % περίπου του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε μητροπολιτικές περιφέρειες και οι τελευταίες παράγουν 67 % του ΑΕΠ της ΕΕ. Ωστόσο, είναι επίσης και οι χώροι όπου επίμονα προβλήματα, όπως ανεργία, απομονωτισμός και φτώχεια, εμφανίζονται με τη μέγιστη οξύτητα.

Οι ασκούμενες πολιτικές στις αστικές περιοχές έχουν συνεπώς ευρύτερη σημασία για την ΕΕ συνολικά. Οι ποικίλες διαστάσεις της αστικής ζωής – περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική – συνυφαίνονται μεταξύ τους και η επιτυχία στο πλαίσιο της αστικής ανάπτυξης επιτυγχάνεται μόνο μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης.

Τα μέτρα που αφορούν στη φυσική ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος πρέπει να συνδυάζονται με μέτρα που προωθούν την εκπαίδευση, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, προϋπόθεση αποτελεί η ανάπτυξη ισχυρών συνεργασιών μεταξύ των ντόπιων κατοίκων, της κοινωνίας των πολιτών, της τοπικής οικονομίας και των διαφόρων επιπέδων της κυβέρνησης.

Μια τέτοια προσέγγιση είναι ιδιαίτερα σημαντική αυτή την εποχή, δεδομένη της σοβαρότητας των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ευρωπαϊκές πόλεις. Οι προκλήσεις αυτές ποικίλουν από επιμέρους δημογραφικές αλλαγές έως τις συνέπειες της οικονομικής στασιμότητας σε ότι αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την κοινωνική πρόοδο, καθώς και τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής. Η απάντηση σε αυτές

τις προκλήσεις θα είναι κρίσιμη για την υλοποίηση της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς περιορισμούς κοινωνίας που προβλέπει η Στρατηγική Ευρώπη 2020.

2.2.1.Ολοκληρωμένες επενδυτικές στρατηγικές, με μια πιο στρατηγική και ολιστική προσέγγιση.

Ως βασική αρχή, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) θα πρέπει να υποστηρίζει τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη μέσω ολοκληρωμένων στρατηγικών που αντιμετωπίζουν τις οικονομικές, περιβαλλοντικές, κλιματικές και κοινωνικές αλλαγές των αστικών περιοχών (Άρθρο 7, παράγραφος 1 του προτεινόμενου κανονισμού ΕΤΠΑ). Η σημασία αυτής της αρχής είναι διττή: Σημαίνει ότι οι πόροι πρέπει να επικεντρώνονται με τρόπο ενοποιημένο για να στοχεύουν περιοχές που αντιμετωπίζουν επιμέρους αστικές προκλήσεις. Ταυτόχρονα, τα έργα που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ σε αστικές περιοχές πρέπει να ενσωματωθούν στους ευρύτερους στόχους των s. Τα Κράτη Μέλη της ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξουν να χρησιμοποιήσουν το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), σε συνέργεια με το ΕΤΠΑ, για την υποστήριξη μέτρων που αφορούν στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνική ένταξη και θεσμική επάρκεια, που σχεδιάζονται και υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων στρατηγικών.

Με βάση τους προσανατολισμούς του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου (ΚΣΠ), οι Συμβάσεις εταιρικής σχέσης πρέπει να περιγράφουν τις ρυθμίσεις που διασφαλίζουν την ολοκληρωμένη χρήση των ταμείων του ΚΣΠ για τη βιώσιμη ανάπτυξη αστικών περιοχών. Τα επιχειρησιακά προγράμματα θα πρέπει να καθορίζουν τη συμβολή στην ολοκληρωμένη

προσέγγιση για την εδαφική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης – όπου είναι κατάλληλη – μια σχεδιασμένης ολοκληρωμένης προσέγγισης για την ανάπτυξη αστικών περιοχών (Άρθρα 11, 14 και 87 των προτεινόμενων κοινών διατάξεων για τα Ταμεία του ΚΣΠ 2014 2020). Είναι επίσης ευρέως αναμενόμενη η επιδίωξη της στενής σύνδεσης αυτής της προσέγγισης αστικής ανάπτυξης με την ολοκληρωμένη προσέγγιση που αντιμετωπίζει τις επιμέρους ανάγκες των γεωγραφικών περιοχών που επηρεάζονται πιο έντονα από τη φτώχεια, ή ομάδων-στόχων με υψηλότερο κίνδυνο διακρίσεων ή αποκλεισμού – όπως περιγράφεται στη Σύμβαση εταιρικής σχέσης και τα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.2.2.Χρηματοδότηση υπό χωριστή διαχείριση για την ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Ένα ελάχιστο ποσοστό 5 % των πόρων του ΕΤΠΑ που κατανέμονται σε κάθε Κράτος Μέλος θα πρέπει να επενδυθεί σε ολοκληρωμένες δράσεις για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη που εφαρμόζονται μέσω του εργαλείου των ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων (ΟΕΕ)(βλ. παρακάτω), έχοντας αναθέσει τη διαχείριση και υλοποίηση σε πόλεις (Άρθρο 7 παράγραφος 2του προτεινόμενου κανονισμού ΕΤΠΑ). Η μορφή και ο βαθμός της ανάθεσης της διαχείρισης στις πόλεις μπορεί να ποικίλει ανάλογα με τις θεσμικές ρυθμίσεις κάθε Κράτους Μέλους. Οι πόλεις που υλοποιούν ολοκληρωμένες δράσεις για βιώσιμη αστική ανάπτυξη με ανάθεση της διαχείρισης ,θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε έναν κατάλογο που θα συνοδεύει τις Συμβάσεις εταιρικής σχέσης (Άρθρο 7, παράγραφος 2) και το επιχειρησιακό πρόγραμμα (Άρθρο 87, παράγραφος 2 [c]).Αυτοί οι

κατάλογοι είναι ενδεικτικοί και μπορούν να τροποποιούνται στη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.

2.2.3.Πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης

Με βάση έναν κατάλογο πόλεων που κατήρτισαν τα Κράτη Μέλη στο πλαίσιο της Σύμβασης εταιρικής σχέσης, η Επιτροπή θα θεσπίσει μια πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης που περιλαμβάνει 300 πόλεις σε όλη την Ευρώπη, που θα τονώσει έναν πιο προσανατολισμένο στις πολιτικές διάλογο για την αστική ανάπτυξη μεταξύ των πόλεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και την Επιτροπή. Δεν πρόκειται για χρηματοδοτικό εργαλείο, αλλά περισσότερο για έναν μηχανισμό που κάνει πιο ορατή τη συμβολή των πόλεων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής προς τη στρατηγική Ευρώπη 2020, διευκολύνοντας ολοκληρωμένες και καινοτόμες δράσεις για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και κεφαλαιοποιώντας τα αποτελέσματα (Άρθρο 8 του προτεινόμενου κανονισμού ΕΤΠΑ).

2.2.4.Καινοτόμες αστικές δράσεις

Προκειμένου να καλλιεργηθούν νέες και καινοτόμες λύσεις για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, με πρωτοβουλία της Επιτροπής, το ΕΤΠΑ μπορεί να υποστηρίξει καινοτόμες δράσεις με ανώτατο όριο ύψους 0,2 % της συνολικής ενίσχυσης από το ΕΤΠΑ. Οι καινοτόμες αστικές δράσεις θα είναι αστικά πιλοτικά έργα, έργα επίδειξης και σχετικές μελέτες ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Το πεδίο εφαρμογής τους μπορεί να καλύπτει όλους τους θεματικούς στόχους και επενδυτικές προτεραιότητες (Άρθρο 9 του προτεινόμενου κανονισμού ΕΤΠΑ).

2.2.5.Βελτιωμένα εργαλεία για την υλοποίηση ολοκληρωμένων δράσεων

Οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις (OEE) είναι ένας νέος τρόπος υλοποίησης για την ομαδοποίηση χρηματοδοτήσεων από διάφορους άξονες προτεραιοτήτων από ένα ή περισσότερα επιχειρησιακά προγράμματα για διατομεακές παρεμβάσεις πολλαπλών επιπέδων. Μια OEE είναι ένα ιδανικό εργαλείο για την υποστήριξη ολοκληρωμένων δράσεων σε αστικές περιοχές καθώς προσφέρει τη δυνατότητα για συνδυασμό χρηματοδοτήσεων που συνδέονται με διαφορετικούς θεματικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης από αυτούς τους άξονες προτεραιοτήτων και επιχειρησιακά προγράμματα που υποστηρίζονται από τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) (Άρθρο 99 των προτεινόμενων κοινών διατάξεων για τα Ταμεία του ΚΣΠ 2014-2020).

2.2.6 Αυξημένες ευκαιρίες αντιμετώπισης αστικών προκλήσεων που καλύπτονται από τις επενδυτικές προτεραιότητες

Τέσσερις από τους θεματικούς στόχους, που θα υπο-στηριχθούν από τα Ταμεία του ΚΣΠ προκειμένου να συμβάλουν στη στρατηγική Ευρώπη 2020 για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς περιορισμούς ανάπτυξη, έχουν σχέση με επενδυτικές προτεραιότητες αστικού χαρακτήρα (όπως παρατίθενται στο Άρθρο 5 του προτεινόμενου κανονισμού ΕΤΠΑ). Προτείνεται να συνδυάσουν οι πόλεις τις δράσεις που υποστηρίζονται από τομεακές επενδυτικές προτεραιότητες αστικού χαρακτήρα (προώθηση στρατηγικών μειωμένης χρήσης άνθρακα για αστικές περιοχές, βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω της υποστήριξης της φυσικής και οικονομικής αναζωογόνησης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών) και να τις ενσωματώσουν στην

ολοκληρωμένη στρατηγική αστικής ανάπτυξης της πόλης για την υλοποίηση της αρχής της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης(Άρθρο 7 παράγραφος 1 του προτεινόμενου κανονισμού ΕΤΠΑ). Μπορούν επίσης να συνδυάσουν αυτές τις δράσεις με άλλες που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ στο πλαίσιο των επενδυτικών του προτεραιοτήτων (όπως παρατίθενται στο Άρθρο 3 του προτεινόμενου κανονισμού ΕΚΤ).

2.2.7 Χρηματοοικονομικά εργαλεία.

Τα Κράτη Μέλη ενθαρρύνονται να κάνουν εκτεταμένη χρήση χρηματοοικονομικών εργαλείων στην υποστήριξη της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Το πεδίο εφαρμογής των χρηματοοικονομικών εργαλείων επεκτείνεται και καλύπτει όλους τους θεματικούς τομείς και επενδυτικές προτεραιότητες, καθώς και όλα τα είδη δικαιούχων, έργων και δραστηριοτήτων(Άρθρα 32-40 των προτεινόμενων κοινών διατάξεων για τα Ταμεία του ΚΣΠ 2014-2020).Δικτύωση: Στο πλαίσιο του στόχου της Ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας (ΕΕΣ), το πρόγραμμα ανταλλαγών και μάθησης για πόλεις θα συνεχίσει να τους προσφέρει ευκαιρίες δικτύωσης στην κατεύθυνση της κοινής χρήσης και ανάπτυξης καλών πρακτικών στην αστική ανάπτυξη (Άρθρο 2 του προτεινόμενου κανονισμού ΕΕΣ)

2.2.8 Συμπεράσματα

-Τα Κράτη Μέλη πρέπει να διαμορφώσουν εταιρικές σχέσεις με αρμόδιες περιφερειακές, τοπικές και αστικές αρχές και να τις εμπλέξουν στην προετοιμασία της Σύμβασης εταιρικής σχέσης και την προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων(Άρθρο 5 των προτεινόμενων κοινών διατάξεων για τα Ταμεία του ΚΣΠ 2014-2020).

-Τα Κράτη Μέλη πρέπει να ορίσουν τις πόλεις όπου η ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη θα λάβει υποστήριξη από την πολιτική συνοχής προκειμένου να ενισχυθεί ο ρόλος των πόλεων στα προγράμματα και να διασφαλισθεί ότι τουλάχιστον 5 % των διατιθέμενων πόρων του ΕΤΠΑ θα επενδυθεί σε ολοκληρωμένες δράσεις για βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

- Τόσο στη Σύμβαση εταιρικής σχέσης, όσο και στα επιχειρησιακά προγράμματα, τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να υποδείξουν: τις πόλεις που υλοποιούν ολοκληρωμένες δράσεις για βιώσιμη αστική ανάπτυξη με ανάθεση της διαχείρισης και για ποιες πόλεις επιθυμούν να εξετασθεί η συμμετοχή τους στην πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα θα αναφέρει την ενδεικτική χρηματοδοτική ενίσχυση από κάθε άξονα προτεραιοτήτων προς τις ολοκληρωμένες δράσεις.

3.ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ &ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Στην προσπάθεια να δοθεί σωστή ετυμολογία στην έννοια της επιχειρηματικότητας και να γίνει σαφής διαχωρισμός της έννοιας σε σχέση με την επιχείρηση παραθέτονται οι παρακάτω ορισμοί:

Επιχειρηματικότητα είναι μια δυναμική διαδικασία κατά την οποία τα άτομα σταθερά εντοπίζουν οικονομικές ευκαιρίες και τις εκμεταλλεύονται μέσα από την ανάπτυξη, παραγωγή και πώληση αγαθών και υπηρεσιών. Η διαδικασία αυτή απαιτεί την ύπαρξη ποιοτικών ιδιοτήτων στα άτομα, όπως εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, δυνατότητα και διάθεση ανάληψης κινδύνου και ένα αίσθημα προσωπικής δέσμευσης (The European Observatory for SMEs 2000).

Η σκέψη και η διαδικασία να δημιουργήσεις και αναπτύξεις οικονομική δραστηριότητα που θα βασίζεται στο συνδυασμό της ανάληψης κινδύνου, δημιουργικότητας και / η καινοτομίας με τη διαχείριση μέσα σε ένα νέο ή υπάρχοντα οικονομικό οργανισμό.

(Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων)

Επιχειρηματικότητα είναι η διαδικασία κατά την οποία άνθρωποι, κεφάλαια, αγορές, παραγωγικές εγκαταστάσεις και γνώση συνενώνονται για να δημιουργήσουν μια επιχείρηση η οποία δεν υπήρχε προηγουμένως. (Landau 1982, σελ. 83).

Επιχειρηματικότητα είναι η δημιουργία μιας νέας δραστηριότητας (Gartner 1985).

ΕΚΕΦΕ 'Δ'

Σεμινάριο Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα

Καθηγητής Σπύρος Βλιάμος Τμήμα Μεθοδολογίας Ιστορίας και Θεωρίας της
Επιστήμης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

3.2 ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Για να γίνει πραγματικότητα το «σύγχρονο όραμα» για οικονομικά βιώσιμες περιφέρειες και τοπικές κοινωνίες που θα εξασφαλίζουν πολύ μεγάλη «κοινωνική συνοχή» προϋπόθεση είναι η δημιουργία σημαντικών «κινήτρων» και «συγκριτικών πλεονεκτημάτων», που θα καταστήσουν τις περιφέρειες ιδιαίτερα ελκυστικές για μεγάλο αριθμό σύγχρονων και δυναμικών επιχειρήσεων και ιδιωτών επενδυτών με μακροχρόνιο επενδυτικό ορίζοντα.

Σε γενικές γραμμές και ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιφέρειας οι μακροπρόθεσμες Στρατηγικές Προτεραιότητες των περιφερειών θα πρέπει να είναι:

1. Προώθηση πολιτικών που θα έχουν ως στρατηγικό στόχο το μετασχηματισμό της περιφερειακής οικονομίας σε μια διεθνώς ανταγωνιστική, διαφοροποιημένη και βιώσιμη περιφερειακή οικονομία

2. Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων κοινωνικό-επαγγελματικών ομάδων, επιχειρήσεων, ενδιαφερόμενων μερών και λοιπών φορέων για την προώθηση αλλαγών που θα βελτιώνουν συνεχώς:

-Την επιχειρηματικότητα

-Το επενδυτικό περιβάλλον

-Το επίπεδο απασχόλησης και

-Την κοινωνική ευημερία

3.Ενισχυση της αλληλεγγύης και της αλληλοκατανόησης μεταξύ των μελών των τοπικών κοινωνιών με στόχο:

-την αντιμετώπιση των σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων που γεννά η μακροχρόνια ανεργεία, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα κοινωνικής απομόνωσης και οικονομικού αποκλεισμού και

-την συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών για την προώθηση αλλαγών που θα ενισχύουν την πραγματική οικονομία και την παραγωγικότητα.

4.Αναπτυξη της «επιχειρηματικής κουλτούρας και ηθικής», οι οποίες αποτελούν κινητήριες δυνάμεις για την ανάπτυξη του υγιούς ανταγωνισμού προς όφελος των καταναλωτών και για την άσκηση πολιτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

5.Ενθάρρυνση της στενής συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων της περιφέρειας για την επίτευξη κοινών επιχειρηματικών στόχων.

Με αυτό τον τρόπο θα πραγματοποιηθούν εσωτερικές και εξωτερικές οικονομίες κλίμακας, με αποτέλεσμα την υλοποίηση κοινών επενδυτικών σχεδίων, την ενθάρρυνση της ανάπτυξης jointventures με επιχειρήσεις από άλλες περιφέρειες της χώρας ή από άλλες χώρες.

6. Δημιουργία ενός «πολύ θετικού κλίματος» στις τοπικές κοινωνίες για Επιχειρηματικές δραστηριότητες που θα χαρακτηρίζονται από δημιουργικότητα, καινοτόμες ιδέες, υψηλό κύρος κλπ που είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την προσέλκυση και την προώθηση των επενδύσεων.

7. Συνεχής έμφαση στην επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό.

Αυτή είναι μια μακροχρόνια πολιτική που θα κινείται σε δύο κεντρικούς άξονες:

- Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος της περιφέρειας, ώστε οι νέοι να αποκτήσουν όλες εκείνες τις γνώσεις, ηθικές αρχές, πρότυπα, κλπ που θα τους επιτρέψουν να ενταχθούν ταχύτερα στην παραγωγική οικονομία.
- Επενδύσεις για τη βελτίωση του επιπέδου των γνώσεων, της εξειδίκευσης και της ικανότητας αφομοίωσης των πλέον σύγχρονων τεχνολογιών, ώστε οι άνεργοι, το επαναπατριζόμενο ανθρώπινο δυναμικό και τα στελέχη να μπορούν με απόλυτη επάρκεια να πληρώνουν τις θέσεις εργασίας που απαιτούν οι σύγχρονες, δυναμικές και καινοτόμες επιχειρήσεις.

8. Ανάδειξη της έρευνας και των καινοτομιών σε «βασικά εργαλεία» για τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων και ισχυρής περιφερειακής οικονομίας. Αυτός ο επιμέρους στρατηγικός στόχος μπορεί να επιτευχθεί μέσω της στενής συνεργασίας των περιφερειών με πανεπιστήμια και ΤΕΙ και με επιχειρήσεις με αμοιβαία οφέλη για όλες τις συμμετέχουσες πλευρές.

9. Αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης κα υποστήριξη προσπαθειών για τη δημιουργία θέσεων εργασίας που θα εξασφαλίζουν καλύτερες αποδοχές.

10.Βελτίωση των συνθηκών υγείας, ασφάλειας και ευημερίας με την καλύτερη αξιοποίηση των υφισταμένων υποδομών και με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο.

11.Ενίσχυση της οικονομικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας μέσω της μέσω της παροχής αποτελεσματικών δημόσιων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.

12.Προώθηση πολιτικών στον τομέα της κατοικίας που θα εξασφαλίζουν μεγαλύτερη λειτουργικότητα των μικρών και μεγάλων αστικών κέντρων και των οικισμών, επάρκεια και καταλληλότητα κατοικιών για τις οικογένειες ανάλογα με τις εισοδηματικές ικανότητές τους, με μέτρα που θα ενθαρρύνουν μια προγραμματισμένη οικιστική ανάπτυξη με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για τους τελικούς χρήστες.

13.Ενίσχυση της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της βελτίωσης της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και των υποδομών μεταφορών με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και με τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τις ανάγκες των επιχειρήσεων και των εργαζομένων.

14.Υποστήριξη πολιτικών για καθαρή και επαρκή ενέργεια με το χαμηλότερο δυνατό κόστος παραγωγής και συνεχή βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης ενέργειας σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

15.Διαρκής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση επιχειρήσεων και πολιτών για την ενίσχυση των «πράσινων υποδομών» της περιφέρειας.

16.Ενθάρρυνση και υποστήριξη πολιτικών για τη διαφύλαξη και τη βελτίωση των διαθέσιμων φυσικών και πολιτιστικών πόρων και των αγροτικών εκτάσεων μέσω:

- της βελτίωσης των λειτουργιών των αστικών κέντρων,
- της ανάπτυξης των μεικτών χρήσεων για τις διαθέσιμες εκτάσεις με σκοπό την αύξηση του συνολικού οικονομικού οφέλους από διάφορες αγροτικές ή μεικτές οικονομικές δραστηριότητες,
- της ανάπτυξης της ανακύκλωσης και
- της διαφύλαξης των ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων.

17.Ενθάρρυνση των νέων και άλλων ενδιαφερομένων για τη μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση των αγροτικών εκτάσεων και την ανάπτυξη μιας σύγχρονης αγροτικής οικονομίας.

18.Ενθάρρυνση και υποστήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας.

19.Μεγαλύτερη περιβαλλοντική προστασία των ακτογραμμών και των θαλασσών που αποτελούν βασική πηγή κοινωνικού πλούτου και ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων.

20.Διαφύλαξη και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

21.Βελτίωση της λειτουργικότητας των δημοσίων υπηρεσιών με καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση επιχειρήσεων και πολιτών.

ΜΑΝΙΑΤΑΚΕΙΟΝ ΥΔΡΥΜΑ :ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στρατηγική και Πολιτικές για Ταχεία Περιφερειακή Ανάπτυξη,
Ισχυρές Επιχειρήσεις και Αποτελεσματικό Ανθρώπινο Δυναμικό

3.3 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ελληνική οικονομική κρίση έχει δημιουργήσει ένα νέο επιχειρηματικό περιβάλλον υψηλής αβεβαιότητας όπου το μάνατζμεντ έχει δυσκολίες να προβλέψει και άρα να θέσει στόχους. Σε τέτοιες περιόδους ο καταναλωτής δίνει την ευκαιρία για ανάδειξη νέων brands αφού προτιμάει συνήθως προϊόντα που προσφέρουν καλή ποιότητα, δίνουν πιο προσιτές λύσεις, αλλά σε χαμηλότερο κόστος. Δηλαδή προϊόντα που προσφέρουν «value for money».

Οι οικονομικές κρίσεις όμως πάντα δημιουργούν και ευκαιρίες, αρκεί όμως οι επιχειρήσεις να έχουν την αναγκαία οργανωσιακή ετοιμότητα, τη σωστή δημιουργικότητα και ένα ριζοσπαστικά φιλικό οικονομικό περιβάλλον. Βέβαια στην Ελλάδα η δυνατότητα αυτή δυσχεραίνεται γιατί η έλλειψη ρευστότητας από το τραπεζικό σύστημα αποτρέπει σε μεγάλο βαθμό την αντοχή, την ανάπτυξη και τη στρατηγική προσαρμογής των επιχειρήσεων.

3.3.1 ΥΨΗΛΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

Το ερώτημα είναι το κατά πόσο οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν υψηλή ετοιμότητα και θα αντέξουν στην κρίση. Παρ' ότι η «ικανότητα του μάνατζμεντ» στον ελληνικό ιδιωτικό τομέα είναι πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, συνήθως οι ελληνικές επιχειρήσεις δεν έχουν ισχυρή ανταγωνιστική θέση στις διεθνείς κλαδικές αλυσίδες αξίας και έχουν αρκετά απλοϊκά επιχειρηματικά μοντέλα.

Παράλληλα αντιμετωπίζουν ένα αρνητικό ρυθμιστικό και θεσμικό περιβάλλον λειτουργίας (ίσως το αρνητικότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση) το οποίο έχει δημιουργήσει κλαδικές διαστρεβλώσεις, απροθυμία νεοεισερχομένων επενδυτών και συνήθεια στη χαμηλή παραγωγικότητα και συντήρηση του status quo.

Παρ' όλα αυτά υπάρχουν κάποιοι επιχειρηματικοί κλάδοι στην Ελλάδα που έχουν επιδείξει υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας, συνεχούς καινοτομίας και διεθνούς επέκτασης. Αυτοί οι κλάδοι προσφέρουν βέλτιστες πρακτικές προς μίμηση και είναι πιο πιθανόν να επιβιώσουν, κάτω βέβαια από συγκεκριμένες θεσμικές συνθήκες και στρατηγικές. Τα τέσσερα παρακάτω κλαδικά παραδείγματα σκιαγραφούν τις στρατηγικές επιχειρήσεων για το μέλλον και το αναγκαίο εθνικό περιβάλλον για να αντιμετωπισθεί η οικονομική κρίση.

3.3.2 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ

Νέοι τεχνολογικοί κλάδοι με διεθνή κρίσιμη μάζα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο νεοσύστατος (max 5 ετών) κλάδος των εφαρμογών κινητής τηλεφωνίας με 50 ελληνικές επιχειρήσεις, 5.000 επιστήμονες / στελέχη και πωλήσεις 0,5 δισ. ευρώ που κυρίως αφορούν εξαγωγές.

Οι καινοτόμες υπηρεσίες και λογισμικά εφαρμογών που προσφέρουν βασίζονται κυρίως σε ελληνικά στελέχη και ερευνητικά προγράμματα συνεργασίας επιχειρήσεων με ελληνικά ΑΕΙ

Οι κορυφαίες εταιρείες είναι ήδη εισηγμένες σε χρηματιστήρια του εξωτερικού και έχουν κέντρα διανομής σε πολλές χώρες. Η αναγκαία εδώ πολιτική είναι η βοήθεια, μέσω της διευκόλυνσης ίδρυσης και αξιοποίησης ερευνητικών αποτελεσμάτων, νέων μικρών επιχειρήσεων (από στελέχη του κλάδου και νέους επιστήμονες) να εξαπλωθούν με έδρα

την Ελλάδα σε όλες τις διεθνείς αγορές, προσφέροντας τουλάχιστον 5.000 νέες θέσεις εργασίας σε μηχανικούς υψηλών προδιαγραφών και πάνω από 1 δισ. ευρώ σε εξαγωγές σε λίγα χρόνια.

3.3.3.ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Κλάδοι μεταποίησης με καινοτόμα και διεθνώς αναγνωρισμένα βιομηχανικά προϊόντα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η βιομηχανία αλουμινίου στην Ελλάδα που σε μέγεθος είναι στην 5η θέση στην Ευρώπη. Κατάφερε, εκμεταλλευόμενη την ποιότητα του ελληνικού βωξίτη, τις καινοτόμες επενδύσεις και την οξυδέρκεια των επιχειρηματιών, να δημιουργήσει καινοτόμα, πιστοποιημένα και διεθνώς αναγνωρισμένα τελικά προϊόντα (π.χ. κουφώματα, καλοπετάσματα) που χρησιμοποιούνται σε κατασκευαστικά έργα σε όλο τον κόσμο.

Τα 2/3 της παραγωγής πλέον εξάγονται (700.000 τόνοι ημιέτοιμων προϊόντων αξίας πάνω από 1,5 δισ. ευρώ) στις απαιτητικές αγορές της Δ. Ευρώπης. Ενώ οι εταιρείες στο εξωτερικό είναι μεταξύ των κορυφαίων, στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν ένα εχθρικό περιβάλλον για την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Αρα η αναγκαία πολιτική είναι η θεσμοθέτηση εθνικών προδιαγραφών για τα τελικά προϊόντα που θα αυξήσουν περαιτέρω την ανταγωνιστικότητα και καινοτομία των προϊόντων και μηχανισμούς ελέγχου της αγοράς για την καταπολέμηση του αθέμιτου ανταγωνισμού από αντιγραφές προϊόντων και των μη νόμιμων συναλλαγών.

Ποιοτικά τρόφιμα σε συνδυασμό με τεχνολογία, καινοτομία και διεθνές branding. Με εξαγωγές που ξεπερνούν τα 2 δισ. ευρώ και περισσότερους από 100.000 εργαζομένους αναδεικνύεται ο κορυφαίος κλάδος μεταποίησης με σημαντικές προοπτικές, αφού όμως επικρατήσει ως εθνικός στόχος για όλη την ελληνική επικράτεια.

Εδώ η αναγκαία πολιτική είναι η ανάδειξη τουλάχιστον 1.000 μικρών εταιρειών (εθνικών πρωταθλητών) που εκμεταλλεύονται συγκεκριμένα τοπικά γεωγραφικά αγροτικά / κτηνοτροφικά χαρακτηριστικά, αξιοποιούν παραγωγικές και προϊόντικές καινοτομίες και προσφέρουν ένα συνολικό διεθνές branding με έμφαση αποκλειστικά στις εξαγωγές. Η διεθνής επικράτηση της μεσογειακής διατροφής προσφέρει ένα σημαντικό βοήθημα στον εθνικό αυτό στόχο, που σε συνάρτηση με τον τουρισμό μπορεί να γίνει πραγματικότητα.

3.3.4 ΤΟ ΛΙΑΝΕΜΠΟΡΙΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Οργανωμένο λιανεμπόριο τροφίμων με υψηλή συμβολή στο ΑΕΠ. Τα τελευταία χρόνια αναδεικνύεται ως ο κλάδος με την υψηλότερη συμβολή στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας με 7% συμβολή στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, με 200.000 εργαζομένους (ο μοναδικός που αύξησε την απασχόληση το 2011) και με 7 δισ. ευρώ επενδύσεις την τελευταία δεκαετία.

Παράλληλα έχει αναπτύξει βέλτιστες καινοτόμες διαδικασίες / συστήματα στην αποθήκευση / διανομή προϊόντων, στο ηλεκτρονικό επιχειρείν και στην προσφορά αξίας στον τελικό καταναλωτή. Λειτουργεί όμως μέσα στο πιο αναχρονιστικό θεσμικό πλαίσιο στην Ευρώπη όσον αφορά τη δημιουργία και λειτουργία καταστημάτων και κέντρων διανομής, καθώς και στη διακίνηση προϊόντων. Στην ουσία είναι ένα αρνητικό θεσμικό πλαίσιο που δημιουργεί διαστρεβλώσεις στην ανάπτυξη της αγοράς και στην αύξηση του τελικού κόστους. Εδώ η αναγκαία πολιτική είναι η αναμόρφωση του εθνικού θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του κλάδου στα ευρωπαϊκά πρότυπα που μπορεί να επιφέρει μια αύξηση κατά 25% στα 14 δισ. ευρώ που ήδη προσφέρει ο κλάδος στην εθνική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία.

Από τα παραπάνω αναδεικνύεται ότι δύο σημαντικοί παράγοντες αντιμετώπισης της κρίσης είναι η επιχειρηματική καινοτομία και το εθνικό περιβάλλον λειτουργίας της ιδιωτικής οικονομίας.

Παρότι η Ελλάδα υστερεί σε δαπάνες στην Έρευνα και Ανάπτυξη φαίνεται ότι στην ελληνική επιχειρηματική πρακτική υπάρχουν παραδείγματα επιτυχούς απορρόφησης, προσαρμογής και διάχυσης της τεχνολογίας / καινοτομίας. Το ελληνικό μάνατζμεντ έχει αποδείξει ότι είναι ανοικτό να αφομοιώνει, προσαρμόζει και να δημιουργεί καινοτομία σε διαδικασίες, προϊόντα και επιχειρηματικά μοντέλα. Οι περιορισμένες όμως αυτές βέλτιστες κλαδικές πρακτικές θα πρέπει να γνωστοποιηθούν ευρέως και να εδραιωθούν έτσι ώστε να γίνει πιο μαζική η εφαρμογή και αξιοποίησή τους.

Το οικονομικό περιβάλλον λόγω έλλειψης χρηματοοικονομικών πόρων θα είναι πιο δυσμενές στο μέλλον. Αρα θα πρέπει να βελτιωθεί άμεσα το θεσμικό πλαίσιο δημιουργίας, λειτουργίας και ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Όχι όμως αόριστα και οριζόντια, αλλά εξειδικευμένα σε συγκεκριμένους καινοτόμους, εξωστρεφείς και σημαντικούς κλάδους για την εθνική οικονομία. Και αυτό βέβαια να πραγματοποιηθεί οπωσδήποτε στο «δύσκολο 2012» για να ελπίζουμε σε ένα «καλύτερο 2013».

3.3.5 ΝΕΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ (ΕΣΠΑ)

Το Πρόγραμμα «**Νέα Καινοτομική Επιχειρηματικότητα**», αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αλλαγή του προτύπου μοντέλου ανάπτυξης και τη στροφή προς την καινοτομία. Το έντονο ενδιαφέρον τόσο των νέων ανθρώπων, όσο και των νέων επιχειρήσεων, παρά τη δύσκολη οικονομική συγκυρία, να αναλάβουν ρίσκα και να δραστηριοποιηθούν σε

καινοτόμες δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας επιβεβαιώνει με τον πιο σαφή τρόπο, τα στοχευμένα χρηματοδοτικά εργαλεία που υιοθετεί το Υπουργείο, τα οποία προσβλέπουν στην ουσιαστική ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας της χώρας.

Η 18μηνης διάρκειας υλοποίηση των εντασσόμενων επενδυτικών προτάσεων, αφορά στην ίδρυση και λειτουργία επιχειρήσεων από φυσικά πρόσωπα άνω των 18 ετών, που θα μετατρέψουν μια καινοτόμο ιδέα ή/και μια κατοχυρωμένη τεχνογνωσία, η οποία δεν έχει μέχρι τώρα αξιοποιηθεί οικονομικά, σε επιχειρηματική καινοτομία.

Το ποσοστό κάλυψης της δημόσιας χρηματοδότησης ανέρχεται στο 60% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου, ο οποίος κυμαίνεται από 30.000 έως 300.000 ευρώ για επενδύσεις μεταποιητικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα και από 20.000 έως 200.000 ευρώ για επενδυτικά σχέδια άλλων επιλέξιμων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, κυρίως του τομέα των υπηρεσιών.

Όσον αφορά στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, τα εντασσόμενα επενδυτικά σχέδια επέλεξαν ένα διευρυμένο πεδίο τομέων, όπως οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, η οικολογική καινοτομία και η ενεργειακή αποδοτικότητα, ο τομέας της μεταποίησης κλπ., γεγονός που επιβεβαιώνει το εύρος εφαρμογής και την ευελιξία του Προγράμματος. Μάλιστα, εξαιτίας του αυξημένου ενδιαφέροντος των υποψήφιων επενδυτών και της υψηλής ποιότητας των προτάσεων, το Πρόγραμμα αναμένεται να αποτελέσει στο μέλλον σημαντικό εργαλείο για την στήριξη της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ώθησης της παραγωγικής οικονομίας.

4.Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

4.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ –ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

4.1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ

Επιχείρηση χαρακτηρίζεται η ποριστική οικονομική μονάδα που αποτελεί αυτοτελή και υπεύθυνη οργάνωση παραγωγικών συντελεστών και διαχείρισης συναλλαγών με τις οποίες και επιδιώκει το μέγιστο δυνατό κέρδος. Το δε κέρδος κατά κανόνα θα πρέπει να υπερβαίνει την αντίστοιχη συνήθη αμοιβή (ως αντιμισθία) της διοικητικής ή εκτελεστικής εργασίας που επιτελείται σ' αυτήν.

Έτσι με τον παραπάνω ορισμό δίδεται σαφώς ως κύριο κριτήριο το κέρδος, δια του οποίου και ξεχωρίζει από κάποια άλλη οικονομική μονάδα, αφού όλα τα άλλα προαναφερόμενα χαρακτηριστικά είναι κοινά και αφηρημένα, με συνέπεια να μη λαμβάνονται ως κριτήρια διάκρισης μεταξύ των δύο εννοιών.

4.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία - γνωρίσματα μιας επιχείρησης είναι τα ακόλουθα που αποτελούν και τις αναγκαίες προϋποθέσεις:

1. Οικονομική μονάδα που να προϋποθέτει μόνιμο συνδυασμό συντελεστών παραγωγής
2. Οικονομική μονάδα αυτοτελής.
3. Η παραγωγή της να απευθύνεται σε άγνωστο καταναλωτικό κοινό και τέλος

4. Να μην είναι πρωτογενής, αλλά να διαμορφώνεται σε ορισμένο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον χαρακτηριζόμενο τόσο εις χρέμα αποτίμηση, όσο και στην επιδίωξη κέρδους.

4.3 ΕΙΔΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Γενικά οι επιχειρήσεις διακρίνονται ανάλογα εκ του αντικειμένου της δράσης τους, του ιδιοκτησιακού επιχειρηματικού κεφαλαίου, εκ της νομικής μορφής τους και κατά μέγεθος:

Επιχειρήσεις εξ αντικειμένου δράσης

1. Επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής.
2. Επιχειρήσεις παραγωγής ή μεταποίησης ή μετασχηματισμού. Στη κατηγορία αυτή εντάσσονται όλες οι Βιομηχανίες και Βιοτεχνίες.
3. Επιχειρήσεις γενικού εμπορίου, ή εμπορικές.
4. Επιχειρήσεις ασφαλιστικές.
5. Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών.
6. Τραπεζικές επιχειρήσεις.
7. Επιχειρήσεις μεταφορών, που διακρίνονται σε χερσαίες, θαλάσσιες και εναέριες.

Επιχειρήσεις εκ του φορέα τους

1. Ιδιωτικές επιχειρήσεις
2. Δημόσιες επιχειρήσεις
3. Μικτές επιχειρήσεις

Νομικές μορφές επιχειρήσεων

1. Ατομικές
2. Εταιρικές

- Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)
- Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)
- Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)
- Ανώνυμη ναυτιλιακή εταιρεία (Α.Ν.Ε.)
- Συνεταιρισμός
- Συμπλοιοκτησία

Επιχειρήσεις κατά μέγεθος

1. Μικρές επιχειρήσεις
2. Μεσαίες επιχειρήσεις
3. Μεγάλες επιχειρήσεις
4. Επιχειρήσεις κολοσσοί

Τελευταία αναφέρονται και οι "**μικρομεσαίες επιχειρήσεις**" (ΜΜΕ), όχι τόσο ως ενδιάμεση κατηγορία των δύο πρώτων, αλλά αθροιστικά αυτών, για λόγους πολιτικής ανάπτυξης και ένταξής τους σε προγράμματα επιχορηγήσεων.

4.4 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Σήμερα μια επιχείρηση αποτελεί ένα νομικό πρόσωπο που δραστηριοποιείται στο κοινωνικό σύνολο με ένα σύνολο πόρων τόσο έμψυχων όσο και άψυχων. Κύριος στόχος της είναι η επίτευξη κέρδους (κερδοφορίας). Η κερδοφορία αυτή αποδίδεται σε χρηματικές μονάδες. Οι έμψυχοι πόροι της επιχείρησης είναι το ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης, δηλαδή το σύνολο των εργαζομένων σ' αυτή (εργάτες, υπάλληλοι και στελέχη). Όσον αφορά τους άψυχους πόρους, αυτοί συνίστανται στις εγκαταστάσεις (εργοστάσια, καταστήματα, γραφεία, αποθήκες κ.α.), τον πάσης φύσης εξοπλισμό (μηχανικό, ηλεκτρονικό,

επικοινωνιακά, μέσα μεταφοράς κ.λπ.), στα άυλα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης όπως π.χ. η επωνυμία, το εμπορικό σήμα (λογότυπο) και η υπεραξία (φήμη), και τέλος στα διάφορα άλλα στοιχεία που αποσκοπούν στην υποβοήθηση της λειτουργίας της επιχείρησης (π.χ. τεχνογνωσία, χρηματικά διαθέσιμα, αποθέματα κ.α.).

Η επιχείρηση προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά χωρίζεται σε διάφορα τμήματα ανάλογα με τα κατάλληλα κριτήρια που ομαδοποιούν τις λειτουργίες και τις δραστηριότητες της ή που επιτυγχάνουν την καλύτερη δυνατή οργάνωσή της. Στο σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο με τους κολοσσιαίους πολυεθνικούς ομίλους και τις εκατοντάδες θυγατρικές, με τις συνεχείς εξαγορές και συγχωνεύσεις, οι δομές γίνονται πολύ πιο σύνθετες και πολύπλοκες.

5. ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ-ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

5.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΜΕ

Η οικονομική θεωρία μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του 1970 τόνιζε τα πλεονεκτήματα των μεγάλων επιχειρήσεων θεωρώντας ότι η επιτυχία μιας επιχείρησης συμβαδίζει με την τάξη μεγέθους της.

Το μέγεθος της παραγωγής και οι οικονομίες κλίμακας θεωρούνταν καθοριστικά στοιχεία για την ανταγωνιστικότητα και την επιβίωση μιας επιχείρησης, προβλέποντας έτσι την επικράτηση των μεγάλων επιχειρήσεων και την εξαφάνιση των μικρομεσαίων. Τα εμπειρικά όμως στοιχεία διεθνώς δείχνουν ότι τα οικονομικά αποτελέσματα δεν συμβαδίζουν με το μέγεθος των επιχειρήσεων. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις ΜμΕ εμφανίζονται να κατέχουν πάνω από 95% του συνόλου των επιχειρήσεων, αλλά και να απασχολούν το περισσότερο εργατικό δυναμικό. Επιπλέον, διεθνείς έρευνες έχουν καταδείξει τη συμβολή των ΜμΕ ως βασικό παράγοντα αύξησης της απασχόλησης, βελτίωσης της παραγωγικότητας και προώθησης της επιχειρηματικής καινοτομίας.

Δεν υπάρχει ένας ενιαίος γενικά αποδεκτός ορισμός της μικρομεσαίας επιχείρησης, αλλά ορίζεται κάθε φορά σε σχέση με τις συγκεκριμένες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες κάθε χώρας και τις εφαρμοζόμενες πολιτικές. Διαφορές στον ορισμό του μεγέθους μιας ΜμΕ προκαλούνται επίσης από γεωγραφικές παραμέτρους και κυρίως από τις διαστάσεις των αγορών. Έτσι στις ΗΠΑ, μικρομεσαία θεωρείται η επιχείρηση που απασχολεί λιγότερους από 500 εργαζόμενους, στην

Ιαπωνία λιγότερους από 300, στη Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία λιγότερους από 200, και στην Αυστραλία λιγότερους από 50 εργαζόμενους. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, τα περισσότερα χρησιμοποιούμενα ποσοτικά κριτήρια για τον ορισμό μιας επιχείρησης ως ΜμΕ είναι πρωτίστως ο αριθμός των απασχολούμενων και κατά δεύτερον ο κύκλος εργασιών.

Ορισμός Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σύμφωνα με την Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (αρ. L107/8, 30-4-96), ως ΜΜΕ ορίζεται εκείνη η επιχείρηση που κατέχει τις ακόλουθες ιδιότητες:

* Απασχολεί μέχρι 250 άτομα κατά ανώτατο όριο και:

- είτε έχει ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 40 εκατομμύρια ευρώ,

- είτε έχει σύνολο ισολογισμού που δεν υπερβαίνει τα 27 εκατομμύρια ευρώ.

* Στο κεφάλαιο δεν συμμετέχει με ποσοστό που υπερβαίνει το 25% μια ή περισσότερες επιχειρήσεις που δεν πληρούν τον ορισμό αυτό, πλην δημοσίων εταιρειών χαρτοφυλακίου, εταιρειών επιχειρηματικού κεφαλαίου, ή, εφόσον δεν ασκείται έλεγχος, θεσμικών επενδυτών.

Η Ε.Ε. εφαρμόζει τον ορισμό αυτό στα Κοινοτικά Προγράμματα, συστήνει δε, χωρίς να δεσμεύει, προς τις χώρες-μέλη και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων την υιοθέτηση του ίδιου ορισμού για τα προγράμματά τους.

Ο ορισμός του EOMMEX

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον EOMMEX, θεωρούνται ως ΜμΕ όσες επιχειρήσεις απασχολούν μέχρι 100 άτομα προσωπικό. Εάν λαμβάνονταν υπόψη ο ορισμός ΜμΕ της Ε.Ε., θα περιλαμβανόταν σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις, καθόσον το 99% των επιχειρήσεων απασχολεί το πολύ 50 άτομα. Η ΜμΕ στην Ελλάδα είναι συνήθως μια οικογενειακή επιχείρηση της οποίας η διοίκηση ταυτίζεται με την κυριότητα και η καθημερινή διαχείριση εξασφαλίζεται συνήθως από τον επιχειρηματία. Η Τράπεζα της Ελλάδος για λόγους χρηματοδότησης από το ειδικό κεφάλαιο της Ν.Ε. 197/11/78 χαρακτηρίζει ως μεταποιητική ΜμΕ την επιχείρηση αυτή που το ανώτατο ύψος του μέσου κύκλου εργασιών της τελευταίας τριετίας δεν υπερβαίνει τα 2.500.000 ευρώ.

Η Ελλάδα είναι κυριολεκτικά η χώρα των ΜμΕ , αφού οι επιχειρήσεις με λιγότερα από 100 άτομα προσωπικό αποτελούν το 99,8% του συνόλου των επιχειρήσεων και απασχολούν περίπου 60% του εργατικού δυναμικού του δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Σημαντικότερη είναι η θέση των «μικρών» επιχειρήσεων, οι οποίες απασχολούν μέχρι και 10 άτομα προσωπικό, καθόσον αποτελούν το 96,3% του συνόλου των επιχειρήσεων, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του EOMMEX. Η συμβολή των ΜμΕ στην απασχόληση είναι σημαντική. Όπως προκύπτει από στοιχεία της ΕΣΥΕ, κατά την περίοδο 1978-88 η μέση ετήσια μεταβολή της απασχόλησης ήταν υψηλότερη στις ΜμΕ (+2,0%) από την αντίστοιχη στις μεγάλες επιχειρήσεις (-1,0%). Από στοιχεία του ICAP προκύπτει ότι και κατά το χρονικό διάστημα 1988-96 υπάρχει αύξηση των ΜμΕ σε βάρος των μεγάλων επιχειρήσεων και ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων και ως προς τον αριθμό των απασχολουμένων σε αυτές. Είναι αξιοσημείωτο ότι η μεγαλύτερη

αύξηση της απασχόλησης προήλθε από την κατηγορία των μικρών επιχειρήσεων.

5.1.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Οι ΜμΕ παρουσιάζουν πολλές αδυναμίες αλλά και πλεονεκτήματα. Υπάρχει σοβαρό πρόβλημα χαμηλής παραγωγικότητας που θα πρέπει να αποδοθεί μεταξύ των άλλων στο χαμηλό βαθμό χρησιμοποίησης σύγχρονης τεχνολογίας, στην ανεπαρκή οργάνωση παραγωγής και στη μη εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διοίκησης, διαχείρισης και μάρκετινγκ.

Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς έχουν δυσκολίες πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα λόγω του υψηλότερου κινδύνου που τις χαρακτηρίζει, έλλειψης επαρκών εγγυήσεων αλλά και λόγω του οικογενειακού τους χαρακτήρα. Περιορισμένη πρόσβαση έχουν επίσης και στις κεφαλαιαγορές. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι ΜμΕ καταλήγουν στο βραχυπρόθεσμο δανεισμό και στις πιστώσεις των προμηθευτών για να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες τους για κεφάλαιο κίνησης. Λίγες είναι οι ΜμΕ που εφαρμόζουν τη χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), τη σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) και το επιχειρηματικό κεφάλαιο υψηλού κινδύνου (venture capital) ως εναλλακτικές λύσεις εξεύρεσης κεφαλαίων. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν μεγάλη δυσκολία στην ανάπτυξη επενδυτικών προγραμμάτων μεγάλης εμβέλειας.

Οι ΜμΕ δεν χρησιμοποιούν στρατηγικό προγραμματισμό καθώς και άλλες τεχνικές σύγχρονης διοίκησης, όπως στρατηγικές συμμαχίες, ολική ποιότητα παραγωγής, ανταγωνιστική σύγκριση, μέτρηση ικανοποίησης πελατών κ.λπ. Υστερούν επίσης των μεγάλων

επιχειρήσεων στο μάρκετινγκ, στην ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας, σε έρευνα και ανάπτυξη, στην αποτελεσματική χρήση εξωτερικών πηγών πληροφόρησης, στην πρόσβαση στις πηγές παραγωγής πρώτων υλών και στις συνεργασίες. Έχουν υψηλά ποσοστά δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, αλλά και υψηλά ποσοστά θνησιμότητας (50%) ιδιαίτερα κατά τα πρώτα 3-5 έτη της ζωής τους.

Οι λόγοι ύπαρξης των ΜμΕ αποτελούν και τα βασικά τους πλεονεκτήματα. Η ευελιξία στην παραγωγή, η γρήγορη και εύκολη αφομοίωση της νέας τεχνολογίας και καινοτομίας, η προσαρμοστικότητα στις συνθήκες της αγοράς, η ευκολότερη κάλυψη των αναγκών εξειδικευμένων αγορών, η ταχύτητα στη λήψη αποφάσεων, οι προσωπικές πελατειακές σχέσεις και η συμβολή τους στην ανάπτυξη και απασχόληση απομονωμένων περιοχών είναι μερικά από τα πλεονεκτήματα των ΜμΕ έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων.

Ευέλικτη τεχνολογία όπως οι υπολογιστές, το ηλεκτρονικό επιχειρείν, η εισαγωγή νέων υλικών και μηχανημάτων όπως ρομποτική και CAD, τείνουν να μειώσουν το ελάχιστο κατώτερο όριο στις κλίμακες παραγωγής. Έτσι, σύμφωνα με ερευνητές διεθνώς, το μέγεθος των επιχειρήσεων τείνει να γίνεται μικρότερο στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη.

Η εκτίμηση της χρηματοοικονομικής συμπεριφοράς των ΜμΕ ενδιαφέρει φορείς όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, προμηθευτές, αγοράστριες εταιρείες, επενδυτές και ακαδημαϊκά ιδρύματα. Βασική επιδίωξη όλων αυτών είναι ο προσδιορισμός της οικονομικά εύρωστης επιχείρησης ή αλλιώς της επιχείρησης που παρουσιάζει το μικρότερο πιστωτικό κίνδυνο. Αλλά και το σύνολο των αδυνάτων και προβληματικών ΜμΕ θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο ενδιαφέροντος για την άσκηση κρατικής πολιτικής στήριξης των

επιχειρήσεων αυτών. Έχουν αναπτυχθεί διάφορες διαδικασίες και συστήματα εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου επιχειρήσεων τα οποία ταξινομούν τις επιχειρήσεις σε προκαθορισμένες ομάδες πιστωτικού κινδύνου. Όμως, τα συστήματα αυτά δεν ενσωματώνουν ποιοτικές πληροφορίες που αφορούν την κάθε επιχείρηση, όπως την οργάνωση και τη διοίκησή της, τη τεχνογνωσία, τη θέση της στην αγορά, το επίπεδο έρευνας και ανάπτυξης, κ.ά.

Σε σύγκριση με τις μεγάλες επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα στην Ελλάδα, οι ΜμΕ εμφανίζουν:

- χαμηλότερη ρευστότητα,
- χαμηλότερη αποδοτικότητα,
- χαμηλότερη δανειακή επιβάρυνση και
- χαμηλότερο μακροπρόθεσμο δανεισμό.

Διαθέτουν όμως υψηλότερο βραχυπρόθεσμο δανεισμό έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων, λόγω αδυναμίας πρόσβασης σε άλλες πηγές χρηματοδότησης αλλά και ελλειπούς εκπαίδευσης και ενημέρωσης σχετικά με εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, η ίδια χρηματοοικονομική συμπεριφορά χαρακτηρίζει τις ΜμΕ και άλλων χωρών, όπως Αγγλία, Γαλλία, ΗΠΑ, Αυστραλία, Ισραήλ κ.λπ.

5.1.3. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το ειδικό βάρος των ΜμΕ για την ελληνική οικονομία είναι ιδιαίτερα υψηλό και στην επιτυχία τους συμπεριφορά στηρίζεται η ανάπτυξη. Οι ΜμΕ στην Ελλάδα παρουσιάζουν προβλήματα αλλά και

προοπτικές. Προκειμένου να γίνουν ανταγωνιστικές θα πρέπει να ακολουθήσουν κάποιες στρατηγικές επιλογές με ή χωρίς τη βοήθεια του ελληνικού δημοσίου. Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο ανάπτυξης για τις ΜμΕ , όπως υφίσταται σε πολλές χώρες της Ε.Ε. εδώ και δεκαετίες.

Στο ειδικό αυτό πλαίσιο θα πρέπει να συγκεντρωθούν και να κωδικοποιηθούν όλα τα υφιστάμενα μέτρα υπέρ των ΜμΕ, να εντοπισθούν οι ελλείψεις και να αναληφθούν νέες πρωτοβουλίες όπως:

- η δημιουργία νέου χρηματοδοτικού πλαισίου στήριξης,
- δημιουργία απαιτούμενων υποδομών, όπως εκθεσιακοί χώροι, κέντρα καινοτομίας και σχεδιασμού προϊόντων, υποστήριξης και πληροφόρησης των ΜμΕ ,
- στήριξη των παραγομένων προϊόντων με κατοχύρωση των προδιαγραφών ποιότητας και αποκλεισμού των προϊόντων που δεν πληρούν προϋποθέσεις υγιούς ανταγωνισμού,
- ενθάρρυνση δημιουργίας συνεργασιών των επιχειρήσεων, συνεργασίες με πανεπιστημιακά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα για προώθηση της έρευνας, τεχνογνωσίας και καινοτομίας, δημιουργία «θερμοκοιτίδων», για τη στήριξη των νέων επιχειρήσεων,
- προώθηση της δικτύωσής τους και του ηλεκτρονικού επιχειρείν στις ΜμΕ κ.ά.

Η εμπειρία και τα αποτελέσματα από την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ το 1980 έδειξαν ότι οι ελληνικές ΜμΕ διαθέτουν υψηλό βαθμό προσαρμοστικότητας, δυναμισμού και ευελιξίας, στοιχεία που δικαιολογούν αισιόδοξες προβλέψεις για την αντιμετώπιση δυσχερειών

και την εκμετάλλευση των ευκαιριών που προσφέρει η ενιαία ευρωπαϊκή και διεθνής αγορά.

5.2 ΟΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

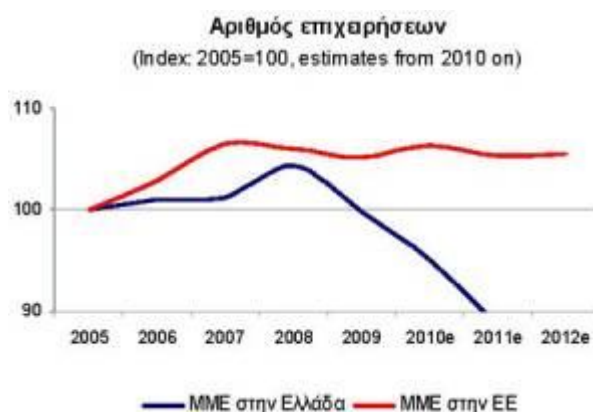
Ο ελληνικός τομέας ΜΜΕ διαφέρει σημαντικά στη δομή του από το σύνολο της ΕΕ. Πρώτον, είναι σχετικά μεγαλύτερος· στην Ελλάδα ο αριθμός των μεγάλων επιχειρήσεων αντιστοιχεί μόλις στο ήμισυ του μέσου όρου των χωρών της ΕΕ και παρέχει μόλις το 15% των θέσεων εργασίας. Δεύτερον, εντός του τομέα των ΜΜΕ, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό: αντιστοιχούν στο 96,6% των επιχειρήσεων, στο 56,6% των θέσεων εργασίας και στο 33,9% της προστιθέμενης αξίας σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ που είναι 92,2%, 29,7% και 21,2% αντιστοίχως. Επισημαίνεται ότι ο αριθμός των ΜΜΕ είναι μικρότερος από το ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ, ενώ η διαφορά είναι μικρότερη όσον αφορά την απασχόληση. Η διαφορά είναι ακόμα μικρότερη όσον αφορά την προστιθέμενη αξία, ιδιαίτερα στην περίπτωση των μικρών επιχειρήσεων, όπου η διαφορά είναι αμελητέα. Οι μικρές επιχειρήσεις παράγουν μεγαλύτερη κλίμακα συνολικής προστιθέμενης αξίας από τις άλλες ΜΜΕ της ΕΕ, μολονότι ο αριθμός τους είναι μικρότερος σε σχετικούς όρους. Αυτό σημαίνει ότι η παραγωγικότητα των πολύ μικρών ελληνικών επιχειρήσεων είναι πολύ μικρή για τα πρότυπα της ΕΕ. Από την άλλη, απασχολούν μόλις 1,88 εργαζόμενους κάθε μία και η προστιθέμενη αξία τους ανά εργαζόμενο είναι πολύ πιο κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ από ό,τι η προστιθέμενη αξία ανά επιχείρηση.

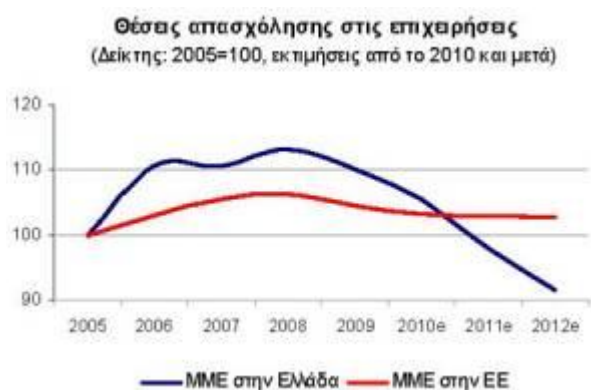
	Αριθμός επιχειρήσεων			Απασχόληση			Προσθετέα αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ27	Ελλάδα		ΕΕ27	Ελλάδα		ΕΕ27
	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Δια. €	Μερίδιο	Μερίδιο
Πωλύ μερές	709 648	96.0%	82.2%	1 338 071	67.1%	29.6%	23	34.2%	21.2%
Μερές	21 580	3.0%	6.8%	404 280	17.2%	20.6%	14	21.2%	18.0%
Μικρομεσαίες	2 648	0.4%	1.1%	255 492	10.8%	17.2%	10	14.8%	18.4%
MME	727 801	99.9%	99.9%	1 598 453	85.2%	67.4%	47	70.2%	58.1%
Μονάδες	389	0.1%	0.2%	346 200	14.8%	32.6%	20	28.8%	41.9%
Σύνολο	728 282	100.0%	100.0%	2 344 653	100.0%	100.0%	66	100.0%	100.0%

Εκτιμήσεις για το 2011, με βάση τα αριθμητικά στοιχεία της περιόδου 2005-2009 από τη βάση δεδομένων για τη διάρθρωση των επιχειρήσεων (Eurostat). Οι εκτιμήσεις καταρτίστηκαν από την εταιρεία Cambridge Econometrics. Τα στοιχεία καλύπτουν την «επιχειρηματική οικονομία» που περιλαμβάνει τη βιομηχανία, τις κατασκευές, το εμπόριο και τις υπηρεσίες (NACE Αναθ. 2 Τμήματα Β έως J, L, M και N).

Δεν καλύπτουν τις επιχειρήσεις στους κλάδους της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας ή των κατά κύριο λόγο μη εμπορικών υπηρεσιών όπως η εκπαίδευση και η υγεία. Το πλεονέκτημα της χρήσης των στοιχείων της Eurostat είναι ότι οι στατιστικές από διάφορες χώρες έχουν εναρμονιστεί και είναι συγκρίσιμες μεταξύ τους. Το μειονέκτημα είναι ότι για ορισμένες χώρες τα διαθέσιμα στοιχεία μπορεί να διαφέρουν από αυτά που δημοσιεύουν οι δημόσιες αρχές.

Τάσεις των MME στην Ελλάδα

Οι ελληνικές ΜΜΕ τείνουν να εξειδικεύονται στις εμπορικές συναλλαγές περισσότερο από τις άλλες ΜΜΕ της ΕΕ (38% έναντι 30%) και λιγότερο στις υπηρεσίες (40% έναντι 45%). Σημαντικό είναι ότι, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις κατασκευές και τη βιομηχανία βρίσκεται πολύ κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ (13% και 10% σε σύγκριση με 15% και 10% αντιστοίχως), η συμβολή τους στα αριθμητικά στοιχεία για την προστιθέμενη αξία είναι πολύ μικρότερη για τις κατασκευές (7% έναντι 13%) αλλά ελαφρώς υψηλότερα για τη βιομηχανία (22% έναντι 21%). Σε γενικούς όρους, το συνδυασμένο ποσοστό των ελληνικών ΜΜΕ που εξειδικεύονται στις μεταποιήσεις υψηλής τεχνολογίας και στις υπηρεσίες έντασης γνώσης, οι οποίες ενδέχεται να είναι πιο παραγωγικές, είναι μόλις 18% στην Ελλάδα, ενώ οι ΜΜΕ αυτές αντιστοιχούν περίπου στο ένα τρίτο του συνόλου της ΕΕ.

Με βάση τις πρόσφατες τάσεις και τα διαθέσιμα στοιχεία έως το τέλος του 2012, οι ελληνικές ΜΜΕ εκτιμάται ότι έχουν πληγεί έντονα από την κρίση όσον αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων, ο οποίος βρίσκεται σήμερα σε επίπεδα όχι μόνο κατώτερα από το 2008, το τελευταίο έτος πριν από την κρίση, αλλά και κατώτερα από το έτος βάσης 2005. Η εικόνα είναι λιγότερο απογοητευτική όσον αφορά την απασχόληση, η οποία έχει επίσης μειωθεί δραστικά (σε απόλυτους αριθμούς, κατά περίπου 200 000 μεταξύ 2008 και 2011), αλλά είναι ακόμη σε υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τον αριθμό των επιχειρήσεων. Το ίδιο ισχύει για την προστιθέμενη αξία.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

5.3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Σε ένα τόσο δυσμενές οικονομικό περιβάλλον αναπτύσσονται ενδιαφέρουσες συνθήκες οι οποίες συνδέονται με το θέμα της πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση. Μια πρώτη συνέπεια είναι η συνεχώς εντεινόμενη έλλειψη ρευστότητας, η οποία προέρχεται κυρίως από το γεγονός ότι σε περιβάλλον ύφεσης, μειώνεται το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών αλλά και η γενικότερη τάση προς κατανάλωση σε συνθήκες γενικότερης οικονομικής αβεβαιότητας, με αποτέλεσμα να μειώνεται η ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες η οποία συνεπάγεται έλλειψη ρευστότητας. Από την άλλη μεριά όμως μειώνεται συνήθως και η ζήτηση κεφαλαίων για επενδύσεις, καθώς οι επιχειρήσεις επιλέγουν συνήθως σε τέτοιες περιόδους να ακολουθήσουν μια στρατηγική επιβίωσης και όχι επένδυσης

5.3.1 ΒΑΣΙΚΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Οι δύο μελέτες των ΕΚΤ και ΕΤαΕ καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα πηγών χρηματοδότησης για τις ΜΜΕ, η πρόσβαση των οποίων σε αυτές αναλύεται στις παραγράφους που ακολουθούν. Η ΕΚΤ καλύπτει πιο παραδοσιακές και

ευρέως γνωστές πηγές χρηματοδότησης ενώ το ΕΤαΕ εστιάζει σε πιο εξειδικευμένες μορφές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερευνών:

- τα δάνεια (bank loans) έρχονται στη δεύτερη θέση,
- ενώ οι **εμπορικές πιστώσεις** (trade credit) παρουσιάζουν αισθητή αύξηση στα ποσοστά τους από το πρώτο εξάμηνο του 2009 (15%) μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2012 (28%).

Σύμφωνα με την έρευνα της ΕΚΤ, η πιο συχνή μορφή εξωτερικής χρηματοδότησης, τουλάχιστον κατά τα τελευταία δύο χρόνια φαίνεται να είναι οι πιστωτικές γραμμές (οι οποίες στη χώρα μας ταυτίζονται με τους λεγόμενους ανοικτούς αλληλόχρεους λογαριασμούς) και οι υπεραναλήψεις(**overdrafts**).

Σημαντικές επιλογές είναι και πιο σύγχρονες χρηματοδοτικές πρακτικές όπως η:

- χρηματοδοτική μίσθωση (**leasing**) και
- η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (**factoring**).

- **(leasing): Η χρηματοδοτική μίσθωση** είναι μια σύγχρονη μέθοδος μεσομακροπρόθεσμης χρηματοδότησης επιχειρήσεων και επαγγελματιών για την απόκτηση παγίων στοιχείων, δηλαδή εξοπλισμού και ακινήτων για επαγγελματική χρήση. Με αυτήν ο μισθωτής μισθώνει από μια εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης πράγμα κινητό ή ακίνητο για συγκεκριμένη χρονική περίοδο και στο τέλος της περιόδου αυτής μπορεί με μονομερή του δήλωση να το αγοράσει σε προσυμφωνημένο τίμημα (δικαίωμα προαίρεσης, *option*). Το μίσθωμα είναι έτσι υπολογισμένο, ώστε στο διάστημα της μίσθωσης να καλυφθούν τα έξοδα αγοράς και το κέρδος της εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης.

- **(factoring): πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων.** Όλες οι επιχειρήσεις πωλούν τα προϊόντα τα οποία παράγουν ή εμπορεύονται είτε τοις μετρητοίς είτε με πίστωση, κατά ένα μεγάλο ποσοστό. Από την στιγμή κατά την οποία θα γίνει μια πώληση με πίστωση, αυξάνονται οι εισπρακτέοι της λογαριασμοί. Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring) είναι μία σύμβαση μεταξύ ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων, που είναι είτε τράπεζα, είτε ειδική ανώνυμη εταιρεία (συνήθως θυγατρική τράπεζας), και μιας επιχείρησης που ασχολείται με την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών. Περιεχόμενο της σύμβασης είναι ότι η εταιρεία Factoring αναλαμβάνει να παρέχει στην επιχείρηση του πελάτη της, για το διάστημα που συμφωνείται και έναντι αμοιβής, υπηρεσίες σχετικές με την προεξόφληση, τη λογιστική και νομική παρακολούθηση καθώς και την είσπραξη απαιτήσεων κατά των πελατών της. Οι σημαντικότερες από τις υπηρεσίες είναι οι παρακάτω: Αξιολόγηση της φερεγγυότητας των πελατών της επιχείρησης/πωλητή και κάλυψη του πιστωτικού της κινδύνου Διαχείριση, λογιστική παρακολούθηση και είσπραξη των απαιτήσεων της Χορήγηση χρηματοδότησης.

5.3.2. ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Ενδιαφέροντα συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν και για τις πιο εξειδικευμένες πηγές που μελετά το ΕΤαΕ. παρουσιάζει την πορεία των ιδιωτικών επενδύσεων (private equity investment) στην Ευρώπη την τελευταία δωδεκαετία. Σημαντικό συμπέρασμα είναι η συνεχής τάση χρηματοδότησης όλο και μικρότερου αριθμού επιχειρήσεων, όπου από 10.000 επιχειρήσεις το 2000, ο αντίστοιχος αριθμός διαμορφώνεται γύρω στις 3.000 το 2012. Γενικά από την μελέτη προκύπτει ότι μέσο μέγεθος

χρηματοδότησης ανά επιχείρηση φαίνεται να αυξάνεται διαχρονικά, επομένως η συγκεκριμένη μορφή φαίνεται να αφορά όλο και μεγαλύτερες επιχειρήσεις ή τουλάχιστον μειώνεται η διασπορά των κεφαλαίων σε λιγότερες και μεγαλύτερες επιχειρήσεις, από περισσότερες και μικρότερες.

1.(venture capital) κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου: είναι ένας τρόπος επένδυσης σε μικρές επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν σχετικά πρόσφατα (start-up companies) ή, μεγαλύτερες, που είναι σε ένα ώριμο στάδιο. Venture capitalist(VC) είναι το νομικό ή φυσικό πρόσωπο, που κάνει τέτοιες επενδύσεις. Venture capital fund είναι το συνολικό επενδυτικό κεφάλαιο, συνήθως από μία ομάδα επενδυτών (partnership), των οποίων, οι αποφάσεις, ενέχουν μεγάλο κίνδυνο. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι(limited partners) είναι τα άτομα ή οι οργανισμοί που χρηματοδοτούν VC funds. Οι ομόρρυθμοι εταίροι(general partners) είναι οι venture capitalists που διαχειρίζονται αυτά τα funds και κάνουν τις επενδύσεις.

Οι εταιρίες που επιζητούν venture capitals ενέχουν μεγάλο κίνδυνο και τα κεφάλαια αυτά είναι η μόνη τους δυνατότητα για χρηματοδότηση, αφού, λόγω του κινδύνου αυτού δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από «παραδοσιακές» πηγές, όπως τα δάνεια από τράπεζες. Οι εταιρίες που επιλέγονται, συνήθως ασχολούνται με υπο-κλάδους της τεχνολογίας, αν και αυτό δεν είναι κανόνας όπως πολλοί πιστεύουν. Ο κανόνας είναι ότι επιλέγονται οι επιχειρήσεις που έχουν προοπτικές ανάπτυξης μεγαλύτερες από τα κανονικά επίπεδα και επειδή η τεχνολογία είναι, αναμφισβήτητα, ο κλάδος με την γρηγορότερη άνοδο, τις τελευταίες δεκαετίες, τα περισσότερα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών κατευθύνονται σε εκείνο το κλάδο. Κατά μέσο όρο 1 στις 200 προτάσεις

γίνεται αποδεκτή από τους venture capitalists, οι οποίοι αναμένουν ότι μόνο 1-2 στις 10 επενδύσεις του χαρτοφυλακίου τους θα έχουν την επιθυμητή απόδοση και θα αναπληρώσουν τις ζημιές από τις υπόλοιπες «λανθασμένες» επενδύσεις. Επίσης, οι venture capitalists ίσως να έχουν διαφορετικές εντυπώσεις για μία εταιρία που τους παρουσιάζεται. Κάποιοι ίσως να ενδιαφέρονται μόνο για τεχνολογικού περιεχομένου εταιρίες, άλλοι μόνο για start-up εταιρίες κτλπ.

2.(securitization) :Τιτλοποιήσεις

Η ιστορία των τιτλοποιήσεων είναι μια άκρως ενδιαφέρουσα περίπτωση, η οποία συγκέντρωσε τα φώτα της δημοσιότητας στο πλαίσιο της κατάρρευσης του χρηματοπιστωτικού κλάδου το 2008, καθώς η αφορμή δόθηκε από την κατάρρευση της αντίστοιχης αγοράς στους τίτλους που περιείχαν δάνεια χαμηλής εξασφάλισης. Στο σημείο αυτό καλό είναι να γίνει μια σύντομη αναφορά στη διαδικασία της τιτλοποίησης.

Τιτλοποίηση είναι η έκδοση τίτλων, όπως για παράδειγμα ομολογιών, που έχουν ως κάλυμμα δανειακά κεφάλαια και χρηματοροές από στοιχεία του ενεργητικού ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Στην ουσία έχουμε μια εκχώρηση, έναντι οικονομικού τιμήματος, στοιχείων του ενεργητικού μιας εταιρείας (συνήθως πιστωτικό ίδρυμα), προς μία εταιρεία ειδικού σκοπού (special purpose entity – SPE), η οποία εκδίδει τίτλους. Τα στοιχεία του ενεργητικού που εκχωρούνται έχουν ομοειδή χαρακτηριστικά και χρηματοροές, που στηρίζουν την πληρωμή των τίτλων. Οι τίτλοι με βάση τον πιστωτικό τους κίνδυνο διαχωρίζονται σε τουλάχιστον δύο τμήματα (tranches). Το τμήμα με τον υψηλότερο πιστωτικό κίνδυνο συνήθως είναι αδιαβάθμητο και χαρακτηρίζεται ως

«μετοχικό κεφάλαιο» ή «τμήμα πρώτης ζημίας» (first loss tranche). Η βασική λογική της τιτλοποίησης είναι η μετατροπή μη ρευστών στοιχείων του ενεργητικού, σε εμπορεύσιμους τίτλους και η διάθεση των διαφορετικών τμημάτων τους σε διαφορετικές κατηγορίες επενδυτών ανάλογα με την διάθεση ανάληψης κινδύνων. Στόχοι της τιτλοποίησης είναι η άντληση ρευστότητας, η μεταφορά πιστωτικού κινδύνου και η μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Στο πλαίσιο όμως της πρακτικής αυτής αλλάζει εντελώς το μοντέλο λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος, καθώς από έναν οργανισμό ο οποίος δανειοδοτεί και κρατά την απαίτηση (originate and hold) μετεξελίχθηκε σε έναν οργανισμό ο οποίος δανειοδοτεί και μεταφέρει την απαίτηση (originate and distribute), μετατρέποντας τον ουσιαστικά σε έναν μεσίτη πίστωσης.

Σύμφωνα με το ΕΤαΕ, η τιτλοποίηση των δανείων των ΜΜΕ αποτελεί μια σημαντική πηγή χρηματοδοτικής πίστωσης προς τις επιχειρήσεις, η οποία ωστόσο τα τελευταία χρόνια εν μέσω κρίσης έχει περιοριστεί. Συγκεκριμένα, τα πρώτα δύο τρίμηνα του 2012 οι εκδόσεις νέων τίτλων (issuance) σε δάνεια ΜΜΕ είναι μειωμένες κατά 30% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2011, ενώ αντίστοιχες διακυμάνσεις είχαν παρατηρηθεί και το 2008 και το 2010. Τέλος, οι τιτλοποιήσεις των δανείων προς ΜΜΕ αποτελούν περίπου το 10-15% του συνόλου των τιτλοποιήσεων τα τελευταία 4 χρόνια.

3. Μικροπιστώσεις

Αναφορικά με την αγορά των μικροπιστώσεων, όπου ως μικροπιστώσεις θεωρούνται τα δάνεια που δεν ξεπερνούν τα €25.000 και είναι ειδικά σχεδιασμένα για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (micro enterprises) ή για τους αυτοαπασχολούμενους οι οποίοι δεν έχουν εύκολη

πρόσβαση στη χρηματοδότηση μέσω των παραδοσιακών τραπεζών, το ΕΤαΕ αναφέρει ότι η συγκεκριμένη αγορά έχει αρχίσει να αναπτύσσεται μόλις τα τελευταία χρόνια και είναι μια νέα και ετερογενής αγορά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί την πρωτοβουλία αυτή μέσω της δημιουργίας ενός δικτύου Μικροπιστώσεων (European Microfinance Network), στο οποίο συμμετέχουν 99 μέλη αντίστοιχων χρηματοπιστωτικών οργανισμών από 21 ευρωπαϊκές χώρες, όπου η Ελλάδα δυστυχώς δεν είναι μία από αυτές.

ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ:ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜμΕ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

5.3.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Το πρόβλημα στην Ελλάδα έχει δύο διαστάσεις. Πρώτον, οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σήμερα ένα πρόβλημα εξαιρετικά μειωμένης ρευστότητας, εν μέσω κρίσης, εξαιτίας των γνωστών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες, ιδιαίτερα δηλαδή από το 2010 έως και σήμερα. Δεύτερον, εντοπίζονται δομικές και μακροπρόθεσμες δυσκολίες των μικρών επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση, ακόμα και στην προ κρίσης εποχή (η Ελλάδα συγκεντρώνει το υψηλότερο σκορ στο διάγραμμα 1 ακόμα και το πρώτο εξάμηνο του 2009, πριν δηλαδή ξεσπάσει η κρίση στη χώρα).

A) ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ (credit unions)

Οι πιστωτικές ενώσεις είναι μη κερδοσκοπικοί χρηματοδοτικοί οργανισμοί, οι οποίοι ανήκουν στα μέλη τους και τους παρέχουν χρηματοοικονομικές και άλλες σχετικές υποστηρικτικές υπηρεσίες.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Πιστωτικών Ενώσεων, το 2011 υπήρχαν 51.013 πιστωτικές ενώσεις σε 100 χώρες ενώ τα μέλη έφταναν τα 196.498.738 άτομα². Στην Ευρώπη ο θεσμός των πιστωτικών ενώσεων δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πιστωτικών Ενώσεων σήμερα δραστηριοποιούνται ενώσεις στην Ουκρανία (729 ενώσεις), την Ιρλανδία (503), το ΗΒ (453), τη Μολδαβία (395), την Πολωνία (62), τη Λιθουανία (61), τη Λετονία (34), την Εσθονία (19), τη Ρουμανία (17) και την ΠΓΔΜ (1)⁴. Ο βασικός λόγος της σχετικά υποτονικής ανάπτυξης του θεσμού αυτού φαίνεται να είναι το θεσμικό πλαίσιο που θέτει η ΕΕ και συγκεκριμένα η δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι σχετικά μικροί αυτοί πιστωτικοί οργανισμοί να αντλήσουν τα ελάχιστα κεφάλαια που απαιτεί η Οδηγία για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις.

Ωστόσο, οι ενώσεις σε κάποιες χώρες (Ιρλανδία, ΗΒ και Πολωνία) έχουν εξαιρεθεί από την Οδηγία αυτή. Οι πιστωτικές ενώσεις ασκούν μια πολιτική χρηματοδοτικών πιστώσεων η οποία αφενός χαρακτηρίζεται ως συντηρητική, και αφετέρου περικλείει άτομα με χαρακτηριστικά που θα τους απέκλειαν από τη χρηματοδότηση από τις μεγάλες εμπορικές τράπεζες (π.χ. χαμηλά εισοδήματα, χαμηλές εγγυήσεις κ.α.). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί από τη σχετικά εστιασμένη πελατειακή βάση, η οποία επιτρέπει στις ενώσεις να κατανοήσουν με μεγαλύτερη λεπτομέρεια το σκοπό της κάθε αίτησης δανειοδότησης, αφιερώνοντας περισσότερο χρόνο στον αιτούντα. Το αποτέλεσμα είναι μια πολιτική δανειοδοτήσεων η οποία χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλό κίνδυνο αθετήσεων των πελατών και επομένως χαμηλότερο κίνδυνο χρηματοοικονομικών δυσχερειών για την ίδια την ένωση.

Είναι χαρακτηριστικό ότι κατόπιν της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008, καμία πιστωτική ένωση δεν έλαβε κρατικές ενισχύσεις ανακεφαλαιοποίησης, ενώ η κεφαλαιακή τους

επάρκεια χαρακτηρίστηκε ως σχετικά υγιής (Crear, 2009). Επιπλέον, οι ίδιοι οι πολίτες θεωρούν τις πιστωτικές ενώσεις ως πιο ασφαλείς οργανισμούς σε σχέση με άλλες εναλλακτικές. Οι Rauterkus and Ramamonjiarivelo (2010), αναλύοντας τις καταθέσεις από 9.601 πιστωτικές ενώσεις στις ΗΠΑ κατά την περίοδο 2004-2008 παρατήρησαν ότι οι αποταμιευτές στις ενώσεις όχι μόνο δεν απέσυραν τις καταθέσεις τους κατά την περίοδο αυτή, αλλά το σύνολο των αποταμιεύσεων των ενώσεων αυξήθηκε.

Οι πιστωτικές ενώσεις δεν φαίνεται να επηρεάζονται από ενδογενείς παράγοντες κινδύνου όπως οι επιθετικές χορηγήσεις δανείων χαμηλών εξασφαλίσεων που αποτέλεσαν έναν από τους βασικούς παράγοντες κατάρρευσης αρκετών μεγάλων εμπορικών τραπεζών στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008.

Ωστόσο, όπως είναι αναμενόμενο για κάθε χρηματοπιστωτικό οργανισμό, οι ενώσεις φαίνεται να είναι ευάλωτες σε εξωγενείς παράγοντες του γενικότερου οικονομικού περιβάλλοντος που δραστηριοποιούνται. Η πρόσφατη Έκθεση της Επιτροπής του Ιρλανδικού Υπουργείου Οικονομικών σχετικά με τις πιστωτικές ενώσεις⁵ έδειξε ότι 25 από τις 403 ενώσεις που ελέγχθηκαν το 6,2% αντιμετώπιζαν σοβαρά προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας, από την άλλη πλευρά όμως το 87% διατηρούσαν ισχυρή κεφαλαιακή βάση.

Οι πιστωτικές ενώσεις θεωρούνται ως η μικρότερη μορφή του συνεργατικού χρηματοπιστωτικού θεσμού. Ως δεύτερο στάδιο μεγέθους συνήθως θεωρείται η συνεταιριστική τράπεζα. Στη χώρα μας το θεσμικό πλαίσιο αναγνωρίζει επίσης δύο στάδια του συνεργατικού χρηματοπιστωτικού θεσμού:

- τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς,
- και τις συνεταιριστικές τράπεζες.

Ωστόσο, οι πιστωτικές ενώσεις του εξωτερικού, έτσι όπως έχουν περιγραφεί πιο πάνω, προσομοιάζουν κυρίως με τις συνεταιριστικές τράπεζες και όχι με τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς⁶. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα δεν επιτρέπεται οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί να δέχονται καταθέσεις και οι υπηρεσίες που προσφέρουν στα μέλη τους καλύπτονται χρηματοοικονομικά αποκλειστικά με τα κεφάλαια των μελών τους.

Σχετικά με τις **συνεταιριστικές τράπεζες**, στη χώρα μας δραστηριοποιούνται 13 συνεταιριστικές τράπεζες, κατόπιν της μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων τριών τραπεζών στην Εθνική Τράπεζα, λόγω προβλημάτων κεφαλαιακής επάρκειας. Οι συνεταιριστικές τράπεζες εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και μπορούν να πραγματοποιούν όλες τις τραπεζικές εργασίες που μπορούν και οι εμπορικές, εκτός της αναδοχής (underwriting). Ο βασικός τους σκοπός είναι η στήριξη της γεωγραφικής περιοχής την οποία καλύπτουν, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι πάνω από το 70% των χρηματοδοτήσεων τους απευθύνονται σε μικρές επιχειρήσεις και σε ορισμένες περιοχές κατέχουν μερίδιο αγοράς κοντά στο 25% (π.χ. Κρήτη), ενώ σε απομακρυσμένες περιοχές (π.χ. Δωδεκάνησα) 13%. Στη χώρα μας το νομικό πλαίσιο λειτουργίας και εποπτείας των πιστωτικών συνεταιρισμών παρατίθεται στην Τράπεζα της Ελλάδος: <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/LegalF/creditinstitutions/specialorders/default.aspx>

Ο πιο κοινός σύνδεσμος (bond) τόσο των πιστωτικών ενώσεων όσο και των συνεταιριστικών τραπεζών είναι η τοπικότητα. Ωστόσο, προσφάτως και εν μέσω πιστωτικής ασφυξίας από την πλευρά των μεγάλων εμπορικών τραπεζών, έχουν αρχίσει να ακούγονται και πρωτοβουλίες πιθανής δημιουργίας είτε ενώσεων με σύνδεσμο την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, είτε εξειδικευμένων

προγραμμάτων χρηματοδοτήσεων αποκλειστικά μικρών επιχειρήσεων. Στην Αμερική ήδη υπάρχουν πιστωτικές ενώσεις οι οποίες έχουν δημιουργήσει εξειδικευμένα προγράμματα χρηματοδότησης μικρών επιχειρήσεων⁸, ενώ στην Ολλανδία συζητείται το ενδεχόμενο δημιουργίας πιστωτικής ένωσης από επιχειρηματίες.

Συμπερασματικά, ο συνεργατικός χρηματοπιστωτικός θεσμός θα μπορούσε να αποτελέσει έναν εξαιρετικό μηχανισμό πρόσβασης των μικρών επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση. Ιδιαίτερα στη χώρα μας, στην οποία δραστηριοποιούνται πάρα πολλές πολύ μικρές επιχειρήσεις, ίσως η πιο κατάλληλη μορφή πρόσβασης σε χρηματοδοτική πίστη να είναι οι πιστωτικές ενώσεις. Ωστόσο, δεδομένης της δυσκολίας δημιουργίας τέτοιων ενώσεων, για θεσμικούς λόγους, ίσως και η δημιουργία συνεταιριστικών τραπεζών μικρών επιχειρήσεων να αποτελεί μια ενδιαφέρουσα λύση.

B) ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΙΔΙΩΤΩΝ (peer to peer lending)

Μια από τις πιο ενδιαφέρουσες εξελίξεις στον χώρο αυτό την τελευταία δεκαετία, με ιδιαίτερη ωστόσο ανάπτυξη μετά την εκδήλωση της τρέχουσας κρίσης, είναι και η έννοια των πλατφορμών «χρηματοδότησης από το πλήθος» (crowdfunding). Οι εν λόγω πλατφόρμες που έχουν ανά τον κόσμο ιδρυθεί και λειτουργούν τα τελευταία χρόνια εστιάζουν σε διάφορες πτυχές της ανάγκης για χρηματοδότηση και εξειδικεύονται στους χώρους αυτούς που έχουν επιλέξει να δραστηριοποιηθούν. Διακρίνουμε επομένως:

- πλατφόρμες χρηματοδότησης ιδιωτών ή επιχειρήσεων,
- πλατφόρμες προεξόφλησης απαιτήσεων επιχειρήσεων,
- πλατφόρμες παροχής ιδιαίτερα βραχυπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων (payday loans) και άλλες μορφές.

Το κοινό χαρακτηριστικό των δομών αυτών, το οποίο αποτελεί και τη βασική καινοτομία τους, είναι ότι χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές διαδικτυακές πλατφόρμες μειώνοντας σε μεγάλο βαθμό τα διαχειριστικά κόστη.

Εστιάζοντας στις επιχειρήσεις, διακρίνουμε και εδώ σημαντικές διαφορές ανάλογα με το χώρο που έχει επιλέξει η κάθε πλατφόρμα να δραστηριοποιηθεί.:

- άλλες πλατφόρμες εξειδικεύονται στην προσέλκυση κεφαλαίων σποράς (seed financing),
- άλλες χρηματοδοτούν μόνο υφιστάμενες επιχειρήσεις, --
- κάποιες ελκύουν επενδυτές οι οποίοι επενδύουν με τη μορφή παροχής ιδίων κεφαλαίων, αποκτώντας μερίδιο στην επιχείρηση που χρηματοδοτούν, ενώ
- κάποιες άλλες διαμεσολαβούν μεταξύ επενδυτών-πιστωτών και επιχειρήσεων.

Στο παρόν κείμενο εστιάζουμε αποκλειστικά στο εργαλείο παροχής χρηματοδοτικής πίστης. Ο λόγος είναι απλός και έγκειται στο γεγονός της χρόνιας δυσκολίας των ελληνικών μικρών επιχειρήσεων σε χρηματοδοτική πίστωση, όπως αυτό έχει ήδη περιγραφεί στην προηγούμενη ενότητα.

Ο δανεισμός μεταξύ ιδιωτών αποτελεί μια νέα μορφή δανεισμού, όπου το κύριο χαρακτηριστικό του είναι ότι λαμβάνει χώρα χωρίς τη διαμεσολάβηση κάποιου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Πρόκειται στην ουσία για ένα διαδικτυακό χρηματιστήριο δανειστών και δανειζόμενων, όπου οι δανειστές προσφέρουν ένα χρηματικό ποσό, το οποίο συνήθως επιμερίζεται σε διάφορους δανειζόμενους για την επίτευξη διαφοροποίησης του κινδύνου, ενώ οι δανειζόμενοι μπορούν να

επιλέξουν το φθηνότερο επιτόκιο δανεισμού, το οποίο ουσιαστικά αποτελεί τη χαμηλότερη απόδοση από ένα πλήθος προσφορών των δανειστών.

Οι δανειζόμενοι μπορούν να είναι ιδιώτες και επιχειρήσεις, υπάρχουν ωστόσο πλατφόρμες που εξειδικεύονται αποκλειστικά στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων. Σε κάθε περίπτωση, ο δανειζόμενος κρίνεται ως υψηλού ή χαμηλού κινδύνου ανάλογα με το πιστωτικό του σκορ (credit score), το οποίο παρέχει πληροφόρηση στον δανειστή για τη φερεγγυότητα του δανειζόμενου. Βασικός κίνδυνος της συγκεκριμένης μορφής δανεισμού είναι ότι τα δάνεια είναι ουσιαστικά άνευ εγγυήσεων, κάτι που σημαίνει ότι ο δανειστής αντιμετωπίζει τον κίνδυνο να απολέσει το κεφάλαιό του. Ωστόσο αφενός το γεγονός ότι ο δανειστής μπορεί να επιμερίσει το ποσό που προσφέρει σε διάφορους δανειζόμενους και αφετέρου το γεγονός ότι τα συνολικά ποσά δανείων είναι σχετικά μικρά (για παράδειγμα κάποιες πλατφόρμες έχουν θέσει ως υψηλότερο όριο ποσού για δανεισμό τα €20.000, ενώ πλατφόρμες που απευθύνονται σε επιχειρήσεις θέτουν το ανώτατο όριο στα €600.000) μειώνουν τον κίνδυνο.

Η μέχρι σήμερα λειτουργία των αντίστοιχων πλατφόρμων στο εξωτερικό έχει δείξει ότι οι δανειστές επιτυγχάνουν σχετικά υψηλές αποδόσεις, οι δανειζόμενοι σχετικά χαμηλά κόστη δανεισμού (πάντα σε σύγκριση με τις αντίστοιχες λειτουργίες στο πλαίσιο μιας εμπορικής τράπεζας) ενώ το ποσοστό των αθετήσεων κυμαίνεται ανάλογα με τους όρους που έχει θέσει κάθε πλατφόρμα. Φυσικά η εύρυθμη λειτουργία του όλου εγχειρήματος προϋποθέτει συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας και εποπτείας, το οποίο τουλάχιστον προς το παρόν φαίνεται να λειτουργεί αποτελεσματικά στις χώρες που το έχουν υιοθετήσει (κυρίως ΗΠΑ και ΗΒ). Σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική, οι πλατφόρμες απευθύνονται κυρίως σε υφιστάμενες επιχειρήσεις. Οι αποπληρωμές

είναι συνήθως μηνιαίες, ενώ τα δάνεια μπορεί να είναι και χωρίς εξασφαλίσεις και με εξασφαλίσεις. Η προμήθεια της πλατφόρμας υπολογίζεται ως ποσοστό επί του ποσού του δανείου και είναι εφ' άπαξ.

Πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις:

1. Εύκολη διαδικασία εγγραφής: Η διαδικασία εγγραφής διαρκεί λίγα λεπτά ενώ μέσα σε 2 ημέρες η επιχείρηση λαμβάνει την απόφαση της πλατφόρμας για έγκριση ή απόρριψη του αιτήματος. Η χρηματοδότηση πραγματοποιείται συνήθως μέσα σε 2 εβδομάδες με πίστωση του τραπεζικού λογαριασμού της επιχείρησης.

2. Ελκυστικά επιτόκια: Οι επενδυτές ανταγωνίζονται για το ποιος θα προσφέρει το πιο ελκυστικό επιτόκιο σε μια διαδικασία τύπου δημοπρασίας, όπου κερδίζει το χαμηλότερο επιτόκιο. Επομένως οι επιχειρήσεις χρηματοδοτούνται με το χαμηλότερο δυνατό επιτόκιο.

3. Ανεξάρτητα από τις τράπεζες: Οι χρηματοδοτήσεις γίνονται ανεξάρτητα από άλλες τραπεζικές χρηματοδοτήσεις, κάτι το οποίο προσφέρει ευελιξία στις πηγές χρηματοδότησης.

4. Δεν υπάρχει χρέωση πρόωρης αποπληρωμής. Σε επίπεδο λειτουργίας, οι ροές των κεφαλαίων προϋποθέτουν προφανώς την ύπαρξη τραπεζικών λογαριασμών. Συγκεκριμένα, οι επενδυτές-πιστωτές διατηρούν τους τραπεζικούς τους λογαριασμούς στις παραδοσιακές εμπορικές τράπεζες και τα κεφάλαια μεταφέρονται στην επιχείρηση μόνο στην περίπτωση που το ποσό που αιτείται η επιχείρηση για χρηματοδότηση καλυφθεί πλήρως από τις προσφορές των επενδυτών. Αν δεν συμβεί αυτό δεν

πραγματοποιείται καμία μεταφορά ποσού. Με άλλα λόγια, η πλατφόρμα δεν διατηρεί δικούς της λογαριασμούς στους οποίους θα μπορούσαν να συσσωρεύονται τα ποσά των επενδυτών (pool) και από εκεί να κατευθύνονται στις επιχειρήσεις.

Σε επίπεδο ανταγωνισμού, οι πλατφόρμες δεν φαίνεται να ανταγωνίζονται τις εμπορικές τράπεζες. Αφενός ο όγκος των κεφαλαίων που διακινούνται μέσω των πλατφορμών είναι εξαιρετικά μικρός σε σύγκριση με τον αντίστοιχο των τραπεζών. Αφετέρου, δεν υπάρχει καμία απώλεια κεφαλαίων από τις τράπεζες, αφού οι λογαριασμοί πιστωτών και επιχειρήσεων συνεχίζουν να διατηρούνται σε αυτές. Τέλος, οι πλατφόρμες εστιάζουν την «πελατεία» τους σε ένα τμήμα της αγοράς το οποίο δεν φαίνεται να αφορά τις τράπεζες. Το τμήμα αυτό αναφέρεται σε χαρακτηριστικά όπως μικρός όγκος δανειοδοτήσεων, μικρές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν εύκολη πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό.

Σε κάποιες χώρες, οι πλατφόρμες έχουν ήδη λάβει κυβερνητική στήριξη. Για παράδειγμα, στο ΗΒ, στις 31 Μαΐου του 2012, το Γραφείο Επιχειρηματικότητας, Καινοτομίας και Δεξιοτήτων, η αρμόδια δηλαδή κυβερνητική υπηρεσία για στήριξη της επιχειρηματικότητας στο ΗΒ, εξέδωσε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος στο πλαίσιο χρηματοδοτικής στήριξης ύψους £100 εκατ. Σκοπός του προγράμματος είναι η συνεπένδυση σε μη παραδοσιακές δομές χρηματοδότησης, μία από τις οποίες είναι και οι πλατφόρμες p2p.

Η πλατφόρμα Funding Circle έλαβε £20 εκατ. από τον συνολικό προϋπολογισμό. Το βασικό σχέδιο προβλέπει συμμετοχή της κυβέρνησης στις χρηματοδοτήσεις προς επιχειρήσεις οι οποίες τηρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, σε αρχικό ποσοστό 20%, το

οποίο θα βαίνει μειούμενο καθώς τα διαθέσιμα κυβερνητικά κεφάλαια απορροφώνται.

Το θέμα του ρυθμιστικού πλαισίου είναι ένα θέμα ιδιαίτερης σημασίας καθώς θέτει τους κανόνες προστασίας των διάφορων ενδιαφερόμενων μερών και αποτελεί μια ελάχιστη εγγύηση ελέγχου του κλάδου από τις αρχές. Προς το παρόν δεν υπάρχει συγκεκριμένο ρυθμιστικό πλαίσιο για τη λειτουργία των πλατφόρμων, ωστόσο η Αρχή Χρηματοοικονομικής Συμπεριφοράς (Financial Conduct Authority) ήδη σχεδιάζει ένα καινούριο ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο αναμένεται να τεθεί σε διαβούλευση το φθινόπωρο του 2013 και σε ισχύ από τις αρχές του 2014. Φαίνεται ωστόσο ότι οι βασικοί πυλώνες ρύθμισης θα είναι δύο: το πλαίσιο που θα καλύπτει τους επενδυτές και το πλαίσιο που θα καλύπτει της επιχειρήσεις.

Η ανάπτυξη της αγοράς αυτής είναι εντυπωσιακή κυρίως στις ΗΠΑ και το ΗΒ. Υπολογίζεται ότι το 2012 δόθηκαν νέα δάνεια αξίας \$871.1 εκατ. μόνο από τις δύο μεγαλύτερες p2p πλατφόρμες στις ΗΠΑ, ποσό το οποίο αντιπροσωπεύει ένα ετήσιο ποσοστό αύξησης της τάξης του 162%. Στο ΗΒ, υπολογίζεται ότι στο τέλος του 2012 είχαν δοθεί πάνω από £300 εκατ. ως δάνεια, ενώ έχει ήδη δημιουργηθεί από τον Αύγουστο του 2011 μια ένωση οργανισμών χρηματοδότησης peer to peer (ή p2p) η οποία τον Ιανουάριο του 2013 αποτελούνταν από 3 μέλη, τα οποία αποτελούν τις τρεις πιο διαδεδομένες πλατφόρμες p2p στο ΗΒ13. Οι πιο πρόσφατες εξελίξεις (Δεκέμβριος 2012) στην νέα αυτή αγορά είναι η πρόθεση του Υπουργείου Οικονομικών του ΗΒ να δημιουργήσει μια νέα εποπτική διεύθυνση η οποία θα εποπτεύει την αγορά αυτή από τον Απρίλιο του 2014. Η νέα αυτή εξέλιξη καλωσορίστηκε από την ένωση, καθώς μια μη ρυθμισμένη αγορά εγκυμονεί αφενός κινδύνους για τους

καταναλωτές που στρέφονται προς την μορφή αυτή ως επένδυση, αλλά και για τους ιδιώτες και τις επιχειρήσεις οι οποίοι βρίσκουν στην ιδέα αυτή ως ακόμα μια εναλλακτική πρόσβασης στη χρηματοδότηση.

Στο σημείο αυτό είναι ενδιαφέρον να γίνει μια σύντομη αναφορά στα συμπεράσματα επιστημονικών εργασιών οι οποίες αναλύουν τον χώρο αυτό.

Σύμφωνα με τους **Ashta and Assadi (2010)** οι πρώτες p2p πλατφόρμες με τη μορφή που τις ξέρουμε σήμερα δημιουργήθηκαν το 2005 στο ΗΒ και στις ΗΠΑ και αναπτύχθηκαν με γρήγορους ρυθμούς τόσο σε αναπτυσσόμενες όσο και σε ανεπτυγμένες χώρες. Σημειώνουν επίσης ότι τόσο οι δανειστές όσο και οι δανειζόμενοι θεωρούν τις p2p πλατφόρμες ως μια μορφή «κοινωνικής» χρηματοδότησης (“social lending”), ενώ εντοπίζουν ομοιότητες αλλά και διαφοροποιήσεις ανάμεσα στα προγράμματα χρηματοδότησης που κάθε πλατφόρμα επιλέγει να εστιάσει.

Οι Berger and Gleisner (2009) ερευνούν το ρόλο των αξιολογητών της πιστοληπτικής φερεγγυότητας των δανειστών σε ένα δείγμα 14.000 δανείων προς ιδιώτες μέσω ηλεκτρονικής P2P πλατφόρμας στις ΗΠΑ και καταλήγουν στο ότι το κόστος των δανειζομένων μπορεί να μειωθεί σημαντικά μέσα από τη διαδικασία αυτή.

ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ:

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2013

5.4 ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η «Έκθεση για την Πρόσβαση στη Χρηματοδότηση των ΜΜΕ στην Ελλάδα» καταρτίστηκε με την πρωτοβουλία και το συντονισμό της

Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών και εγκρίθηκε από τη Συνεδρίαση Αντιπροσώπων Υψηλού Επιπέδου (High Level Committee of Representatives) τον Ιούλιο του 2013. Αποτελεί την κοινή, για πρώτη φορά, έκφραση και συνισταμένη των απόψεων του συνόλου σχεδόν των δημοσίων και ιδιωτικών, ελληνικών και ευρωπαϊκών φορέων και υπηρεσιών, που εμπλέκονται στη χρηματοδότηση των ΜμΕ, των επαγγελματικών φορέων που εκπροσωπούν τις ΜμΕ και των τραπεζών.

Στην εν λόγω συνεδρίαση μετέχουν υψηλόβαθμα στελέχη του Υπουργείου Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (EIF), της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (EIB), των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών, ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΤΕΑΝ, ο Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, οι Πρόεδροι των επαγγελματικών φορέων ΕΒΕΑ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ο Επικεφαλής και στελέχη της Ομάδας Δράσης για την Ελλάδα (TFGR) και ο Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, κ. Χρήστος Γκόρτσος, ο οποίος διετέλεσε συντονιστής.

Σημαντικότερα σημεία της έκθεσης - Προτάσεις

Η έλλειψη ρευστότητας αποτελεί τη βασικότερη πρόκληση στην Ελλάδα σήμερα σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στη χρηματοδότηση τόσο των μεγαλύτερων όσο και των μικρότερων επιχειρήσεων, τονίζει η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών. Παράλληλα, η παρατεταμένη χρηματοπιστωτική κρίση κινδυνεύει να υπονομεύσει τις προσπάθειες για ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, εξέλιξη που έχει δυσμενείς συνέπειες για τους όρους πίστωσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Όπως επισημαίνεται στην Έκθεση, τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής (MXT) που διατέθηκαν στις ελληνικές αρχές μέσω του προγράμματος

του ΕΣΠΑ για την περίοδο 2007-2013 δεν είναι αμελητέα. Από τα κονδύλια του ΕΤΠΑ δεσμεύθηκε συνολικά 1,7 δισ. ευρώ για διάφορα ΜΧΤ.

Όμως, παρά την ύπαρξη των εν λόγω χρηματοδοτικών μέσων, η εκταμίευση ήταν αργή και τα επίπεδα πληρωμών παραμένουν χαμηλά.

- Η περιφερειακή κατανομή των κονδυλίων για τα ΜΧΤ εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση, αν όχι και εμπόδιο για τη βελτίωση της αξιοποίησής τους και την ταχύτερη απορρόφησή τους. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες όσον αφορά τη χρήση και την απορρόφηση των σχετικών χρηματοδοτικών μέσων τόσο μεταξύ των 13 περιφερειών της Ελλάδας όσο και στο εσωτερικό τους. Υπάρχουν περιφέρειες που εμφανίζουν μεγάλη δυναμικότητα (π.χ. Αττική και Κεντρική Μακεδονία) καθώς η ζήτηση υπερβαίνει τη διαθέσιμη προσφορά και τους διαθέσιμους πόρους.

Εν ολίγοις, οι ΜμΕ και των δύο περιφερειών δεν έχουν στη διάθεσή τους άλλες χρηματοδοτικές διευκολύνσεις που να υποστηρίζονται από κάποιο δίκτυο ΜΧΤ. Στο μεταξύ, σε άλλες περιφέρειες της Ελλάδας τα αντίστοιχα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα για τα ΜΧΤ δεν αξιοποιούνται επαρκώς σε μια σειρά κατηγορίες προγραμμάτων.

- Σύμφωνα με την έκθεση, πέραν των προβλημάτων που επηρεάζουν τη χρήση των ΜΧΤ, οι ΜμΕ έρχονται επίσης αντιμέτωπες με φραγμούς που εμποδίζουν την πρόσβασή τους στα μέσα επιδοτήσεων. Πιο συγκεκριμένα, σε ότι αφορά το πρόγραμμα επιχορηγήσεων «ΕΣΠΑ για τις ΜμΕ» (πρόγραμμα κρατικών ενισχύσεων για τις ΜμΕ των 13 περιφερειών ύψους 500

εκατομμυρίων ευρώ), η εφαρμογή του οποίου είναι σε εξέλιξη, πάνω από 23.000 ΜμΕ υπέβαλαν αίτηση, παρά το γεγονός ότι η διαδικασία είναι εξόχως γραφειοκρατική.

Την περίοδο αυτή το πρόγραμμα βρίσκεται στο στάδιο της αξιολόγησης και οι ενδιαμέσσοι φορείς ζητούν ακόμα μεγαλύτερο όγκο εγγράφων από τις ενδιαφερόμενες ΜμΕ. Ο γραφειοκρατικός αυτός φόρτος επιβαρύνει πολύ τις ΜμΕ και μπορεί να αποτελέσει την αιτία απορρίψεων και οικειοθελών αποχωρήσεων.

Για τον λόγο αυτόν, προτείνεται να αποσταλούν το ταχύτερο δυνατόν συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές στους ενδιαμέσους φορείς προκειμένου να καταστήσουν τη διαδικασία περισσότερο ευέλικτη στο στάδιο αυτό. Η αξιοπιστία των αιτήσεων θα αξιολογηθεί και θα επαληθευθεί περαιτέρω κατά τη διάρκεια των σταδίων υλοποίησης και πληρωμής.

- Επίσης, όπως αναφέρεται στην έκθεση, το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει την περίοδο αυτή μεγάλος αριθμός ΜμΕ, λόγω της παρατεταμένης ύφεσης, είναι η διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους. Η βιωσιμότητα μπορεί να υποστηριχθεί από διαθέσιμα πιστωτικά προγράμματα, που θα έχουν ως στόχο τη μείωση του υφιστάμενου κόστους δανεισμού (επί του παρόντος τα επιτόκια για τις βιώσιμες επιχειρήσεις με επαρκείς εγγυήσεις κυμαίνονται από 8 έως 11 τοις εκατό). Τα υπάρχοντα ΜΧΤ, που προσφέρουν χαμηλό κόστος δανεισμού, απαγορεύουν την αναχρηματοδότηση των υφιστάμενων (και εξυπηρετούμενων) πιστωτικών διευκολύνσεων. Η ομάδα εργασίας προτείνει -με βάση συγκεκριμένα πιστωτικά κριτήρια- να επιτρέπεται η αναχρηματοδότηση των δανείων τους από τα ΜΧΤ, καθώς με τον

τρόπο αυτόν θα μειωθεί σημαντικά το συνακόλουθο κόστος δανεισμού.

- Η ομάδα εργασίας προτείνει επίσης και άλλο ένα πρόγραμμα που θα συμβάλει στη διατήρηση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων μέσω κεφαλαιακών εγγυήσεων στις υφιστάμενες εξυπηρετούμενες πιστωτικές διευκολύνσεις, οι οποίες καλύπτονται μόνο από προσωπικές εγγυήσεις. Σήμερα, οι επιχειρήσεις που παραμένουν βιώσιμες παρά την πενταετή περίοδο ύφεσης εξυπηρετούν δάνεια με επιτόκια από 11% έως 14%. Μια κεφαλαιακή εγγύηση τριών ετών θα προσφέρει έως και 5% χαμηλότερο κόστος δανεισμού και θα παράσχει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να συνεχίσουν να είναι βιώσιμες μέχρι να ξεκινήσει η οικονομική ανάκαμψη.

«Το συμπέρασμα που αντλείται από τις εν λόγω παρατηρήσεις είναι σαφές: οι περιορισμοί που υπάρχουν κατά την κατανομή των ΜΧΤ περιορίζουν την αποδοτικότητα και την ευελιξία των διαθέσιμων πόρων υλοποίησης», τονίζεται στην έκθεση.

Χρειάζεται ολοκληρωμένη πολιτική για τις ΜμΕ στην Ελλάδα

Στην έκθεση τονίζεται ότι είναι πολύ σημαντικό οι ελληνικές αρχές να χαράξουν, σε συνεργασία με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, μια συνολική πολιτική για τις ΜμΕ στην Ελλάδα το ταχύτερο δυνατό. Στόχος του εν λόγω πλαισίου πολιτικής θα πρέπει να είναι:

- (i) η καθιέρωση μιας εκτίμησης αναγκών,
- (ii) ο καθορισμός αναπτυξιακών δράσεων,
- (iii) η συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στη διαδικασία διαβούλευσης,

(iv) η ανάδειξη τομέων προτεραιότητας για τη νέα περίοδο προγραμματισμού του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Προτείνονται τα εξής:

1. Η κατάρτιση ενός ενιαίου εθνικού αναπτυξιακού σχεδίου για τις ΜμΕ, το οποίο θα περιλαμβάνει και έναν συντονιστή για τις επιμέρους πολιτικές που υλοποιούνται από τα αρμόδια υπουργεία σε σχέση με τις ΜμΕ.
2. Η χάραξη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τις ΜμΕ που θα λάβει υπόψη σκέψεις εμπειρογνομόνων σχετικά με τη μορφή που θα πρέπει να λάβει το νέο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα, τους παράγοντες που θα υλοποιήσουν την αλλαγή του και τις χρηματοδοτικές διευκολύνσεις που είναι αναγκαίες για την υποστήριξή του.
3. Η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα κατά τον σχεδιασμό των ΜΧΤ με στόχο τη στήριξη ενός πολιτικού πλαισίου για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Πρέπει να εκπονηθεί, να προωθηθεί και να δοκιμαστεί στην πράξη μια πραγματικά έξυπνη στρατηγική εξειδίκευσης, που θα προωθεί την καινοτομία μέσω διαδικασιών που θα ξεκινούν από τη βάση και θα καταλήγουν στην κορυφή
4. Πρέπει να εξεταστούν οι τομείς στους οποίους θα επικεντρωθεί το εν λόγω πλαίσιο πολιτικής για τις ΜμΕ, μεταξύ άλλων σε σχέση με τον εξαγωγικό προσανατολισμό, την προστιθέμενη αξία και την ικανότητα καινοτομίας. Οι τομείς που θα συμβάλουν σε αυτά τα σημεία αναφοράς της ελληνικής οικονομίας υπάρχουν στην Ελλάδα, π.χ. η επικέντρωση των ΜμΕ στη διατροφή και στα βιολογικά γεωργικά τρόφιμα, στον περιβαλλοντικό τομέα, στον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης ή

στις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας. Επίσης, η δραστηριοποίηση των ΜμΕ στον τομέα της υγείας.

5. Μια ολοκληρωμένη πολιτική για τις ΜμΕ στην Ελλάδα θα πρέπει να επαναπροσδιορίσει τη συνεργασία μεταξύ της βιομηχανίας και των ερευνητικών δικτύων και να στηριχθεί σε μεγάλο βαθμό στην ακαδημαϊκή τεχνογνωσία και στην ερευνητική καινοτομία που είναι διαθέσιμες στη χώρα. Η σύσφιγξη των δεσμών μεταξύ της έρευνας και των ΜμΕ θα αποτελέσει ζωτικό στοιχείο για την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα τα επόμενα χρόνια στην Ελλάδα

6. ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ

6.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Το Περιστέρι στην αρχαιότητα αποτελούσε τμήμα της περιφέρειας του αττικού Δήμου Χολαργού, της Ακαμαντίδος φυλής που τοποθετείτο στο άστυ των Αθηνών, σύμφωνα με τη διοικητική διαίρεση του Κλεισθένους.

Σήμερα συνιστά την Πέμπτη μεγαλύτερη ελληνική πόλη και μητροπολιτικό κέντρο των δυτικών προαστίων.^[1]

Η πόλη των 10.050 στρεμμάτων εκτείνεται 4,5 χιλιόμετρα βορειοδυτικά του κέντρου της πρωτεύουσας μέχρι τους πρόποδες του ορεινού όγκου του Ποικίλου, επέκτασης του Όρους Αιγάλεω. Η σύγχρονη ιστορία της ανάγεται στο 1923, λίγο μετά τη μικρασιατική καταστροφή, ενώ εξακολουθεί να είναι από τους μεγαλύτερους Δήμους της Αθήνας. Ο πληθυσμός της πόλης το 2010 ανέρχεται σε 137.918 κατοίκους (πυκνότητα 13.723 άτομα / χμ²)

Στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της πόλης συγκαταλέγεται η έντονη αστικοποίηση, η πυκνή δόμηση και η δημογραφική πολυφυλετικότητα. Είναι ο πρώτος Δήμος των δυτικών προαστίων που εξυπηρετείται από το Μετρό και έκτοτε γνωρίζει ολοένα και πιο ταχεία ανάπτυξη. Είναι από τις πιο δημοφιλείς οικιστικά και εμπορικά περιοχές του συγκροτήματος, με διαρκή ανοικοδόμηση. Στα μειονεκτήματα της πόλης συμπεριλαμβάνεται η έλλειψη ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου, τα ποσοστά ανεργίας και κάποια προβλήματα ρυμοτομικού χαρακτήρα. Οι κάτοικοι τοποθετούνται μεταξύ των μικρομεσαίων εισοδηματικών στρωμάτων.

6.2 ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

Οι ονομασίες των περισσοτέρων εκ των οικισμών που δημιουργούνται προπολεμικά στο Περιστέρι προέρχονται από το είδος των κατοικιών, την καταγωγή ή την προέλευση των κατοίκων. Αρχικά, τα "Άνω" και "Κάτω Γερμανικά", με φθηνές προκατασκευασμένες χαρακτηριστικές οικίες που ιδρύονται μετά την άφιξη προσφύγων οφείλουν την ονομασία τους στο γεγονός ότι η χρηματοδότησή τους γίνεται από τις αποζημιώσεις του Γερμανικού Κράτους για τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. . Γερμανικά συναντούμε και σε άλλες περιοχές της Αττικής, όπως στην Κοκκινιά. Τα "Κτιστά" απαρτίζονται από λιθόκτιστα σπίτια στις συνοικίες "Άνω" και "Κάτω Δημοτικά", καθώς και στην "Χρυσάλλίδα". Οι συνοικισμοί "Αρμενίων" και "Ποντίων" που παίρνουν το όνομά τους από τη χώρα προέλευσης των κατοίκων τους ήταν στεγασμένοι σε ξύλινα παραπήγματα του Υπουργείου Προνοίας. Το "Παλαιό Περιστέρι" που είναι συνοικισμός που πιθανότατα προϋπήρχε μεταξύ των Άνω και Κάτω Γερμανικών τοποθετείται στις "Παλιές Παράγκες", παραπήγματα που προϋπήρχαν των Γερμανικών. Τα "Άνω" και "Κάτω Δημοτικά" κατοικήθηκαν από πρόσφυγες που κατοικούσαν στο Δημοτικό Θέατρο των Αθηνών. Το "Περιστέρι Α" και ο συνοικισμός των "Αναπήρων", καθώς και οι οικισμοί όπου κατοικούσαν γηγενείς, όπως η "Κουνέα", ο "Άγιος Ταξιάρχης", τα "Ηπειρωτικά", η "Ευαγγελίστρια", ο "Άγιος Ιωάννης Θεολόγος" κ.α.

Για την ονομασία της πόλης δεν υπάρχει επίσημη εκδοχή, αξίζει όμως να παρατεθούν ορισμένες που αντλούνται από δημοσιεύματα τοπικών εφημερίδων. Η εβδομαδιαία εφημερίδα "Το Περιστέρι" υποστηρίζει ότι όταν η Αττική Γη χωρίστηκε σε δέκα φυλές, ο "Περιούσιος Δήμος Χολαργός" τοποθετείται στο σημερινό Περιστέρι ή γύρω από την περιοχή της "Κολοκυνθούς" (Αθήνα), περιοχή με ιδιαίτερη

βλάστηση γύρω από το αρχαίο ποτάμι Κηφισού, από όπου καταγόταν ο Περικλής. Στην Τουρκοκρατία ο τόπος άνηκε στον "Περιστέρ-Αγά", το όνομα του οποίου δε γνωρίζουμε αν είναι πραγματικό ή δάνειο από τα αγριοπερίστερα που συνάγονταν στην περιοχή. Άλλωστε στη γη αυτή έβοσκαν πολλά κοπάδια, τα οποία πήρε ο Αγάς μετά την απελευθέρωση. Έκτοτε η έκταση της περιοχής δόθηκε στον αγωνιστή Σούτσο και το 1866 πωλήθηκε στο Γάλλο Φορντιέρ και ακολούθως στον πατέρα του Μάνθου Μάσχα.

Εκτός από τον αγωνιστή Σούτσο, σύμφωνα με την ίδια εφημερίδα έντονη δράση εμφάνισε και ο αγωνιστής Ζαχαρίτσας που κατείχε κτήματα που εκτείνονταν από την περιοχή του Αγίου Βασιλείου έως την Ανθούπολη. Κάτοχος κτημάτων ήταν και ο Λιούμης, διανοούμενος έφορος των Αθηνών, διάσπαρτα στο Περιστέρι και το Αιγάλεω και τα οποία κάποια στιγμή βγήκαν σε πλειστηριασμό και αγοράστηκαν από τον πατέρα του Μάσχα.

Στην περιοχή των "Έκατοδένδρων", όνομα τοποθεσίας που υπάρχει έως σήμερα, δέσποζε το αρχονικό Μάσχα, από το οποίο πήρε το όνομά της η γειτονιά γύρω από το κτίσμα, μια εκκλησία και η αντίστοιχη εκλογική ενορία. Φαίνεται συνεπώς ότι τα πρώτα σπίτια της περιοχής κατασκευάστηκαν από τους αγρότες της περιοχής και τους βοσκούς.

6.3 ΚΛΙΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Στην περιοχή της Αττικής το κλίμα είναι εύκρατο, μεσογειακό και γενικά ήπιο το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου. Παρόλο όμως που είναι μεσογειακό, το κλίμα της Αθήνας έχει αρκετά μεγάλη διαφορά στα εύρη της θερμοκρασίας μεταξύ καλοκαιριού και χειμώνα σε σχέση με άλλες

περιοχές της χώρας. Έχει μέση ετήσια θερμοκρασία 18,3 βαθμούς Κελσίου. Δεν είναι λίγες οι φορές που η θερμοκρασία υπερβαίνει τους 40C (καύσωνα). Το χειμώνα όμως πιάνει έντονο κρύο την πόλη, και η θερμοκρασία μπορεί να πέσει ακόμα και υπό το μηδέν. Θερμότερος μήνας θεωρείται ο Ιούλιος, ενώ ψυχρότερος είναι αναμφισβήτητα ο Ιανουάριος. Το Νοέμβριο το κρύο στην πόλη γίνεται αισθητό, αλλά οι χιονοπτώσεις ξεκινούν συνήθως μετά την τελευταία εβδομάδα του Νοεμβρίου. Η Αθήνα φημίζεται για τα ιδιαίτερα θερμά καλοκαίρια της και μάλιστα η υψηλότερη θερμοκρασία που έχει ποτέ καταγραφεί στην Αθήνα αλλά και στην Ευρώπη είναι αυτή των 49,0 βαθμών Κελσίου στις 10 Ιουλίου του 1977. Οι χιονοπτώσεις το χειμώνα δεν είναι σπάνιες, αλλά όποτε συμβαίνουν, λιώνουν συνήθως μετά από μερικές ώρες. Αξίζει να σημειωθεί εδώ, ότι η χαμηλότερη θερμοκρασία που έχει ποτέ καταγραφεί στην πόλη της Αθήνας είναι αυτή των -17,1 στις 28 Δεκεμβρίου του 1938. Οι βροχοπτώσεις κυμαίνονται από τα τέλη Σεπτεμβρίου έως και τα μέσα Απριλίου. Την υπόλοιπη διάρκεια του έτους οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες.

6.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο Δήμος Περιστερίου είναι ο μεγαλύτερος από τους 9 Δήμους της Δυτικής Αθήνας, τόσο σε έκταση όσο και σε πληθυσμό και ο όγδοος της χώρας σε πληθυσμό. Το Περιστερί συνορεύει με τους Δήμους Ιλίου (βόρεια), Αθηναίων (ανατολικά), Αιγάλεω (νότια), Χαϊδαρίου (δυτικά) και Πετρούπολης (βορειοδυτικά).

Διαθέτει συνολική έκταση 1.100 ha από τα οποία η νομοθετημένη έκταση καλύπτει τα 977 ha. Η έκταση αυτή παρουσιάζει εικόνα αδιάκοπης πυκνοδόμησης με μόνη εξαίρεση το σημερινό άλσος του

Αγίου Ιερόθεου (Παλιά λιγνιτωρυχεία) έκτασης 8,5 ha που ιδιοκτησιακά ανήκουν στην Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου).

Το Περιστέρι συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους πληθυσμιακά Δήμους της χώρας. Η επίσημη απογραφή της Στατιστικής Επετηρίδας για το 2011 εκτιμά πληθυσμό 139.981 κατοίκους. Με βάση τα επίσημα στοιχεία της ΕΣΥΕ μπορεί να εκτιμηθεί μια μέση μικτή πυκνότητα της τάξης του 149,2 κατ/ ha, ενώ μέση καθαρή 298,5 κατ/ha.

6.5 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο δευτερογενής τομέας (βιοτεχνίες, μικρές επιχειρήσεις) δε διαθέτει σήμερα την ίδια δυναμική με τον τριτογενή. Η οικονομική δραστηριότητα παρουσιάζει τα εξής χαρακτηριστικά: μικρό μέγεθος βιομηχανιών - βιοτεχνιών, με μέσο όρο απασχολούμενων 3 άτομα, ανεπτυγμένο το μεταποιητικό τομέα και τον τομέα του εμπορίου, με πολλές μικρές επιχειρήσεις και με μέσο όρο απασχόλησης 2 άτομα. Από το σύνολο του πληθυσμού, το 39% είναι οικονομικά ενεργό με 6,7% εργοδότες και 81,4% μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους. Οικιστικά διαχωρίζεται σε 8 συνοικίες και 34 γειτονιές.

7.ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Παρακάτω παρουσιάζονται εμπειρικές μελέτες αναφερόμενες σε βιωσιμότητα περιβαλλοντική/οικονομική σε συνδυασμό με την επιχειρηματική ανάπτυξη καθώς και μελέτες που εστιάζουν καθαρά σε τρόπους βιωσιμότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Στην έρευνα των Yao-Fen Wang^a, Su-Ping Chen^b, Yi-Ching Lee^a, Chen-Tsang (Simon) (2013) η μελέτη εστιάζει στις σημαντικές ποσότητες φυσικών πόρων που καταναλώνουν οι επιχειρηματικές δραστηριότητες φιλοξενίας. Επιπλέον αναφέρεται στην ανύπαρκτη εφαρμογή της ορθολογικής (βιώσιμης/πράσινης) εφοδιαστικής αλυσίδας (GrSCM) τροφίμων στην εστίαση. Έτσι ουσιαστικά στόχος την εργασίας είναι η παρουσίαση ενός πράσινου προτύπου (GrSCM) έτσι ώστε να παρατηρηθεί εάν τα πράσινα εστιατόρια καταφέρουν να ακολουθήσουν μια τέτοια αλυσίδα. Η έρευνα συνδυάζει το φαγητό και το ποτό με την πράσινη διαχείριση (GrSCM). Αρχικά, αναφέρεται το γεγονός ότι στην έρευνα αυτή κλήθηκαν να συμμετάσχουν 23 εμπειρογνώμονες από την κυβέρνηση, τη βιομηχανία και την ακαδημαϊκή κοινότητα. Αυτό επιτυγχάνεται κυρίως με τη υιοθέτηση της τεχνικής Delphi.

Τα αποτελέσματα έδειξαν τα εξής:

- τα πράσινα εστιατόρια σπανίζουν στην Ταιβάν και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού έχει την λανθασμένη εντύπωση ότι είναι χώροι υποδοχής για χορτοφάγους,
- τα τελευταία χρόνια τα περιβαλλοντικά ζητήματα ενδιαφέρουν όλο και περισσότερο την κοινωνία γεγονός που συνεπάγεται την άμεση βοήθεια των πράσινων εστιατορίων στην οικοδόμηση μιας βιώσιμης βιομηχανίας που θα μειώνει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις,

- οι πράσινοι δείκτες είναι κατάλληλοι όσον αφορά τη μείωση των επιβλαβών επιπτώσεων στο περιβάλλον μέσω της καθαρότερης παραγωγής με φιλικές μεθόδους προς το περιβάλλον, τις οικολογικές υπηρεσίες, την εξοικονόμηση ενέργειας και την πράσινη διαχείριση,
- μεγάλο εμπόδιο στη δημιουργία πράσινων συστημάτων διαχείρισης αποτελεί το κόστος,
- κάποιες πράσινες πολιτικές δεν είναι το ίδιο υγιεινές με τις συνηθισμένες και αυτό αποτελεί μεγάλο πρόβλημα,
- η εφαρμογή του μέτρου (GrSCM) είναι καθοριστική για την δημιουργία πράσινου προτύπου εφοδιασμού στον τομέα της εστίασης.

Οι Galina Shirokova, Gina Vega και Liubov Sokolova (2013) με την ερευνά τους αποσκοπούν στην ανάπτυξη στρατηγικής με στόχο την βιώσιμη επιχειρηματικότητα σε ένα περιβάλλον εχθρικό και ταραχώδες στη Ρωσία και εάν αυτή η στρατηγική θα προσφέρει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Προτείνεται μέσα από την έρευνα ένα εναλλακτικό στρατηγικό μοντέλο βασισμένο σε δυο συνιστώσες, την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση. Επιπλέον προσπαθεί να απαντήσει σε ένα βασικό ερώτημα που αφορά όλες τις επιχειρήσεις διεθνώς: «Τι καθορίζει την επιτυχία και την αποτυχία των επιχειρήσεων σε όλο τον κόσμο;».

Το μοντέλο αυτό εφαρμόστηκε σε 500 ρωσικές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφετέριες και χονδρική / λιανική πώληση), οι οποίες δείχνουν την επίδραση των στοιχείων αυτών στην απόδοση της επιχείρησης.

Τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης έδειξαν τα εξής:

-ότι οι ρωσικές εταιρείες παρουσιάζουν μια θετική επίδραση της εξερεύνησης και της εκμετάλλευσης σε σχέση με την απόδοση της επιχείρησης

- η επίδραση της εξερεύνησης και εκμετάλλευσης έχουν θετική σχέση με την απόδοση της επιχείρησης στις:

- α) επιχειρηματικές αξίες
- β) επενδύσεις σε εσωτερικούς πόρους
- γ) διαχείριση της γνώσης και
- δ) αναπτυξιακές αλλαγές.

Αξίζει να αναφερθεί ότι, οι ΜΜΕ διαδραματίζουν ένα σημαντικό και στρατηγικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Λόγω του γεγονότος ότι οι ΜΜΕ στη Ρωσία συχνά δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, περιορίζοντας τις ευκαιρίες τους για ανάπτυξη, πρέπει να βρουν νέους τρόπους για την επιχειρηματική δραστηριότητα, προκειμένου να είναι επιτυχής και να ανταγωνίζονται σε εθνικό και παγκόσμιο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα μας δείχνουν ότι σε αναδυόμενες αγορές όπως στη Ρωσία, η επιτυχία των ΜΜΕ εξαρτάται από την ικανότητα να αναπτύξουν στρατηγικές επιχειρηματικότητας που αποτελούνται από δραστηριότητες εξερεύνησης και εκμετάλλευσης. Με την αύξηση του επιπέδου συμμετοχής των ρωσικών επιχειρήσεων σε διεθνείς επιχειρήσεις και τον ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά, η στρατηγική επιχειρηματικότητα αποτελεί ταυτόχρονα ένα κίνητρο και ένα εργαλείο για τη διεθνοποίηση που θα μπορούσε να βοηθήσει ώστε να δημιουργηθεί ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον παγκόσμιο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Η Julia Wolf (2012) αναφέρει τα αποτελέσματα μιας ερευνάς που διεξήχθη σε 92 γερμανικές εταιρείες με στόχο να αποδειχθεί η βελτίωση της απόδοσης των εργαζομένων μέσα από οργανωτικές αλλαγές της επιχείρησης που επίκεντρο είχαν την βιωσιμότητα. Ουσιαστικά ερευνάται η συμβολή του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης στο να επιτευχτεί η βιωσιμότητα μέσα στην επιχείρηση.

Η συγγραφέας αναφερόμενη στην αειφορία την χαρακτηρίζει ως την μεγαλύτερη πρόκληση σε επιχειρηματικό και κοινωνικό επίπεδο για τα επόμενα χρόνια. Επιπλέον χαρακτηρίζει επιφανειακές τις εταιρικές πρωτοβουλίες για «πράσινη» ή «βιώσιμη» οργάνωση με μοναδικό στόχο τις δημοσιές σχέσεις..

Τα ευρήματα της έρευνας υποδεικνύουν :

- ότι η ένταξη του εργατικού δυναμικού στην αειφορία είναι σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη της επιχείρησης και για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις θα πρέπει να επενδύσουν στην εκπαίδευση των εργαζομένων τους ,διότι θα αποκομίσουν οικονομικά ωφελεί
- ότι οι εργαζόμενοι που εκπαιδεύτηκαν και μπόηκαν στη διαδικασία της βιώσιμης οργάνωσης παρουσίασαν υψηλότερα επίπεδα παραγωγικότητας.

Οι Arun Sharma, Gopalkrishnan R. Iyer, Anuj Mehrotra, R. Krishnan(2010) υποστηρίζουν την άποψη πως οι επιχειρήσεις μπορούν να έχουν ανώτερη οικονομική απόδοση και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όταν ακλουθούν ορθές περιβαλλοντικές στρατηγικές. Αναφέρονται στις στρατηγικές και τις χωρίζουν ως εξής :

1. μείωση της πλεονάζουσας προσφοράς των προϊόντων,
2. μείωση της αντίστροφης προσφοράς,
3. μείωση της εσωτερικής αγοράς

Οι παραπάνω τρεις στρατηγικές βοηθούν στη δημιουργία ενός βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης της επιχείρησης καθώς είναι άμεσα συνδεδεμένες με την ανακύκλωση. Εάν για παράδειγμα

-τα απόβλητα της εταιρείας αγοράζονταν από ένα κέντρο ανακύκλωσης ως πρώτη υλη,

-παράγονταν προϊόντα εύκολα στην ανακύκλωση στο τέλος της ζωής τους και,

-επέτρεπε η επιχείρηση στους πελάτες της να αλλάζουν μέρη του προϊόντος και όχι να προωθείται η ολική απόρριψη του,

τότε θα υπήρχε και προστασία του περιβάλλοντος και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε αυτή την επιχείρηση.

Το αποτέλεσμα της έρευνας έδειξε ότι οι επιχειρήσεις αγνοούν την συνεισφορά τους στη βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της παράγωγης, της λειτουργίας και της αλυσίδας εφοδιασμού και εστιάζουν μονό στο μάρκετινγκ που προέρχεται από την πλευρά της ζήτησης. Ωστόσο το μάρκετινγκ μπορεί να συμβάλει στην υιοθέτηση της ανακύκλωσης από μια επιχείρηση ώστε να προωθηθεί μια στρατηγική βιώσιμη. Τέλος το marketing εμφανίζεται ως επιτακτική ανάγκη για:

- περιβαλλοντικά βιώσιμες στρατηγικές των επιχειρήσεων και
- σχέσεις μεταξύ της βιωσιμότητας και της απόδοσης των επιχειρήσεων αφού σαν έννοια περιλαμβάνει εκτός της

ανακύκλωσης και της ανακατασκευής και άλλες αειφορές στρατηγικές.

Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Η Ειρήνη Διαμαντοπούλου (2010) έχει σκοπό να διερευνήσει και να διατυπώσει τα σημαντικότερα κίνητρα και εμπόδια που συναντούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να υιοθετήσουν ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΣΠΔ) για την βελτίωση της περιβαλλοντικής τους επίδοσης. Επιπλέον, μέσα από την εξέταση των ιδιομορφιών των ΜΜΕ επιχειρείται η εύρεση τρόπων για την αίρεση των εμποδίων και την εύρεση κινήτρων προς μία ευρύτερη αποδοχή των ΣΠΔ για την βελτίωση της περιβαλλοντικής τους επίδοσης. Τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει αυτή η μελέτη, δείχνουν ότι βασικό κίνητρο για να οδηγηθεί μία μικρομεσαία επιχείρηση στην υιοθέτηση ενός εθελοντικού προγράμματος περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι η επιθυμία της διοίκησης να βελτιώσει την εικόνα της εταιρείας προβάλλοντας το φιλοπεριβαλλοντικό και κοινωνικό της πρόσωπο (Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη), η ανάγκη συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία για την αποφυγή του κινδύνου επιβολής χρηματικών και διοικητικών ποινών και προστίμων, η μείωση των λειτουργικών εξόδων της μέσω της ενεργειακής εξοικονόμησης και η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Ακόμα, αξίζει να αναφερθεί ότι οι δυσκολίες που συνήθως αντιμετωπίζουν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να εφαρμόσουν ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, οφείλονται στο γεγονός ότι λόγω του μικρού τους μεγέθους δεν διαθέτουν τους απαιτούμενους πόρους σε χρόνο, χρήμα και ανθρώπινο δυναμικό, έμπειρο και πρόθυμο να

ασχοληθεί με αυτά τα ζητήματα. Ακόμα, η πίεση που τους ασκείται από την νομοθεσία και τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν είναι επαρκής, αφού συχνά η κουλτούρα πολλών εργαζομένων είναι αδιάφορη προς το περιβάλλον, και οι ίδιες οι εταιρείες δεν γνωρίζουν τα πιθανά οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν από την εφαρμογή φιλοπεριβαλλοντικών πρακτικών. Παράλληλα, επισημαίνεται το γεγονός ότι η ευθύνη για τη διασφάλιση ενός βιώσιμου κόσμου πέφτει σε μεγάλο βαθμό στους ώμους των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν την κινητήρια δύναμη του μέλλοντος. Είναι πλέον σαφές ότι, η εθνική πολιτική, καθώς και τα σύγχρονα καταναλωτικά πρότυπα πρέπει πια να κινηθούν προς την κατεύθυνση της αειφορίας. Τέλος, ο επιχειρηματικός κόσμος μπορεί και πρέπει να “ανοίξει” το δρόμο, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής ηθικής και οδηγώντας σε αλλαγή της συμπεριφοράς των καταναλωτών. Σε τελική ανάλυση, είναι επιχειρηματικά ορθή πρακτική η υιοθέτηση στρατηγικών για την εξασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι Zulima Fernández, María J. Nieto (2005) αναφέρονται σε στρατηγικές διεθνοποίησης των μικρομεσαίων οικογενειακών επιχειρήσεων. Η έλλειψη πόρων προς αυτή την κατεύθυνση καθώς και διάφορα αλλά προβλήματα εξεταστήκαν αρχικά. Από το συγκεκριμένο άρθρο προκύπτουν δυο κυρίως θέματα:

- η αρνητική σχέση που επικρατεί μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της διεθνοποίησης, πράγμα που επιβεβαιώνεται από το χαμηλό ποσοστό εξαγωγών και

- προτεινόμενες εναλλακτικές με σκοπό της αύξηση των εξαγωγικών δραστηριοτήτων στις οικογενειακές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Τα παραπάνω θέματα προκύπτουν από την αδυναμία των μικρομεσαίων οικογενειακών επιχειρήσεων να σταθούν στο ανταγωνιστικό διεθνές

περιβάλλον καθώς και στην δυσκολία πρόσβασης τους σε διαθέσιμους πόρους.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται δύο δυνατότητες για την εξάλειψη αυτών των προβλήματος:

A) η δημιουργία των πόρων με τη βοήθεια των νέων γενιών της οικογένειας που καταλαμβάνουν διευθυντικές θέσεις και

B) δεύτερον, η λήψη πόρων από άλλες επιχειρήσεις.

Μιλώντας για την πρώτη δυνατότητα τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι, όταν οι επερχόμενες γενεές κατέχουν διευθυντικές θέσεις αυξάνεται η πιθανότητα διεθνούς διαστολής της επιχείρησης.

Η δεύτερη δυνατότητα αναφέρεται σε διάφορες μορφές συμμαχίας ή συμμετοχών έτσι ώστε να βρεθούν οι ανάλογοι πόροι. Επιβεβαιώνεται ότι οι οικογενειακές μικρομεσαίες επιχειρήσεις που έχουν μέτοχο είναι σε καλύτερη θέση στο να αναπτύξουν τους δικούς τους πόρους και τις απαραίτητες γνώσεις για την ξένη αγορά.

Τέλος, διαπιστώνεται ότι η καλύτερη μέθοδος για διεθνοποίηση των μικρομεσαίων οικογενειακών επιχειρήσεων είναι η λήψη πόρων από άλλες επιχειρήσεις, βοηθώντας την επιχείρηση να έχει μια πιο επαγγελματική διαχείριση, η οποία με τη σειρά της θα τη βοηθήσει να εξασφαλίσει το μέλλον της. Αξίζει να σημειωθεί ότι μια μικρομεσαία επιχείρηση λαμβάνοντας μέρος σε εταιρικά δίκτυα μπορεί επίσης να συμβάλει στη βελτίωση της εθνικής και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας.

Οι Johan Wiklund and Dean Shepherd(2003) επικεντρώνονται στα χαρακτηριστικά των πόρων, δίνοντας λιγότερη προσοχή στη σχέση μεταξύ των πόρων και τον τρόπο οργάνωσης των επιχειρήσεων. Οι μελετητές της επιχειρηματικότητας έχουν αφήσει στην άκρη τα εσωτερικά χαρακτηρίστηκα των επιχειρήσεων και έχουν εργαστεί πάνω

στο κομμάτι που αφορά τον στρατηγικό προσανατολισμό της επιχείρησης, διότι θεωρούν ότι τα πρώτα συμπεριλαμβάνονται στο δεύτερο κομμάτι. Στη συνέχεια, διαπιστώνονται τα εξής:

- η οργάνωση της επιχείρησης πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στη σχέση πόρων/απόδοσης της,
- ο στρατηγικός σχεδιασμός βοήθα στον τρόπο οργάνωσης της επιχείρησης και την εκμετάλλευση ευκαιριών,
- διακρίνεται μια σχέση στο εσωτερικό της επιχείρησης μεταξύ των χαρακτηριστικών και της ισότητας ευκαιριών της επιχείρησης και πως
- υπάρχει θετική συσχέτιση απόδοσης της επιχείρησης και εκμετάλλευσης ευκαιριών και πως αυτή η σχέση ενισχύεται όταν πρόκειται για ισότητα ευκαιριών.

Οι Leonardo Becchetti και Giovanni Trovato_(2001)μελετούν τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη μιας επιχείρησης και συγκεκριμένα:

- τη σχέση μεγέθους επιχείρησης και ρυθμού ανάπτυξης (κατά πόσο η ανάπτυξη επηρεάζεται από το μέγεθος)
- την πιθανότητα σε ένα συγκεκριμένο διάστημα οι επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου να έχουν τον ίδιο ρυθμό ανάπτυξης
- οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες

Επίσης, τονίζεται ότι έχει παραμεληθεί η σχέση μεταξύ του μεγέθους της επιχείρησης, της διαθεσιμότητας της εξωτερικής χρηματοδότησης και της πρόσβασης σε ξένες αγορές ακόμη και αν παρέχουν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές των συνεργαζόμενων κυβερνήσεων και τη ρύθμιση για βιομηχανική και οικονομική ανάπτυξη.

Η έρευνα έγινε από το 1989 έως το 1997 σε 4.000 ιταλικές επιχειρήσεις με εργατικό δυναμικό από 11 έως 500 άτομα.

Τα αποτελέσματα της ερευνάς έδειξαν τα εξής:

α) εκτός από το μέγεθος και την ηλικία καθοριστικοί παράγοντες ανάπτυξης είναι

-η πρόσβαση σε ξένες αγορές και

-οι δημοσιονομικοί περιορισμοί

β) οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που καταφέρνουν να επιβιώσουν συγκεντρώνουν υψηλότερο ποσοστό ανάπτυξης από τον μέσο όρο

γ) η μη προσβασιμότητα σε ξένες αγορές περιορίζει το άριστο σημείο ανάπτυξης

δ) το γεγονός ότι στην Ιταλία το επίκεντρο της οικονομικής δομής αποτελούν οι τράπεζες περιορίζει σημαντικά τις δυνατότητες ανάπτυξης των επιχειρήσεων.

Κεφάλαιο 8: Εμπειρική Ανάλυση

8.1 Το προφίλ του δείγματος

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται περίπου κατά 54% από γυναίκες και κατά 46% από άνδρες (βλ. Γράφημα 1 & Πίνακας 1) και ο μέσος όρος ηλικίας του δείγματος είναι περίπου 38 ετών (βλ. Πίνακα περιγραφικών μέτρων). Το μορφωτικό επίπεδο που ανήκουν οι περισσότεροι ερωτώμενοι είναι απόφοιτοι λυκείου (62%) καθώς επίσης μεγάλο ποσοστό καταλαμβάνουν και οι πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ (20%) (βλ. Γράφημα 2 & Πίνακας 3). Στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι είναι παντρεμένοι (62%) ενώ από τις άλλες κατηγορίες μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν οι άγαμοι (30%) (βλ. Γράφημα 3 & Πίνακας 4). Όσον αφορά τώρα τα ετήσια έσοδα της επιχείρησης, το 4% έχει ετήσια έσοδα έως 4.000€, το 29% έχει από 4.001-7.000€, το 22% από 10.001-16.000€, το 23% από 16.001-22.000€, το 10% από 22.001-28.000€ και το 12% έχει ετήσια έσοδα πάνω από 28.000€ (βλ. Γράφημα 1 & Πίνακας 5). Επίσης αξιοσημείωτο είναι ότι το 8% έχει μηδενικό ατομικό μηνιαίο εισόδημα, το 8% έχει από 1-400€, το 24% έχει από 401-800€, το 29% έχει από 801-1.200€, το 17% έχει από 1.201-1.600€, το 10% έχει 1.601-2.000 και τέλος το 4% έχει ατομικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα πάνω από 2.000€ (βλ. Γράφημα 5 & Πίνακας 6). Το 55% του δείγματος αποτελείται από επιχειρήσεις εστίασης, ενώ μεγάλο ποσοστό καταλαμβάνουν και τα εμπορικά καταστήματα (30%) (βλ. Γράφημα 6 & Πίνακας 7). Ακόμη το 68% των επιχειρήσεων λειτουργεί κάτω από 15 έτη, το 23% μεταξύ 15 και 30 ετών ενώ μόλις το 9% μετρά πάνω από 30 έτη (βλ. Γράφημα 7 & Πίνακας 8).

Αναφορικά με την ιδιοκτησία, το 80% του δείγματος είναι ιδιοκτήτες και το 77% ενοικιάζει το χώρο της επιχείρησης του με το 24%

να καταβάλλει μέχρι 200 ευρώ για ενοίκιο (βλ. Γραφήματα 8-10 & Πίνακες 9-11). Κίνητρο για τη δημιουργία της επιχείρησης είναι οι οικονομικοί λόγοι (82%) (βλ. Γράφημα 11 & Πίνακας 12), το 90% απασχολείται αποκλειστικά στην επιχείρηση (βλ. Γράφημα 12 & Πίνακας 13) ενώ το 71% είχε υπάρξει ιδιοκτήτης επιχείρησης στο παρελθόν (βλ. Γράφημα 13 & Πίνακας 14). Ως προς το απασχολούμενο προσωπικό, το 23% είναι ο ίδιος ο ερωτώμενος, το 35% αποτελείται εκτός από τον ίδιο και από άτομα της οικογένειας του, ενώ το 63% και από άτομα εκτός οικογένειας (βλ. Γραφήματα 14-16 & Πίνακες 15-17) από τα οποία το 52% είναι ντόπιο εργατικό δυναμικό (βλ. Γράφημα 2 & Πίνακας 18). Ακόμη, κάθε επιχείρηση απασχολεί κατά μέσο όρο 3 εργαζόμενους (βλ. Πίνακα περιγραφικών μέτρων), ποσοστό της τάξης του 33% σκέφτεται να προσλάβει προσωπικό στο μέλλον (βλ. Γράφημα 18 & Πίνακας 20), ενώ μόλις το 1% των επιχειρήσεων διαθέτει (βλ. Γράφημα 19 & Πίνακας 21). Συζητήσεις για θέματα της επιχείρησης κάνει το 83% του δείγματος (βλ. Γράφημα 20 & Πίνακας 22). Κατά πλειοψηφία στο σύνολό τους οι επιχειρήσεις λειτουργούν όλο το χρόνο (98%) (βλ. Γράφημα 21 & Πίνακας 23), τα περισσότερα κέρδη τα αποκομίζουν την Άνοιξη (βλ. Γραφήματα 22-26 & Πίνακες 24-28), ενώ το 44% του δείγματος αναφέρει πως κατοικία και επιχείρηση ταυτίζονται (βλ. Γράφημα 27 & Πίνακας 29).

Από το σύνολο των ερωτηθέντων, το 28% έχει κάποιο στρατηγικό σχεδιασμό-προγραμματισμό για την επιχείρησή του (τυπικό), το 31% έχει κάποιο άτυπο στρατηγικό σχεδιασμό και τέλος το 41% δεν έχει κάποιο σχεδιασμό, παρά μόνο λειτουργεί όπως το φέρουν οι εκάστοτε συνθήκες (βλ. Γράφημα 3 & Πίνακας 30). Το 96% του δείγματος υποστηρίζει ότι λόγω του marketing αυξάνονται οι πωλήσεις (βλ. Γράφημα 29 & Πίνακας 31), το 69% έχει προβεί σε διαφήμιση της

επιχείρησής του (βλ. Γράφημα 30 & Πίνακας 32) ενώ το 71% δεν έχει πραγματοποιήσει αλλαγές στην επιχείρηση από την αρχή της λειτουργίας της (βλ. Γράφημα 31 & Πίνακας 33). Περίπου οι μισοί (49%) τάχθηκαν υπέρ της άποψης ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να ανταγωνιστούν τις μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου (βλ. Γράφημα 32 & Πίνακας 34), το 24% έχει ενταχθεί σε κάποιο αναπτυξιακό πρόγραμμα ενώ το 67% σκοπεύει να το κάνει στο μέλλον (βλ. Γραφήματα 33 και 34 & Πίνακες 35 και 36).

Σχετικά με την επιχείρηση, το 89% δήλωσε ικανοποιημένο από αυτή (βλ. Γράφημα 35 & Πίνακας 37), το 75% τη θεωρεί κερδοφόρα (βλ. Γράφημα 36 & Πίνακας 38), ενώ τα κυριότερα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν αφορούν τον τοπικό ανταγωνισμό (46%) και τη μεταβολή συμπεριφοράς των πελατών (35%) (βλ. Γράφημα 37 & Πίνακας 39). Ποσοστό που ανέρχεται στο 27% κάνει χρήση ντόπιων/τοπικών προϊόντων, το 67% εισαγόμενων, το 61% εγχώριων και μόλις το 14% βιολογικών (βλ. Γραφήματα 38-41 & Πίνακες 41-44). Υψηλό ποσοστό της τάξης του 99% υποστηρίζει ότι οι πελάτες δεν είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερα για υπηρεσίες φιλικές προς το περιβάλλον (βλ. Γράφημα 42 & Πίνακας 45), το 4% ανήκει σε περιβαλλοντική οργάνωση (βλ. Γράφημα 43 & Πίνακας 46) ενώ επίσης το 98% του δείγματος θεωρεί ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησής σας συμβάλλουν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος (βλ. Γράφημα 44 & Πίνακας 47). Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος έχει λάβει το 44% των ερωτηθέντων (βλ. Γράφημα 45 & Πίνακας 48) με το 79% να χρησιμοποιεί ίδιους πόρους για να την μειώσει (βλ. Γραφήματα 46-48 & Πίνακες 49-52), ενώ κυριότερο ανασταλτικό παράγοντα θεωρούν τους λειτουργικούς λόγους (63%) (βλ. Γραφήματα 50-54 & Πίνακες 53-57).

Κατά πλειοψηφία (91%) οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος τους αφορά (βλ. Γράφημα 55 & Πίνακας 58). Όσον αφορά ενέργειες που δεν επιβαρύνουν τόσο το περιβάλλον, το 71% υλοποιεί αντικατάσταση ενεργοβόρων λαμπτήρων, το 57% κάνει ανακύκλωση απορριμμάτων, το 25% χρήση οικολογικών καθαριστικών και το 14% χρήση, κατανάλωση και προώθηση βιολογικών προϊόντων (βλ. Γραφήματα 56-59 & Πίνακες 59-62). Το 45% δήλωσε πρόθυμο να συμμετάσχει οικονομικά στη δημιουργία κάποιων υποδομών που θα συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος (βλ. Γράφημα 4 & Πίνακας 63) και το 80% υποστήριξε ότι βιώσιμη ανάπτυξη μιας περιοχής είναι η οικονομική δραστηριότητα με σεβασμό στο περιβάλλον (βλ. Γράφημα 5 & Πίνακας 64). Τέλος, σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι το 76% των ερωτηθέντων θεωρεί που δεν είναι ενημερωμένος σχετικά με τις δυνατότητες βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής του (βλ. Γράφημα 6 & Πίνακας 65).

8.2 Εκτίμηση υποδειγμάτων παλινδρόμησης

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται η εκτίμηση υποδειγμάτων παλινδρόμησης για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επιδρούν στην βιωσιμότητα των επιχειρήσεων σε σχέση με το περιβάλλον. Ειδικότερα, εκτιμώνται υποδείγματα i) πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για το βαθμό που οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης συμβάλλουν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, ii) λογιστικής παλινδρόμησης για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να συμμετείχε στο κόστος δημιουργίας κάποιων υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, και iii) λογιστικής παλινδρόμησης για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να θεωρεί ότι η επιχείρηση είναι κερδοφόρα.

8.2.1 Εκτίμηση υποδείγματος πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για το βαθμό που οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης συμβάλλουν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος

Σε προγενέστερες έρευνες (Wanga, Chenb, Lee and Tsai, 2013) εκτιμάται εξίσωση παλινδρόμησης για το βαθμό που οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης συμβάλλουν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, η οποία βασίζεται στις ακόλουθες μεταβλητές που αφορούν δημογραφικά στοιχεία (ηλικία, εκπαίδευση), χαρακτηριστικά ερωτώμενου (τεχνικές), χαρακτηριστικά επιχείρησης (χρήση ντόπιων προϊόντων, χρήση βιολογικών προϊόντων).

Εκτιμήθηκε η παρακάτω εξίσωση παλινδρόμησης. (8.4.1)

$$\text{upper} = b_0 + b_1 * \text{age} + b_2 * \text{aei} + b_3 * \text{xron} + b_4 * \text{texniki1} + b_5 * \text{ntopia} + b_6 * \text{proth} + b_7 * \text{prostper} + b_8 * \text{proiviolog} + b_9 * \text{ypodom} + b_{10} * \text{enhmerws} + \varepsilon_i$$

Όπου:

upper: μεταβλητή τύπου likert, που εκφράζει το βαθμό που οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης οδηγούν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

age: ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει την ηλικία του ερωτώμενου.

aei: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο του ερωτώμενου, 1=αν είναι απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ ή κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου και 0= σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

xron: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το χρόνο λειτουργίας της επιχείρησης, 1= λειτουργεί όλο το χρόνο & 0= λειτουργεί εποχικά.

texniki1: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί στρατηγικές τεχνικές marketing, 1=ναι & 0=όχι.

ntopia: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν στην επιχείρηση γίνεται χρήση ντόπιων-τοπικών προϊόντων, 1=ναι & 0=όχι.

proth: μεταβλητή τύπου likert, που εκφράζει το βαθμό που ο ερωτώμενος θεωρεί ότι οι πελάτες είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερο ώστε να κάνουν χρήση υπηρεσιών οι οποίες είναι πιο φιλικές για το περιβάλλον.

prostper: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος τον αφορά, 1=ναι & 0=όχι.

proiviolog: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος κάνει χρήση, κατανάλωση, προώθηση βιολογικών προϊόντων, 1=ναι & 0=όχι.

yprodom: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος θα συμμετείχε στο κόστος προκειμένου να δημιουργηθούν κάποιες υποδομές που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, 1=ναι & 0=όχι.

enhmerws: μεταβλητή τύπου likert, που εκφράζει το βαθμό που ο ερωτώμενος είναι ενημερωμένος αναφορικά με τις δυνατότητες βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής του.

ϵ_1 : εκφράζει τα σφάλματα εκτίμησης της παλινδρόμησης.

Η τελική εξίσωση παλινδρόμησης είναι :

$$\text{upper} = 0.269 + 0.128*\text{texniki1} + 0.364*\text{ntopia} - 0.252*\text{prostper} + 0.271*\text{ypodom}$$

Από τον πίνακα 8.4.1 φαίνεται ότι το αν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί στρατηγικές τεχνικές marketing (texniki1) είναι στατιστικά σημαντικός παράγοντας σε επίπεδο 10% και ασκεί θετική επίδραση στο βαθμό που ο ερωτώμενος θεωρεί ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης οδηγούν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Εκτιμήθηκε λοιπόν, πως το να κάνει χρήση ο ερωτώμενος κάποιου στρατηγικού σχεδιασμού-προγραμματισμού (τυπικού) στην επιχείρηση, σε σχέση με τους υπόλοιπους, αυξάνει το βαθμό που θεωρεί ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης οδηγούν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος (Wanga, Chenb, Lee and Tsai, 2013).

Η μεταβλητή που δείχνει αν η επιχείρηση χρησιμοποιεί ντόπια – τοπικά προϊόντα (ntopia), σε σχέση με άλλες κατηγορίες, βρέθηκε επίσης στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% και σύμφωνα με το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή, υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στη χρήση τοπικών προϊόντων και της πεποίθησης ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης οδηγούν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Δηλαδή, η χρήση ντόπιων προϊόντων, αυξάνει το βαθμό που ο ερωτώμενος θεωρεί ότι οι οικονομικές

δραστηριότητες της επιχείρησης οδηγούν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

Ένας ακόμη στατιστικός παράγοντας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% βρέθηκε η μεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος τον αφορά (prostper), με τον εκτιμώμενο συντελεστή να δείχνει πως υπάρχει αρνητική στατιστικά σημαντική σχέση ανάμεσα στις δύο αυτές μεταβλητές. Δηλαδή, οι ερωτώμενοι που θεωρούν ότι η προστασία του περιβάλλοντος τους αφορά, σε σχέση με τους υπόλοιπους, θεωρούν ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης δεν οδηγούν τόσο στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

Επιπλέον, στατιστικά σημαντικός παράγοντας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, βρέθηκε και το αν ο ερωτώμενος θα συμμετείχε στο κόστος προκειμένου να δημιουργηθούν κάποιες υποδομές που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος (yprodom), με τον εκτιμώμενο συντελεστή να παρουσιάζεται με θετικό πρόσημο, γεγονός που δείχνει την ύπαρξη στατιστικά σημαντικής σχέσης μεταξύ της συμμετοχής στο κόστος για τη δημιουργία υποδομών φιλικών προς το περιβάλλον και του βαθμού που θεωρεί ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης οδηγούν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

Επιπρόσθετα εξετάστηκαν και οι μεταβλητές ηλικία (age), εκπαίδευση (aei), χρονική περίοδος λειτουργίας της επιχείρησης (xron), βαθμό που ο ερωτώμενος πιστεύει ότι οι πελάτες είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερα χρήματα ώστε να κάνουν χρήση πιο φιλικών υπηρεσιών για το περιβάλλον (proth), οι οποίες όμως δε βρέθηκαν

στατιστικά σημαντικές στο υπόδειγμα που παρουσιάστηκε. Ωστόσο, όσο αυξάνεται η ηλικία του ερωτώμενου τόσο μειώνεται ο βαθμός πεποίθησης του ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης δεν οδηγούν τόσο στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

Ακόμη, στο συγκεκριμένο υπόδειγμα, το R^2 διορθωμένο ως προς τους βαθμούς ελευθερίας είναι 0.209, που σημαίνει ότι το 20,9% της διακύμανσης του βαθμού ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης δεν οδηγούν τόσο στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, ερμηνεύεται από αυτή την παλινδρόμηση.

Συνοψίζοντας, παρατηρείται ότι η χρήση ντόπιων – τοπικών προϊόντων, η υιοθέτηση τεχνικής, το γεγονός ότι η προστασία του περιβάλλοντος αφορά τον ερωτώμενο αλλά και το ότι θα συμμετείχε οικονομικά ώστε να δημιουργήσει πιο φιλικές για το περιβάλλον υποδομές, επηρεάζουν αρκετά το βαθμό πεποίθησης του ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης οδηγούν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

Πίνακας 8.2.1: Εκτίμηση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για το βαθμό που οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης συμβάλλουν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος

Μεταβλητή	Υπόδειγμα Ι	Υπόδειγμα ΙΙ
	Συντελεστές	Συντελεστές
Σταθερός όρος	-0.118 (-0.368)	0.269** (2.199)
age	-0.001 (-0.270)	---
aei	0.082 (0.913)	---
xron	0.343 (1.289)	---
texniki1	0.168** (2.030)	0.128* (1.652)
ntopia	0.370*** (4.6120)	0.364*** (4.754)
proth	-0.108 (-1.461)	---
prostper	-0.152 (-1.034)	-0.252** (-2.073)
proiviolog1	-0.045 (-0.439)	---
ypodom	0.250** (3.171)	0.271*** (3.900)
enhmerws	0.045 (1.249)	---
Adjusted R ²	0.207	0.209
F-statistic	5.791***	13.122***

Σημείωση : Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική *t-statistics*.

Οι ενδείξεις ***, ** & * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε ποσοστό 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

8.2.2 Εκτίμηση υποδείγματος για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να συμμετάσχει στο κόστος δημιουργίας κάποιων υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος

Στη συγκεκριμένη ενότητα εκτιμάται λογιστική παλινδρόμηση για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να συμμετάσχει στο κόστος δημιουργίας κάποιων υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Εκτιμήθηκε η παρακάτω εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης. (8.4.2)

$$\text{ypodom} = b_0 + b_1 \cdot \text{aei} + b_2 \cdot \text{married} + b_3 \cdot \text{esoda5} + b_4 \cdot \text{epix3} + b_5 \cdot \text{anaptprog} + b_6 \cdot \text{prosper} + b_7 \cdot \text{lampt1} + \varepsilon_i$$

Όπου:

ypodom: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος θα συμμετάσχει στο κόστος προκειμένου να δημιουργηθούν κάποιες υποδομές που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

aei: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο του ερωτώμενου, 1=αν είναι απόφοιτος AEI/TEI ή κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου & 0= σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

married: ψευδομεταβλητή που εκφράζει την οικογενειακή κατάσταση του ερωτώμενου, 1=παντρεμένος & 0=σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

esoda5: ψευδομεταβλητή που εκφράζει τα ετήσια έσοδα της επιχείρησης, 1= αν τα ετήσια έσοδα είναι πάνω από 28.000 ευρώ & 0= σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

erix3: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το είδος της επιχείρησης, 1= αν πρόκειται για επιχειρήσεις εστίασης & 0= σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

anaprtprog: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν η επιχείρηση έχει ή είχε ενταχθεί σε κάποιο αναπτυξιακό πρόγραμμα, 1=ναι & 0=όχι.

prosper: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο επιχειρηματίας θεωρεί ότι η προστασία του περιβάλλοντος τον αφορά, 1=ναι & 0=όχι.

lampt1: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος έχει προβεί σε αντικατάσταση των ενεργοβόρων λαμπτήρων, 1=ναι & 0=όχι.

ε_i: εκφράζει τα σφάλματα εκτίμησης της παλινδρόμησης.

Η τελική εξίσωση παλινδρόμησης είναι :

$$ypodom = -0.310 + 1.826*aei - 0.566*married + 1.105*esoda5$$

Από τον πίνακα 8.4.2 φαίνεται ότι η οικογενειακή κατάσταση (married) των ερωτώμενων είναι στατιστικά σημαντικός παράγοντας σε επίπεδο 10% και ασκεί αρνητική επίδραση. Εκτιμήθηκε λοιπόν πως το να είναι κάποιος παντρεμένος, συγκριτικά με τις υπόλοιπες κατηγορίες, μειώνει την πιθανότητα του να συμμετέχει οικονομικά για τη δημιουργία υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Τα ετήσια έσοδα της επιχείρησης (esoda5) αποτελεί μία στατιστικά σημαντική μεταβλητή στο υπόδειγμα μας σε επίπεδο στατιστικής

σημαντικότητας 10% και η επιρροή της είναι θετική. Έτσι οι επιχειρηματίες των επιχειρήσεων που έχουν έσοδα πάνω των 28.000 ευρώ, είναι πιο πιθανό να συμμετέχουν οικονομικά στη δημιουργία φιλικών προς το περιβάλλον υποδομών (Wang, Chenb, Lee and Tsai, 2013).

Άλλος ένας στατιστικά σημαντικός παράγοντας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% είναι το μορφωτικό επίπεδο (aei) όπου επιδρά θετικά στη συμμετοχή του ερωτώμενου για τη δημιουργία υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, που σημαίνει ότι ερωτώμενοι με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης σε σχέση με τους υπόλοιπους, είναι πιο πιθανό να ενισχύσουν οικονομικά μια τέτοια ενέργεια.

Επιπρόσθετα εξετάστηκαν και οι μεταβλητές είδος επιχείρησης (erix3), συμμετοχή σε αναπτυξιακό πρόγραμμα (anaptrprog), αντικατάσταση ενεργοβόρων λαμπτήρων (lamp1) και το αν η προστασία του περιβάλλοντος αφορά τον ερωτώμενο (prosper), οι οποίες όμως δε βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές στο υπόδειγμα που παρουσιάστηκε. Ωστόσο, αν ο ερωτώμενος διαθέτει επιχείρηση εστίασης, είναι λιγότερο πιθανό να συμμετάσχει οικονομικά στη δημιουργία τέτοιων υποδομών.

Ακόμη στο συγκεκριμένο υπόδειγμα, το R^2 κατά Nagelkerke είναι 0.226, που σημαίνει ότι το 22.6% της πιθανότητας ο ερωτώμενος να συμμετείχε στο κόστος δημιουργίας κάποιων υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, ερμηνεύεται από αυτή την παλινδρόμηση κατά Nagelkerke.

Συνοψίζοντας, παρατηρείται ότι το μορφωτικό επίπεδο των ερωτώμενων, η οικογενειακή κατάσταση και τα ετήσια έσοδα της επιχείρησης επηρεάζουν αρκετά την απόφαση για να εργαστεί ο ερωτώμενος να συμμετέχει στο κόστος δημιουργίας κάποιων υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Πίνακας 8.2.2: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να συμμετάσχει οικονομικά στη δημιουργία υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος

Μεταβλητές	Υπόδειγμα 1 Binary	Υπόδειγμα 2 Binary
	Συντελεστές	Συντελεστές
Σταθερός όρος	-20.551 (0.000)	-0.310 (1.329)
aei	1.666*** (11.568)	1.826*** (15.110)
married	-0.841** (4.709)	-0.566* (2.874)
esoda5	1.058* (3.119)	1.105* (3.583)
epix3	-0.130 (0.134)	---
anaptprog	-0.255 (0.347)	---
prostper	21.035 (0000)	---
lampt1	-0.384 (0.899)	---
R ² (Nagelkerke)	0.343	0.226
-2 Log likelihood	200.108	220.609
Σημείωση : Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald. Οι ενδείξεις ***, ** & * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε ποσοστό 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.		

8.2.3 Εκτίμηση υποδείγματος για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να θεωρεί την επιχείρηση κερδοφόρα

Στη συγκεκριμένη ενότητα εκτιμάται λογιστική παλινδρόμηση για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να θεωρεί κερδοφόρα την επιχείρηση.

Εκτιμήθηκε η παρακάτω εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης. (8.4.3)

$$\text{kerdh} = b_0 + b_1 \cdot \text{fylo} + b_2 \cdot \text{aei} + b_3 \cdot \text{married} + b_4 \cdot \text{esoda1} + b_5 \cdot \text{eti} + b_6 \cdot \text{kinitro1} + b_7 \cdot \text{holiday} + b_8 \cdot \text{texniki1} + b_9 \cdot \text{pwlhseis} + b_{10} \cdot \text{provlima4} \varepsilon_i$$

Όπου:

kerdh: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος θεωρεί την επιχείρηση κερδοφόρα.

fylo: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το φύλο του ερωτώμενου, 1=γυναίκα & 0=άνδρας.

aei: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο του ερωτώμενου, 1=αν είναι απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ ή κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου & 0= σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

married: ψευδομεταβλητή που εκφράζει την οικογενειακή κατάσταση του ερωτώμενου, 1=παντρεμένος & 0=σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

esoda1: ψευδομεταβλητή που εκφράζει τα ετήσια έσοδα της επιχείρησης, 1= αν τα ετήσια έσοδα είναι μέχρι και 4.000 ευρώ & 0= σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

eti: ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει τα έτη λειτουργίας της επιχείρησης.

kinitro1: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το κίνητρο δημιουργίας της επιχείρησης, 1= αν ξεκίνησε για οικονομικούς λόγους & 0= σε όλες οι άλλες περιπτώσεις.

holiday: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν η επιχείρηση σημειώνει περισσότερα κέρδη την περίοδο των γιορτών/αργιών, 1=ναι & 0=όχι.

texniki1: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί στρατηγικές τεχνικές marketing, 1=ναι & 0=όχι.

pwlhseis: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν ο επιχειρηματίας θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες χρησιμοποιούν marketing έχουν περισσότερες πωλήσεις από αυτές που δεν χρησιμοποιούν, 1=ναι & 0=όχι.

provlima4: ψευδομεταβλητή που εκφράζει το αν το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η επιχείρηση είναι η μεταβολή της συμπεριφοράς πελατών, 1=ναι & 0=όχι.

ε_i: εκφράζει τα σφάλματα εκτίμησης της παλινδρόμησης.

Η τελική εξίσωση παλινδρόμησης είναι :

$$\text{kerdh} = 0.851 + 1.060*\text{married} - 0.096*\text{eti} + 1.650*\text{kinitro1} + 2.680*\text{texniki1} - 1.123*\text{provlima4}$$

Από τον πίνακα 8.4.3 φαίνεται ότι η οικογενειακή κατάσταση (married) των ερωτώμενων είναι στατιστικά σημαντικός παράγοντας σε επίπεδο 5% και ασκεί θετική επίδραση. Εκτιμήθηκε λοιπόν πως το να είναι κάποιος παντρεμένος, συγκριτικά με τις υπόλοιπες κατηγορίες, αυξάνει την πιθανότητα να θεωρεί την επιχείρηση του κερδοφόρα.

Τα έτη λειτουργίας της επιχείρησης (eti) αποτελεί μία στατιστικά σημαντική μεταβλητή στο υπόδειγμα μας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% και η επιρροή της είναι αρνητική. Έτσι όσο αυξάνονται τα έτη λειτουργίας της επιχείρησης, είναι λιγότερο πιθανό είναι να την θεωρεί ο ερωτώμενος κερδοφόρα.

Άλλος ένας στατιστικά σημαντικός παράγοντας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% είναι το κίνητρο δημιουργίας της επιχείρησης (kinitro1) όπου επιδρά θετικά στο να θεωρήσει κερδοφόρα την επιχείρησή του ο ερωτώμενος. Συγκεκριμένα, όσοι ξεκίνησαν την επιχείρησή τους για λόγους οικονομικούς, σε σχέση με τους υπόλοιπους, είναι πιο πιθανό να θεωρούν κερδοφόρα την επιχείρησή τους.

Η μεταβλητή που δείχνει αν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί στρατηγικές τεχνικές marketing (texnik1) είναι στατιστικά σημαντικός παράγοντας σε επίπεδο 5% και ασκεί θετική επίδραση στη εξαρτημένη μεταβλητή του υποδείγματός μας. Εκτιμήθηκε λοιπόν πως με το να κάνει χρήση ο ερωτώμενος κάποιου στρατηγικού σχεδιασμού-προγραμματισμού (τυπικού) στην επιχείρηση, σε σχέση με τους υπόλοιπους, είναι πιο πιθανό να θεωρεί κερδοφόρα την επιχείρησή του (Shirikova, Vega, Sokolova, 2013).

Τελευταίος στατιστικά σημαντικός παράγοντας στο συγκεκριμένο υπόδειγμα βρέθηκε η μεταβλητή που δείχνει ότι το σημαντικότερο πρόβλημα της επιχείρησης είναι η μεταβολή της συμπεριφοράς πελατών, και το πρόσημο που παρατηρείται είναι αρνητικό. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι όσοι δήλωσαν ότι το σημαντικότερο πρόβλημα της επιχείρησης τους είναι η μεταβολή της συμπεριφοράς πελατών, είναι λιγότερο πιθανό να θεωρούν κερδοφόρα την επιχείρησή τους.

Επιπρόσθετα εξετάστηκαν και οι μεταβλητές φύλο (fylo), μορφωτικό επίπεδο (aei), ετήσια έσοδα της επιχείρησης (esoda1), το αν η επιχείρηση έχει τα περισσότερα κέρδη την περίοδο εορτών/αργιών (holiday) και το αν ο επιχειρηματίας θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες χρησιμοποιούν marketing έχουν περισσότερες πωλήσεις από αυτές που δεν χρησιμοποιούν (pwlhseis), οι οποίες όμως δε βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές στο υπόδειγμα που παρουσιάστηκε. Ωστόσο, οι γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες, είναι λιγότερο πιθανό να θεωρούν κερδοφόρα την επιχείρησή τους, ενώ οι απόφοιτοι ΑΕΙ ή/και μεταπτυχιακού/διδακτορικού τίτλου, σε σχέση με τους υπόλοιπους, είναι πιο πιθανό να θεωρήσουν κερδοφόρα την επιχείρησή τους.

Ακόμη στο συγκεκριμένο υπόδειγμα, το R^2 κατά Nagelkerke είναι 0.465, που σημαίνει ότι το 46.5% της πιθανότητας ο ερωτώμενος να θεωρεί κερδοφόρα την επιχείρησή του, ερμηνεύεται από αυτή την παλινδρόμηση κατά Nagelkerke.

Συνοψίζοντας, παρατηρείται ότι η οικογενειακή κατάσταση, τα έτη λειτουργίας της επιχείρησης, το κίνητρο δημιουργίας της, το αν ο ερωτώμενος κάνει χρήση τεχνικής marketing και αν το σημαντικότερο πρόβλημα της επιχείρησης είναι η μεταβολή συμπεριφοράς πελατών

αρκετά την πεποίθηση του ερωτώμενου για το αν η επιχείρησή του είναι κερδοφόρα.

Πίνακας 8.2.3: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για την πιθανότητα ο ερωτώμενος να θεωρεί κερδοφόρα την επιχείρησή του

Μεταβλητές	Υπόδειγμα 1 Binary	Υπόδειγμα 2 Binary
	Συντελεστές	Συντελεστές
Σταθερός όρος	1.051 (1.041)	0.851 (1.959)
fylo	-0.343 (0.688)	---
aei	1.038 (2.690)	---
married	1.238** (5.635)	1.060** (4.761)
esoda1	19.893 (0.000)	---
eti	-0.080*** (13.909)	-0.096*** (23.128)
kinitro1	1.829*** (7.995)	1.650*** (8.630)
holiday	0.167 (0.122)	---
texniki1	3.207*** (7.184)	2.680** (5.668)
pwliseis	-0.716* (2.950)	---
provlima4	-0.948** (3.838)	-1.123** (5.879)
R ² (Nagelkerke)	0.513	0.465
-2 Log likelihood	128.404	137.659
Σημείωση : Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald. Οι ενδείξεις ***, ** & * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε ποσοστό 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.		

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η βιωσιμότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων τη δεδομένη χρονική στιγμή με την οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα μας είναι αβέβαιη. Παρότι είδαμε και σε προγενέστερο κεφάλαιο τα μεγάλα βήματα που έχουν κάνει ελληνικές επιχειρήσεις σε Ελλάδα και εξωτερικό σε τεχνολογικούς κλάδους στην μεταποίηση, στο λιανεμπόριο και στο ηλεκτρονικό επιχειριν ωστόσο η έλλειψη δαπανών κυρίως στους τομείς της Έρευνας και της Ανάπτυξης, αφήνουν σημαντικά πίσω τις Ελληνικές επιχειρήσεις. Η χαμηλή παραγωγικότητα και το αρνητικό ρυθμιστικό & θεσμικό πλαίσιο σφίγγουν ακόμα περισσότερο τον κλοιό και ουσιαστικά ενώ υπάρχει η διάθεση και η γνώση από τους Έλληνες επιχειρηματίες δεν έχουν τα κατάλληλα εργαλεία για να τα καταφέρουν, όσο καλά θα μπορούσαν.

Η έλλειψη ρευστότητας, ο ανταγωνισμός και η αλλαγή συμπεριφοράς των καταναλωτών αποτελούν τα σημαντικότερα προβλήματα του Έλληνα επιχειρηματία είτε πρόκειται για μικρομεσαίες επιχειρήσεις είτε για πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Επιπλέον η εμπειρική μελέτη σε μικρές επιχειρήσεις του δήμου Περιστεριού έδειξε πως οι καταναλωτές δεν έχουν διάθεση να πληρώσουν για πιο φιλικά στο περιβάλλον προϊόντα ακόμα και εάν πρόκειται για βιολογικά. Οι επιχειρηματίες εκτός από τον τομέα της εστίασης όπου και χρησιμοποιούνται ντόπια και εγχώρια προϊόντα το σύνολο σχεδόν της προσφοράς προϊόντων σε καταστήματα εμπορικά προέρχεται από εισαγωγές πράγμα πολύ ανησυχητικό για τις εποχές που διανύει η Ελληνική οικονομία. Το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρηματιών δεν έχουν γνώση σχετικά με τις βιώσιμες δυνατότητες της περιοχής τους και πολλοί από αυτούς δεν έχουν μπει στη διαδικασία να λάβουν μετρά υπέρ της βιωσιμότητας της περιοχής τους τόσο για γραφειοκρατικούς λόγους όσο και για οικονομικούς.

Η εξωστρέφεια, η καινοτομία, η προώθηση βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων της Ελληνικής γης, καθώς επίσης και η επιχειρηματική δραστηριότητα στον περιβαλλοντικό τομέα με έμφαση στην ενεργεία θα πρέπει να είναι τα κομμάτια εκείνα στα οποία, μπορεί και πρέπει να εστιάσει η ελληνική οικονομία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1.Δεληθεου Β. (2012) Περιφερειακή Ανάπτυξη μέσω Ειδικών Οικονομικών Ζωνών. Αμφιλεγόμενες προσεγγίσεις. Η ελληνική και Διεθνής εμπειρία. Φεβρουάριος 2012,Αθηνα
- 2.Δεληθεου Β.,(2002)Τοπική Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση: Θεσμικό Πλαίσιο, Αναπτυξιακά Προγράμματα, Παγκοσμιοποίηση. Πανεπιστημιακές Παραδόσεις. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Βιώσιμη Ανάπτυξη» του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Έκδοση Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, Α΄ έκδοση 2002, νέα έκδοση 2008.,Αθηνα.
- 3.Ευθυμιοπουλος Η., & Μ.Μοδινος, (2003), «Οι Δρομοι της αειφοριας.Περιβαλλον-Εργασια-Επιχειρηματικοτητα», ΔΙΠΕ, Εκδόσεις Ελληνικά Γραμματα.
- 4.Κανελλοπουλος Χ. ,(1994), «Διοίκηση Μικρομεσαίων επιχειρήσεων και Επιχειρηματικοτητα».
- 5.Μητουλα Ρ.,(2003) «Βιώσιμη Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη &Ανασυγκρότηση του Ελληνικού Περιβάλλοντος» Χαροκοπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 6.Μητούλα, Ρ. (2006) , Βιώσιμη Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση & Ανασυγκρότηση του Ελληνικού Αστικού Περιβάλλοντος, Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα.
- 7.Παπαγιαννης,Θ., (1994) Αειφορια και Διαχείριση του Χώρου, ΤΟΠΟΣ 8/94
8. Ροκος, Δ., (2004) η ΑΞΙΟΒΙΩΤΗ Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη για ένα Ειρηνικό και Καλύτερο Κόσμο, 6 Πανελλήνιο Συνέδριο Περιβάλλοντος «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη και Περιβάλλον», Ένωση Ελλήνων Φυσικών, 9-12 Δεκεμβρίου 2004, Θεσσαλονίκη

9.Ροκος, Δ., (2005) Πολιτικές ανάπτυξης και περιβάλλοντος. Από τις θεωρίες στην πράξη, 5^η Διεθνής Έκθεση και Συνέδριο για την Τεχνολογία Περιβάλλοντος, HELLECO '05, Στρογγυλό Τραπέζι «Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Διαλεκτικές Σχέσεις και Αλληλεπιδράσεις», Αθηνά 3-5 Φεβρουαρίου 2005.

10. ΕΚΕΦΕ 'Δ' Σεμινάριο Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα
Καθηγητής Σπύρος Βλιάμος Τμήμα Μεθοδολογίας Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

11.ΕΣΠΑ2007-2013,(2007) Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών , Ιανουάριος 2007,Αθηνά

12.MANIATAKEION ΙΔΡΥΜΑ :ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ Στρατηγική και Πολιτικές για Ταχεία Περιφερειακή Ανάπτυξη, Ισχυρές Επιχειρήσεις και Αποτελεσματικό Ανθρώπινο Δυναμικό

13.ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ Εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης και μικρές επιχορηγήσεις.(Αύγουστος 2013)

14.ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ: Η πρόσβαση των μικρών επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση: Πρόσφατες εξελίξεις (Απρίλιος 2013)

15.Προγραμμα Καλλικράτης(2010) Σύσταση-συγκρότηση ,Περιφερειών και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων για τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης,Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Απρίλιος 2010.

Διαδικτυακή βιβλιογραφία

Report of the Commission on Credit Unions, March 2012:
<http://www.finance.gov.ie/documents/publications/reports/2012/creditunionrepmar2012.pdf>

<http://www.woccu.org/about/intlcusystem>

<http://www.creditunionnetwork.eu>

http://www.creditunionnetwork.eu/cus_in_europe
www.econews.gr

www.statistics.gr

www.el.wikipedia.org

www.ypes.gr

www.scirus.com

www.google.gr

www.eomex.gr

www.anko-eunet.gr

www.europa.eu

www.hua.gr

www.anatgonistikotita.gr

www.espa.gr

naftemporiki.gr

www.disabled.gr

Βιβλιογραφία άρθρων

- Arun, S., Gopalkrishnan, R., Anuj, M. and Krishnan, R. (2010), “Sustainability and business-to-business marketing: A framework and implications”, *Industrial Marketing Management* , Vol.39, pp. 330–341.
- Becchetti, L. and Trovato, G. (2001), “The Determinants of growth for Small and Medium Sized Firms. The role of the availability of external finance”, *Research in Economics*, Vol.18, pp. 1-32
- Fernández, Z. and Nieto, M. (2005), “Internationalization Strategy of Small and Medium-Sized Family Businesses: Some Influential Factors”, *Family Business Review*, Vol.16, pp. 77- 89.

- Wang, Y., Chen, S., Lee, Y. and Tsai, C. (2013), “Developing green management standards for restaurants: An application of green supply chain management”, *International Journal of Hospitality Management*, Vol.34, pp. 263-273.
- Wiklund, J. and Shepherd, D. (2003), “Knowledge-based resources, entrepreneurial orientation and the performance of small and medium-sized businesses”, *Strategic Management Journal*, Vol.24, pp. 1307-1314.
- Wolf, J. (2012), “Improving the Sustainable Development of Firms: The Role of Employees”, *Business Strategy and the Environment*, Vol.22, pp. 92-108.
- Διαμαντοπούλου, Ε. (2010), “Κίνητρα και εμπόδια για την εφαρμογή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις”, *iCon International Training*, Vol.11, pp.21-29
- Galina Shirokova, Gina Vega και Liubov Sokolova(2013) στο άρθρο με θέμα «Performance of Russian SMEs: exploration, exploitation and strategic entrepreneurship»,

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Περιγραφικών Μέτρων

	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέσος	Τυπική απόκλιση
AA	185	1	185	93.00	53.549
fylo	185	0	3	0.55	0.530
age	185	19	65	37.90	11.715
ekpaid	185	1	5	3.04	0.679
status	185	0	4	0.90	0.916
esoda	185	0	5	2.43	1.424
eisodima	185	0	6	2.86	1.479
epix	185	1	4	2.56	1.073
eti	185	0	42	12.84	12.117
idiok	185	0	1	0.80	0.401
noikiaz	185	0	1	0.77	0.420
enoik	185	0	10	3.48	2.919
kinitro	185	1	3	1.31	0.699
drasthr	185	0	1	0.90	0.297
p_idiok	185	0	1	0.29	0.456
egv	185	0	1	0.23	0.424
oikog	185	0	1	0.35	0.479
ekoik	185	0	1	0.63	0.485
epixatom	185	-9	3	-2.55	4.942
ypal	185	0	50	3.45	6.329
apros	185	0	1	0.33	0.471
manager	185	0	1	0.01	0.074
syzht	185	0	1	0.83	0.379
xron	185	0	1	0.98	0.127
automn	185	0	1	0.39	0.489
winter	185	0	1	0.41	0.492
spring	185	0	1	0.45	0.499
summer	185	0	1	0.52	0.501
holiday	184	0	1	0.36	0.482
katoikia	185	0	1	0.44	0.498

texnikh	185	1	3	2.14	0.820
pwliseis	185	0	2	1.38	0.529
promotion	185	0	1	0.69	0.465
allagi	185	0	1	0.71	0.453
antagwn	185	0	1	0.49	0.501
anaptprog	185	0	1	0.24	0.427
prothprog	185	0	1	0.67	0.471
ikan	185	0	1	0.89	0.311
kerdh	184	0	1	0.75	0.434
provlima	185	1	4	2.38	1.370
pelates	185	0	300	70.56	69.444
ntopia	185	0	1	0.27	0.445
eisag	185	0	1	0.67	0.471
egxwr	185	0	1	0.61	0.489
violog	185	0	1	0.14	0.343
proth	185	0	2	0.54	0.521
melos	185	0	1	0.04	0.204
upper	185	0	2	0.30	0.495
metra	185	0	1	0.44	0.498
indrop	185	-9	1	-4.71	4.878
nomo	185	-9	0	-5.06	4.477
daneio	185	-9	0	-5.06	4.477
iddan	185	-9	1	-4.92	4.594
graf	185	-9	1	-3.88	4.481
oiklog	185	-9	1	-3.74	4.620
leitlig	185	-9	1	-3.54	4.797
ellpros	185	-9	1	-3.89	4.476
ellend	185	-9	3	-3.78	4.530
prostper	185	0	1	0.91	0.290
lampt	185	1	3	1.35	0.591
amakykl	185	1	3	1.59	0.761
oikkath	185	1	3	1.95	0.665
proviolog	185	0	3	1.97	0.556
ypodom	185	0	2	0.48	0.522
ba	185	1	3	1.88	0.426
enhmerws	185	0	4	0.84	0.945
aei	185	0	1	0.21	0.409
married	185	0	1	0.62	0.486
texniki1	185	0	1	0.28	0.448
epix3	185	0	1	0.55	0.499
esoda1	185	0	1	0.04	0.204
esoda5	185	0	1	0.12	0.331
kinitro1	185	0	1	0.82	0.384

provlma4	185	0	1	0.35	0.477
lamp1	185	0	1	0.71	0.456
proiviolog1	185	0	1	0.14	0.343
Σύνολο	185				

Πίνακες Συχνοτήτων

Πίνακας 1

fylo

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Ανδρας	85	45.9	45.9	45.9
	Γυναίκα	100	54.1	54.1	99.5
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 2

Age

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	19	6	3.2	3.2	3.2
	20	3	1.6	1.6	4.9
	22	2	1.1	1.1	5.9
	23	1	0.5	0.5	6.5
	24	1	0.5	0.5	7.0
	25	6	3.2	3.2	10.3
	26	5	2.7	2.7	13.0
	27	5	2.7	2.7	15.7
	28	16	8.6	8.6	24.3
	29	6	3.2	3.2	27.6
	30	15	8.1	8.1	35.7
	31	1	0.5	0.5	36.2
	32	12	6.5	6.5	42.7
	33	9	4.9	4.9	47.6
	34	5	2.7	2.7	50.3
	35	5	2.7	2.7	53.0
	36	5	2.7	2.7	55.7
	37	6	3.2	3.2	58.9
	38	4	2.2	2.2	61.1
	39	4	2.2	2.2	63.2
	40	7	3.8	3.8	67.0
	41	1	0.5	0.5	67.6
	42	3	1.6	1.6	69.2
	44	1	0.5	0.5	69.7
	45	3	1.6	1.6	71.4
	48	2	1.1	1.1	72.4
	49	5	2.7	2.7	75.1

50	6	3.2	3.2	78.4
51	3	1.6	1.6	80.0
52	3	1.6	1.6	81.6
53	10	5.4	5.4	87.0
54	3	1.6	1.6	88.6
55	7	3.8	3.8	92.4
56	1	0.5	0.5	93.0
57	2	1.1	1.1	94.1
58	2	1.1	1.1	95.1
60	3	1.6	1.6	96.8
61	2	1.1	1.1	97.8
62	2	1.1	1.1	98.9
63	1	0.5	0.5	99.5
65	1	0.5	0.5	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 3

Ekpaid

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Απόφοιτος-η δημοτικού	3	1.6	1.6	1.6
Απόφοιτος-η γυμνασίου	28	15.1	15.1	16.8
Απόφοιτος-η λυκείου	115	62.2	62.2	78.9
Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	37	20.0	20.0	98.9
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	2	1.1	1.1	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 4**Status**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Ανύπαντρος-η	55	29.7	29.7	29.7
Παντρεμένος-η	115	62.2	62.2	91.9
Διαζευγμένος-η	3	1.6	1.6	93.5
Χήρος-α	2	1.1	1.1	94.6
Συμβίωση	10	5.4	5.4	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 5**Esoda**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
έως 4.000	8	4.3	4.3	4.3
4.001 -10.000	53	28.6	28.6	33.0
10.001-16.000	40	21.6	21.6	54.6
16.001-22.000	43	23.2	23.2	77.8
22.001-28.000	18	9.7	9.7	87.6
πάνω από 28.000	23	12.4	12.4	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 6**Eisodima**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
0	14	7.6	7.6	7.6
1-400	15	8.1	8.1	15.7
401-800	45	24.3	24.3	40.0
801-1.200	54	29.2	29.2	69.2
1.201-1.600	31	16.8	16.8	85.9
1.601-2.000	18	9.7	9.7	95.7
πάνω από 2.000	8	4.3	4.3	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 7**Επίχ**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Εμπορικά μαγαζιά	55	29.7	29.7	29.7
Επιχειρήσεις εστίασης	102	55.1	55.1	84.9
Άλλη κατηγορία επιχειρήσεων	28	15.1	15.1	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 8

Eti

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid 0	8	4.3	4.3	4.3
1	9	4.9	4.9	9.2
2	16	8.6	8.6	17.8
3	17	9.2	9.2	27.0
4	15	8.1	8.1	35.1
5	13	7.0	7.0	42.2
6	8	4.3	4.3	46.5
7	8	4.3	4.3	50.8
8	7	3.8	3.8	54.6
9	4	2.2	2.2	56.8
10	10	5.4	5.4	62.2
11	1	0.5	0.5	62.7
12	2	1.1	1.1	63.8
13	5	2.7	2.7	66.5
15	2	1.1	1.1	67.6
17	2	1.1	1.1	68.6
18	2	1.1	1.1	69.7
20	4	2.2	2.2	71.9
21	1	0.5	0.5	72.4
22	1	0.5	0.5	73.0
23	2	1.1	1.1	74.1
24	1	0.5	0.5	74.6
25	7	3.8	3.8	78.4
27	2	1.1	1.1	79.5
28	10	5.4	5.4	84.9
29	1	0.5	0.5	85.4
30	10	5.4	5.4	90.8
31	1	0.5	0.5	91.4

32	3	1.6	1.6	93.0
33	1	0.5	0.5	93.5
35	2	1.1	1.1	94.6
39	1	0.5	0.5	95.1
40	8	4.3	4.3	99.5
42	1	0.5	0.5	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 9

Idiok

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Υπάλληλος	37	20.0	20.0	20.0
Ιδιοκτήτης	148	80.0	80.0	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 10

Noikiaz

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	42	22.7	22.7	22.7
Ναι	143	77.3	77.3	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 11

Enoik

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
έως 200	45	24.3	24.3	24.3
201-400	10	5.4	5.4	29.7
401-600	15	8.1	8.1	37.8
601-800	25	13.5	13.5	51.4
801-1.000	36	19.5	19.5	70.8
1.001-1.200	18	9.7	9.7	80.5

1.201-1.400	7	3.8	3.8	84.3
1.401-1.600	7	3.8	3.8	88.1
1.601-1.800	5	2.7	2.7	90.8
1.801-2.000	7	3.8	3.8	94.6
πάνω από 2.000	10	5.4	5.4	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 12

Kinitro

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Οικονομικοί λόγοι	152	82.2	82.2	82.2
Λόγοι κοινωνικοί- αναγνώρισης	8	4.3	4.3	86.5
Άλλος λόγος	25	13.5	13.5	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 13

Drasthr

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	18	9.7	9.7	9.7
Ναι	167	90.3	90.3	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 14

p_idiok

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	131	70.8	70.8	70.8
Ναι	54	29.2	29.2	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 15

egn

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	142	76.8	76.8	76.8

	Ναι	43	23.2	23.2	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 16

Οικογ

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	120	64.9	64.9	64.9
	Ναι	65	35.1	35.1	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 17

Εκοικ

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	69	37.3	37.3	37.3
	Ναι	116	62.7	62.7	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 18

Ερπιατομ

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Δεν απασχολούνται άτομα εκτός οικογένειας	68	36.8	36.8	36.8
Ντόπιο εργατικό δυναμικό	96	51.9	51.9	88.6
Εγχώριο εργατικό δυναμικό	19	10.3	10.3	98.9
Ξένο εργατικό δυναμικό	2	1.1	1.1	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 19

Υρpal

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	0	34	18.4	18.4	18.4
	1	29	15.7	15.7	34.1
	2	54	29.2	29.2	63.2

3	36	19.5	19.5	82.7
4	13	7.0	7.0	89.7
5	4	2.2	2.2	91.9
6	1	0.5	0.5	92.4
8	1	0.5	0.5	93.0
9	1	0.5	0.5	93.5
10	1	0.5	0.5	94.1
18	1	0.5	0.5	94.6
20	1	0.5	0.5	95.1
22	4	2.2	2.2	97.3
25	2	1.1	1.1	98.4
28	1	0.5	0.5	98.9
35	1	0.5	0.5	99.5
50	1	0.5	0.5	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 20

Αγρος

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	124	67.0	67.0	67.0
	Ναι	61	33.0	33.0	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 21

Manager

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	184	99.5	99.5	99.5
	Ναι	1	0.5	0.5	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 22

Syzht

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	32	17.3	17.3	17.3

	Ναι	153	82.7	82.7	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 23

Χρον

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	3	1.6	1.6	1.6
	Ναι	182	98.4	98.4	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 24

Autumn

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	113	61.1	61.1	61.1
	Ναι	72	38.9	38.9	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 25

Winter

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	110	59.5	59.5	59.5
	Ναι	75	40.5	40.5	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 26

Spring

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	101	54.6	54.6	54.6
	Ναι	84	45.4	45.4	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 27

Summer

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	88	47.6	47.6	47.6

	Ναι	97	52.4	52.4	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 28

Holiday

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	117	63.2	63.6	63.6
	Ναι	67	36.2	36.4	100.0
	Σύνολο	184	99.5	100.0	
Missing	System	1	0.5		
	Σύνολο	185	100.0		

Πίνακας 29

katoikia

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	103	55.7	55.7	55.7
	Ναι	82	44.3	44.3	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 30

texnikh

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
τυπικό στρατηγικό σχεδιασμό-προγραμματισμό	51	27.6	27.6	27.6
άτυπο στρατηγικό σχεδιασμό-προγραμματισμό	58	31.4	31.4	58.9
δεν έχω κάποιο σχεδιασμό	76	41.1	41.1	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 31

pwliseis

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	4	2.2	2.2
	Ναι	107	57.8	60.0
	Δε γνωρίζω	74	40.0	100.0

pwliseis

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	4	2.2	2.2	2.2
	Ναι	107	57.8	57.8	60.0
	Δε γνωρίζω	74	40.0	40.0	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 32

promotion

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	58	31.4	31.4	31.4
	Ναι	127	68.6	68.6	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 33

allagi

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	53	28.6	28.6	28.6
	Ναι	132	71.4	71.4	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 34

antagwn

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	95	51.4	51.4	51.4
	Ναι	90	48.6	48.6	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 35

anaptrpog

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	141	76.2	76.2	76.2
	Ναι	44	23.8	23.8	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 36**prothprog**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	61	33.0	33.0	33.0
	Ναι	124	67.0	67.0	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 37**ikan**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	20	10.8	10.8	10.8
	Ναι	165	89.2	89.2	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 38**kerdh**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	46	24.9	25.0	25.0
	Ναι	138	74.6	75.0	100.0
	Σύνολο	184	99.5	100.0	
Missing	System	1	0.5		
Σύνολο		185	100.0		

Πίνακας 39**provlma**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Τοπικός ανταγωνισμός	87	47.0	47.0	47.0
Μη πρόσβαση σε χρηματοδότηση	5	2.7	2.7	49.7
Έλλειψη καινοτομίας	29	15.7	15.7	65.4
Μεταβολή συμπεριφοράς πελατών	64	34.6	34.6	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 40

pelates

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	0	3	1.6	1.6	1.6
	7	1	0.5	0.5	2.2
	8	4	2.2	2.2	4.3
	10	18	9.7	9.7	14.1
	12	2	1.1	1.1	15.1
	15	13	7.0	7.0	22.2
	18	1	0.5	0.5	22.7
	19	1	0.5	0.5	23.2
	20	14	7.6	7.6	30.8
	23	1	0.5	0.5	31.4
	25	5	2.7	2.7	34.1
	30	19	10.3	10.3	44.3
	40	1	0.5	0.5	44.9
	45	2	1.1	1.1	45.9
	50	9	4.9	4.9	50.8
	60	10	5.4	5.4	56.2
	70	13	7.0	7.0	63.2
	80	12	6.5	6.5	69.7
	90	6	3.2	3.2	73.0
	100	17	9.2	9.2	82.2
	110	2	1.1	1.1	83.2
	120	4	2.2	2.2	85.4
	140	1	0.5	0.5	85.9
	150	11	5.9	5.9	91.9
	170	1	0.5	0.5	92.4
	180	1	0.5	0.5	93.0
	200	4	2.2	2.2	95.1
	250	1	0.5	0.5	95.7
	300	8	4.3	4.3	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 41

ντορία

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	135	73.0	73.0	73.0
	Ναι	50	27.0	27.0	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 42

eisag

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	61	33.0	33.0	33.0
	Ναι	124	67.0	67.0	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 43

egxwr

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	72	38.9	38.9	38.9
	Ναι	113	61.1	61.1	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 44

violog

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	160	86.5	86.5	86.5
	Ναι	25	13.5	13.5	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 45

proth

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Καθόλου	88	47.6	47.6	47.6
	Λίγο	95	51.4	51.4	98.9
	Μέτρια	2	1.1	1.1	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 46**melos**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	177	95.7	95.7	95.7
	Ναι	8	4.3	4.3	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 47**upper**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	0	132	71.4	71.4	71.4
	1	50	27.0	27.0	98.4
	2	3	1.6	1.6	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 48**metra**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	103	55.7	55.7	55.7
	Ναι	82	44.3	44.3	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 49**indrop**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	-9	104	56.2	56.2	56.2
	Όχι	17	9.2	9.2	65.4
	Ναι	64	34.6	34.6	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 50**nomo**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	-9	104	56.2	56.2	56.2
	Όχι	81	43.8	43.8	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 51**daneio**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	-9	104	56.2	56.2	56.2
	Όχι	81	43.8	43.8	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 52**iddan**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	-9	103	55.7	55.7	55.7
	Όχι	65	35.1	35.1	90.8
	Ναι	17	9.2	9.2	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 53**graf**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	-9	80	43.2	43.2	43.2
	Όχι	103	55.7	55.7	98.9
	Ναι	2	1.1	1.1	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 54**oiklog**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
--	--	-----------	---------	---------------	------------

Valid	-9	80	43.2	43.2	43.2
	Όχι	76	41.1	41.1	84.3
	Ναι	29	15.7	15.7	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 55

leitlig

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	-9	80	43.2	43.2	43.2
	Όχι	39	21.1	21.1	64.3
	Ναι	66	35.7	35.7	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 56

ellpros

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	-9	80	43.2	43.2	43.2
	Όχι	104	56.2	56.2	99.5
	Ναι	1	0.5	0.5	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 57

ellend

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	-9	80	43.2	43.2	43.2
	Όχι	96	51.9	51.9	95.1
	Ναι	9	4.9	4.9	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 58

Prostper

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	17	9.2	9.2	9.2
	Ναι	168	90.8	90.8	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 59**Lampt**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Υλοποιώ	131	70.8	70.8	70.8
Θα ήθελα να υλοποιήσω	43	23.2	23.2	94.1
Έχω υλοποιήσει	11	5.9	5.9	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 60**Amakyl**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Υλοποιώ	106	57.3	57.3	57.3
Θα ήθελα να υλοποιήσω	48	25.9	25.9	83.2
Έχω υλοποιήσει	31	16.8	16.8	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 61**Oikkath**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Υλοποιώ	46	24.9	24.9	24.9
Θα ήθελα να υλοποιήσω	103	55.7	55.7	80.5
Έχω υλοποιήσει	36	19.5	19.5	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 62**Proiviolog**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Υλοποιώ	27	14.6	14.6	14.6
Θα ήθελα να υλοποιήσω	134	72.4	72.4	87.0
Έχω υλοποιήσει	24	13.0	13.0	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 63**Υποδομ**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Όχι	99	53.5	53.5	53.5
Ναι	86	46.5	46.5	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 64**Ba**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Οικονομική δραστηριότητα	29	15.7	15.7	15.7
Οικονομική δραστηριότητα με σεβασμό στο περιβάλλον	149	80.5	80.5	96.2
Περιβαλλοντική δραστηριότητα	7	3.8	3.8	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 65**Ehmerws**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Καθόλου	85	45.9	45.9	45.9
Λίγο	57	30.8	30.8	76.8
Μέτρια	31	16.8	16.8	93.5
Πολύ	11	5.9	5.9	99.5
Πάρα πολύ	1	0.5	0.5	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 66**Aei**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	146	78.9	78.9	78.9
Ναι	39	21.1	21.1	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 67**married**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	70	37.8	37.8	37.8
Ναι	115	62.2	62.2	100.0

married

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Όχι	70	37.8	37.8	37.8
Ναι	115	62.2	62.2	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 68**texniki1**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	134	72.4	72.4	72.4
Ναι	51	27.6	27.6	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 69**erix3**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	83	44.9	44.9	44.9
Ναι	102	55.1	55.1	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 70**Esoda1**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	177	95.7	95.7	95.7
Ναι	8	4.3	4.3	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 71**Esoda5**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid Όχι	162	87.6	87.6	87.6
Ναι	23	12.4	12.4	100.0
Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 72**Kinitro1**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
--	-----------	---------	---------------	------------

Valid	Όχι	33	17.8	17.8	17.8
	Ναι	152	82.2	82.2	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 73

provlma4

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	121	65.4	65.4	65.4
	Ναι	64	34.6	34.6	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Πίνακας 74

Lampt1

		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	54	29.2	29.2	29.2
	Ναι	131	70.8	70.8	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

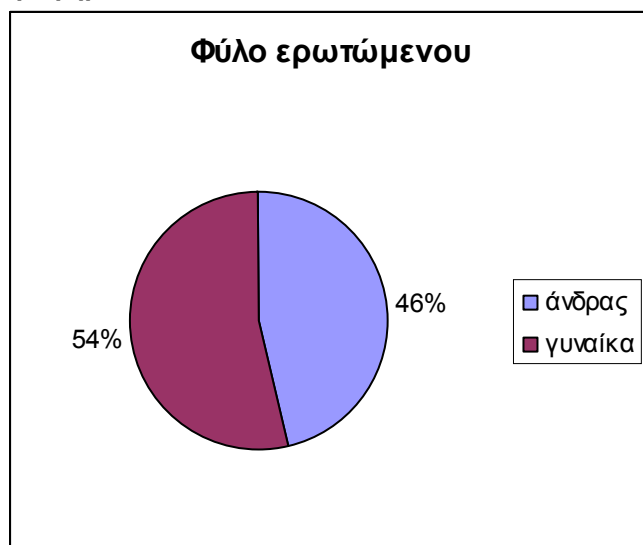
Πίνακας 75

proiviolog1

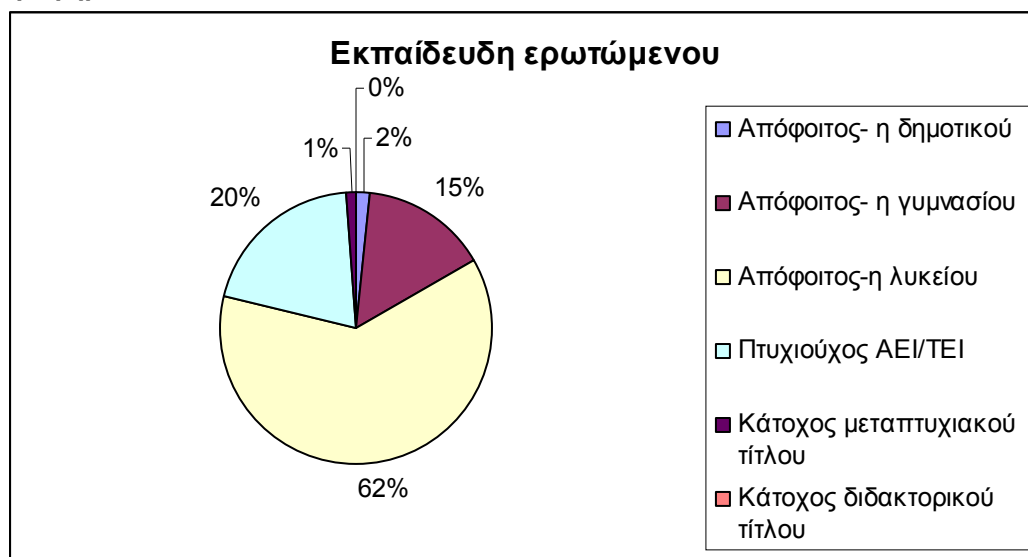
		Συχνότητα	Ποσοστό	Valid Percent	Αθροιστικό
Valid	Όχι	160	86.5	86.5	86.5
	Ναι	25	13.5	13.5	100.0
	Σύνολο	185	100.0	100.0	

Γραφήματα

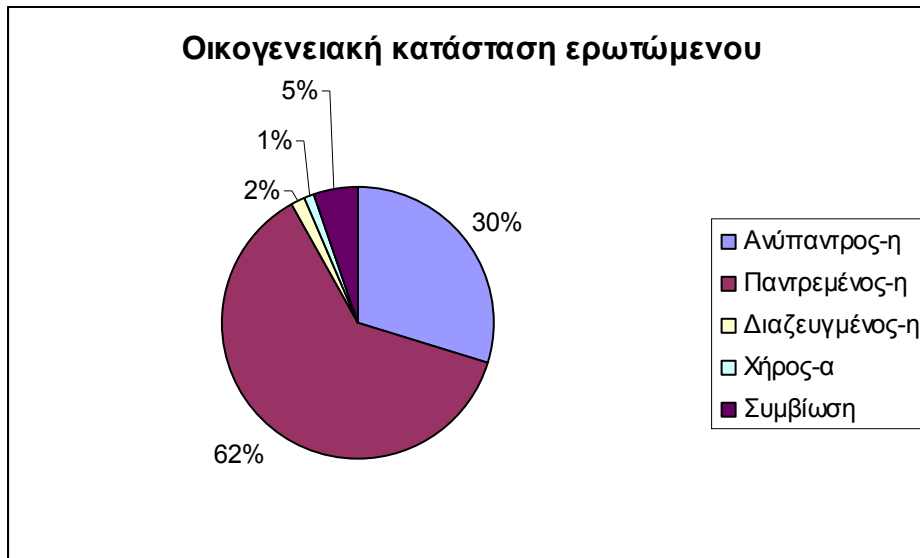
Γράφημα 7

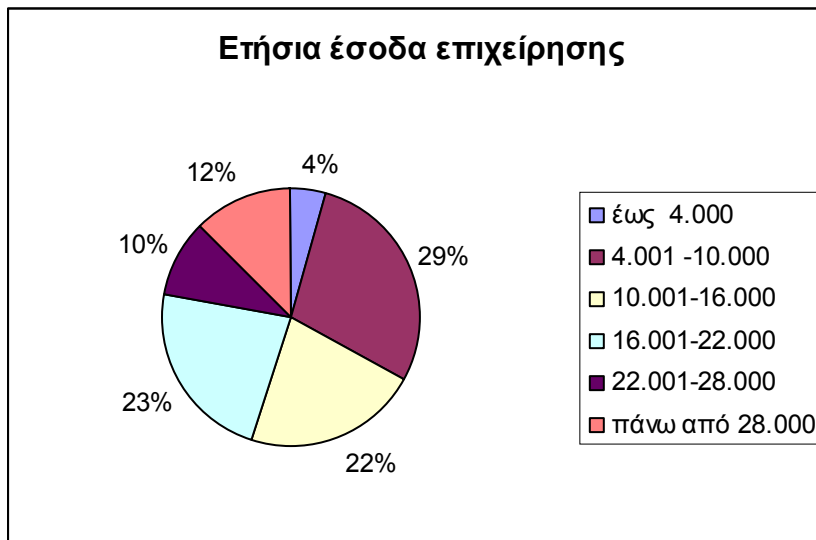
Γράφημα 8

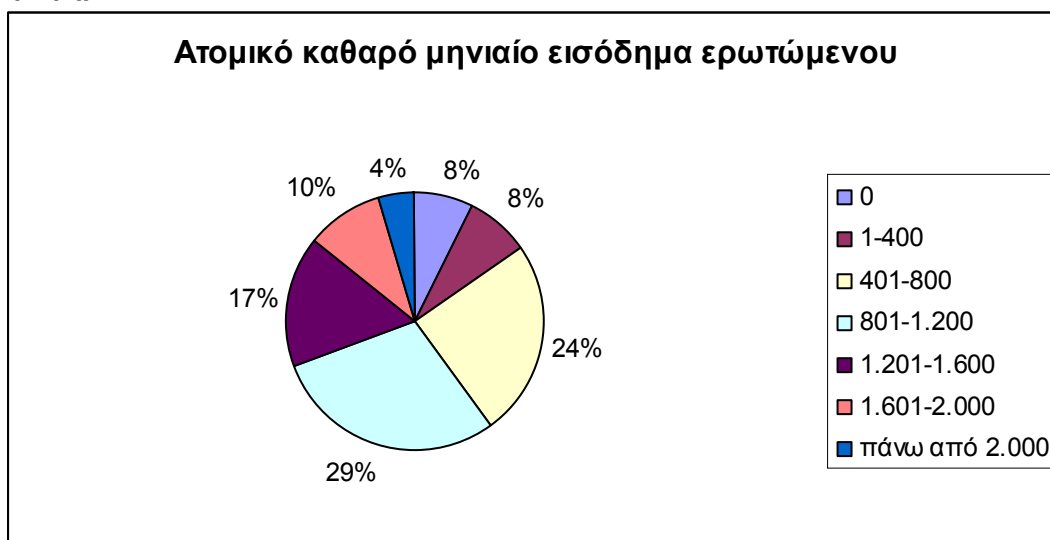
Γράφημα 9

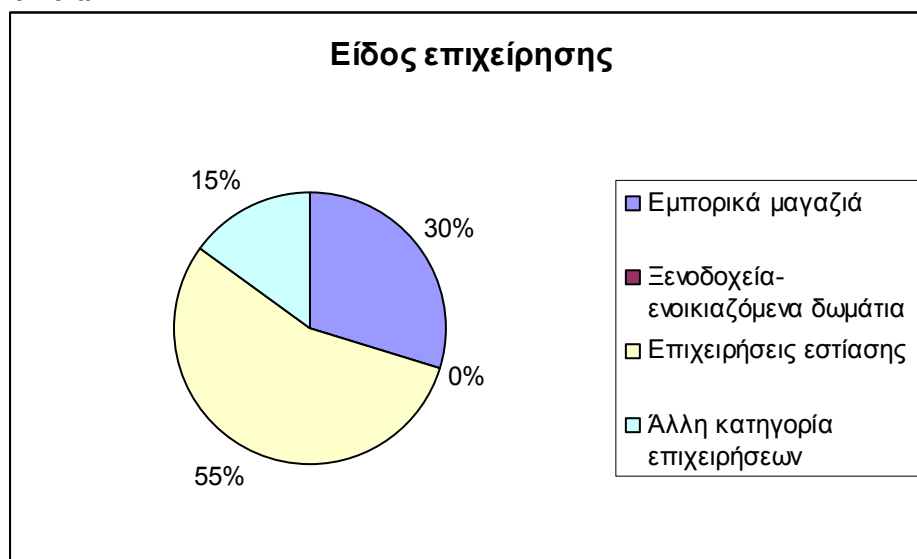
Γράφημα 10

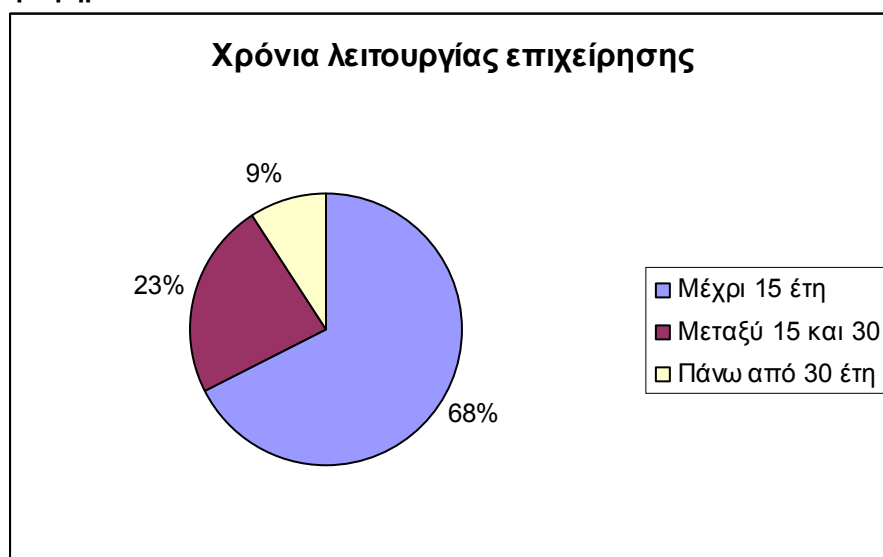
Γράφημα 11

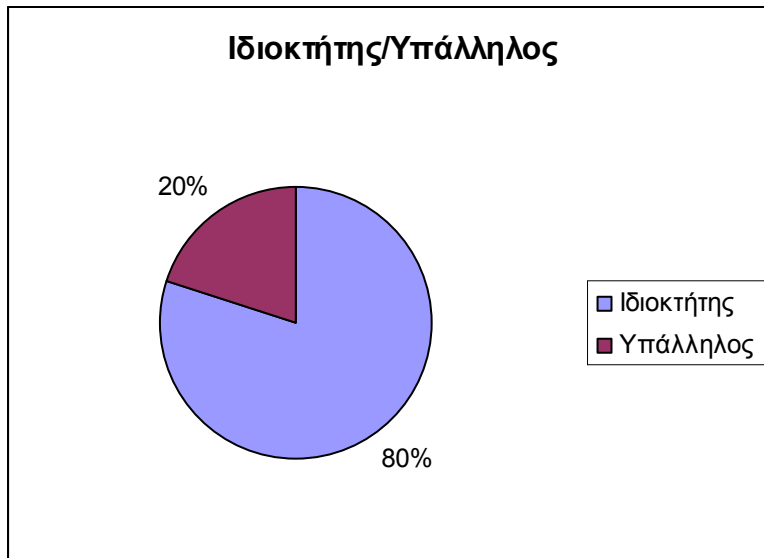
Γράφημα 12

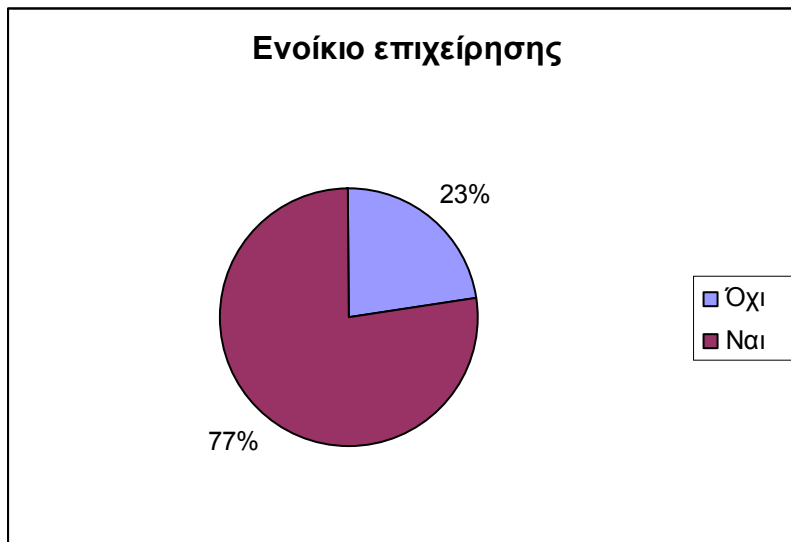
Γράφημα 13

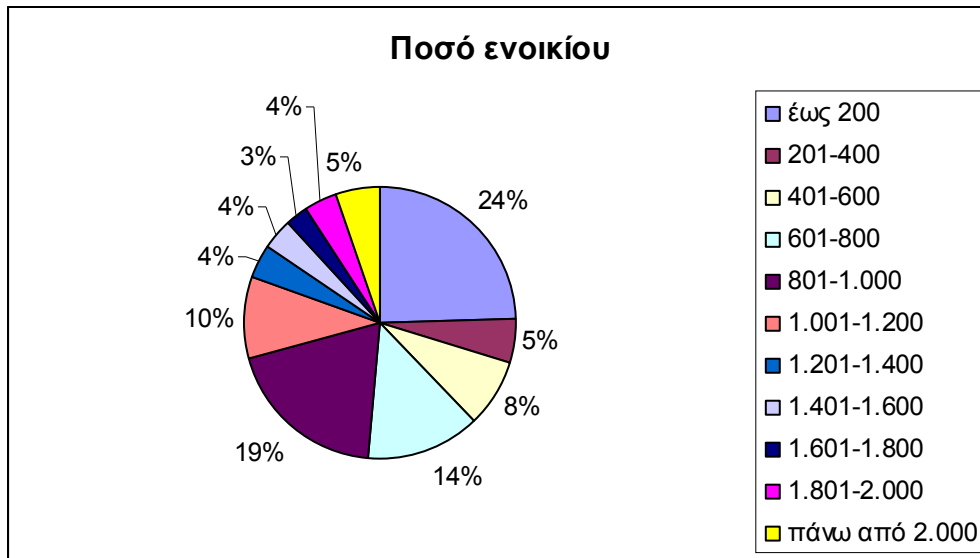
Γράφημα 14

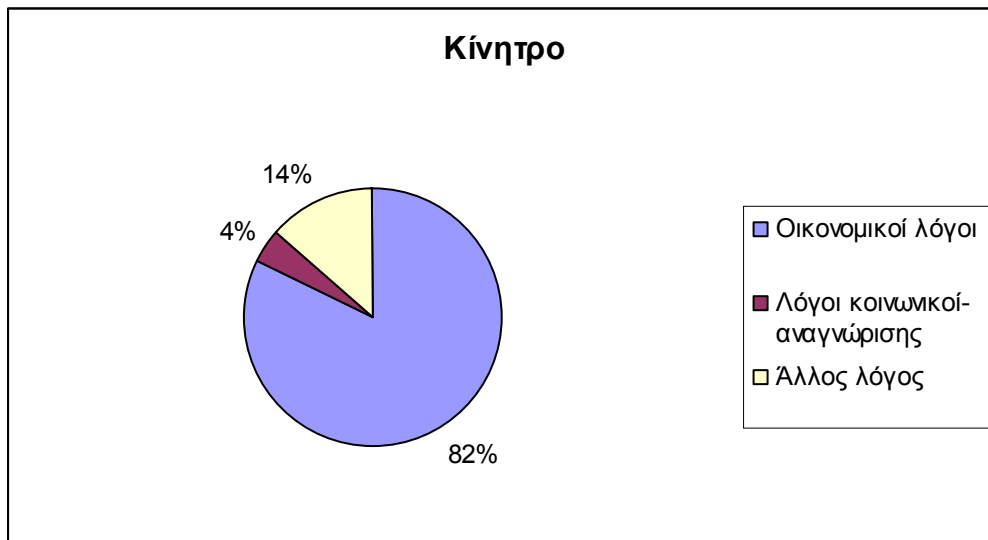
Γράφημα 15

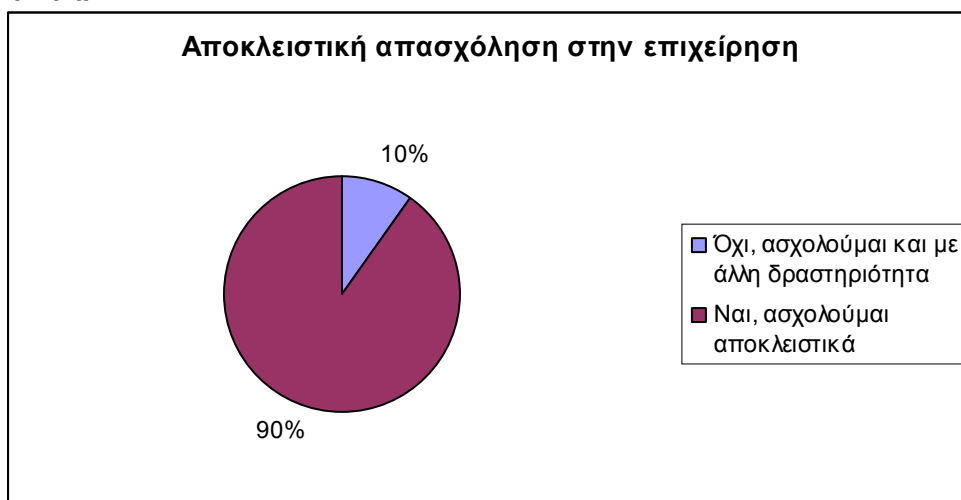
Γράφημα 16

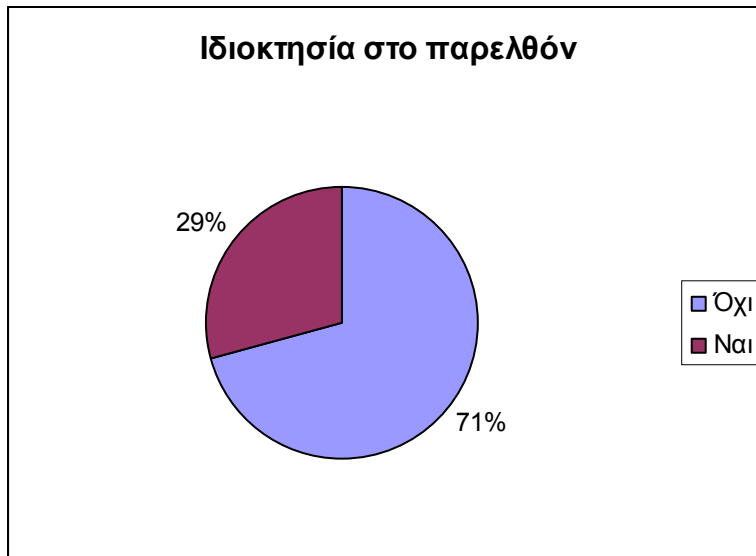
Γράφημα 17

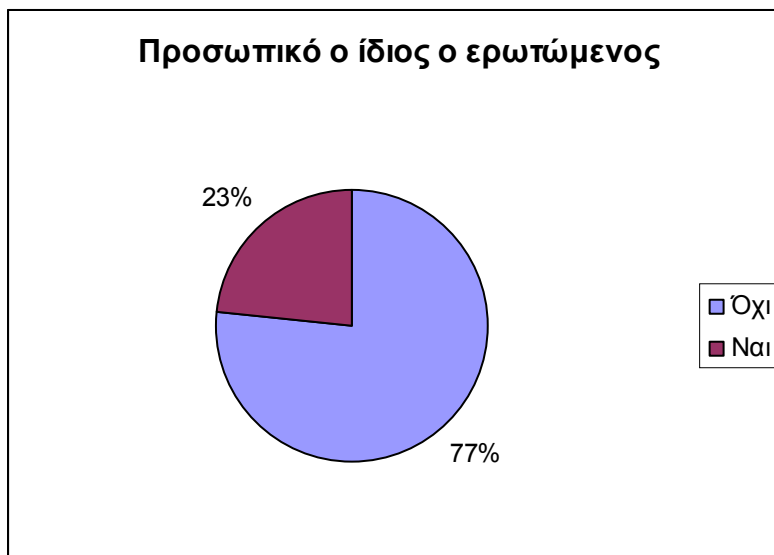
Γράφημα 18

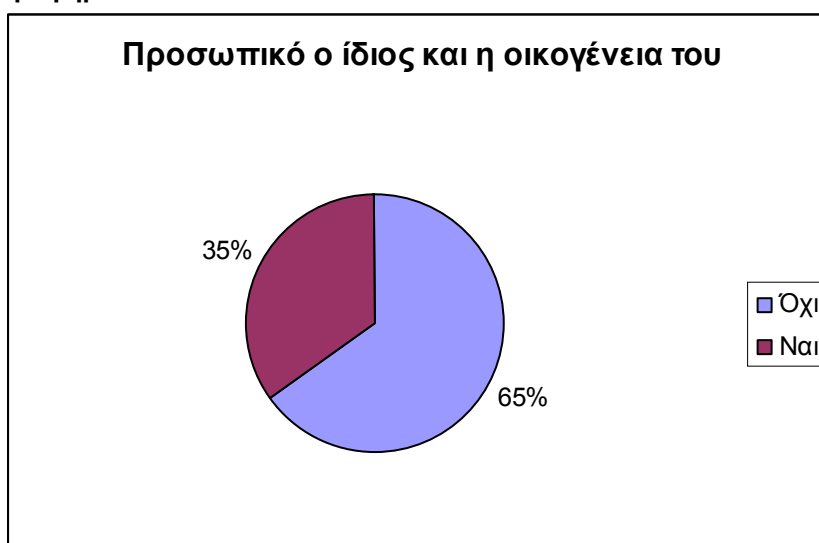
Γράφημα 19

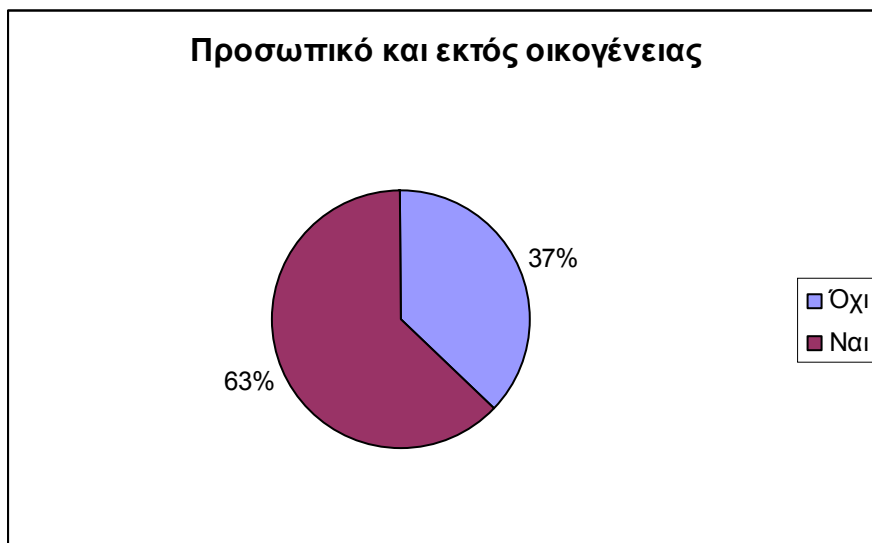
Γράφημα 20

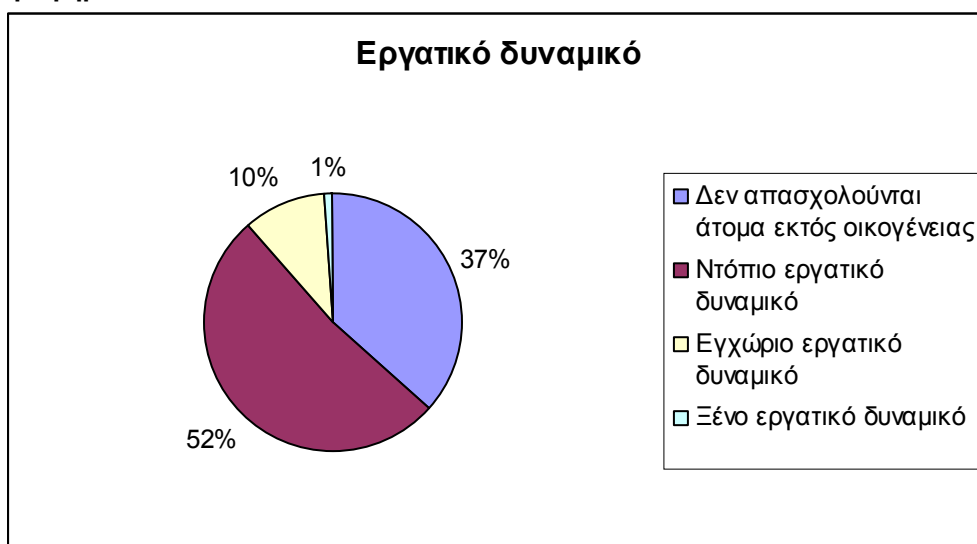
Γράφημα 21

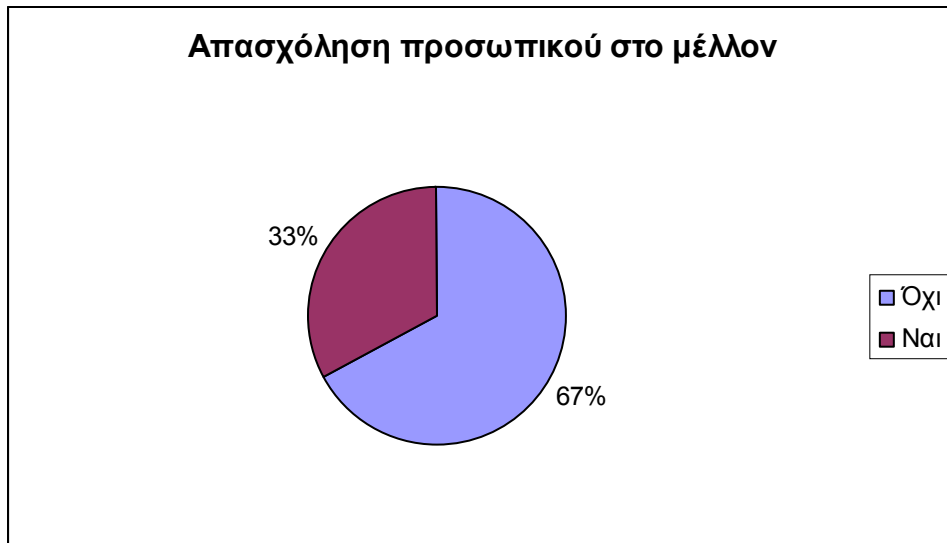
Γράφημα 22

Γράφημα 23

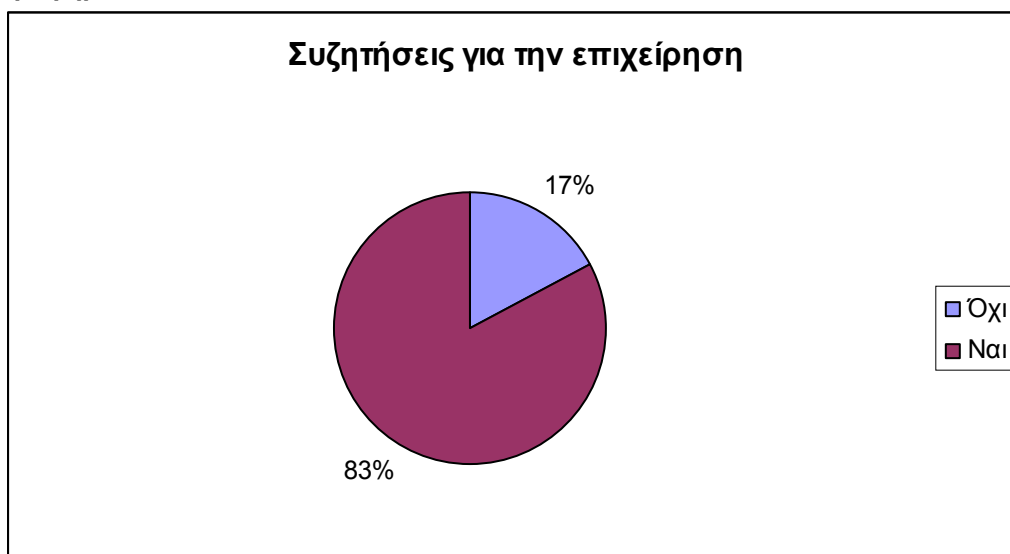
Γράφημα 24

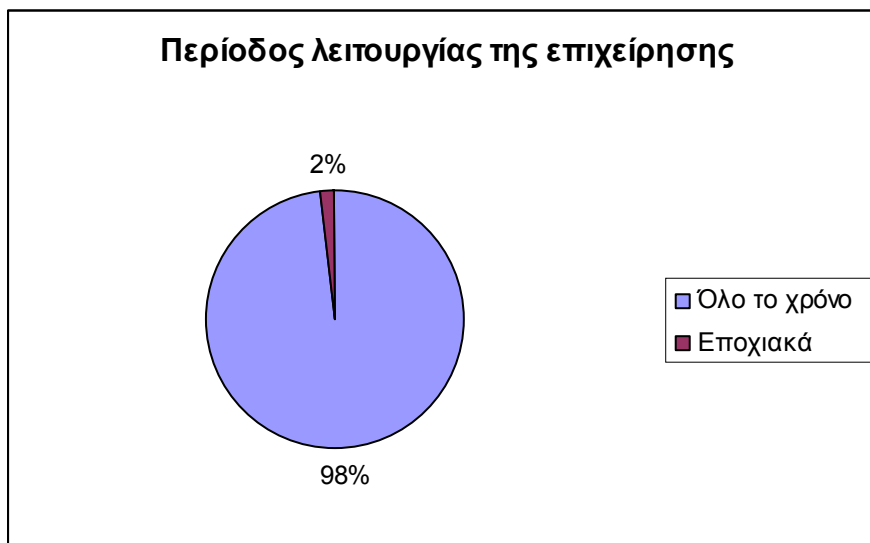
Γράφημα 25

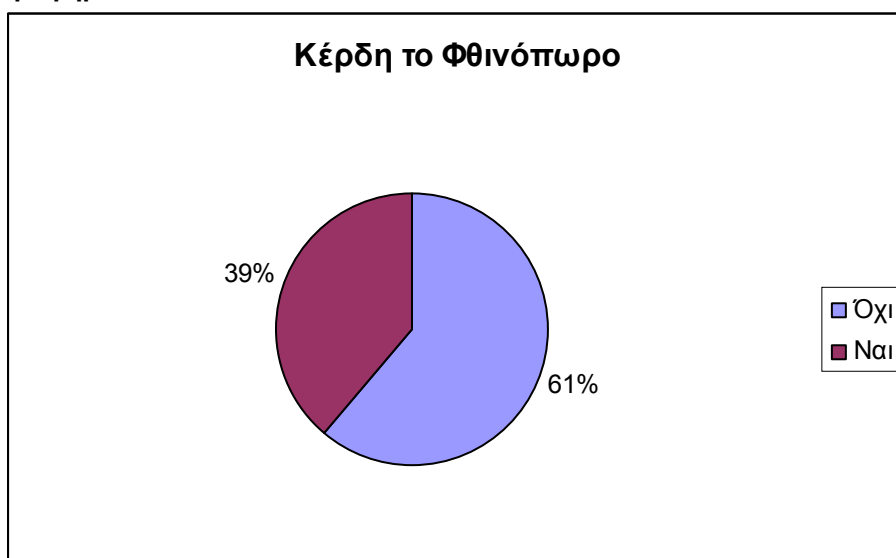
Γράφημα 26

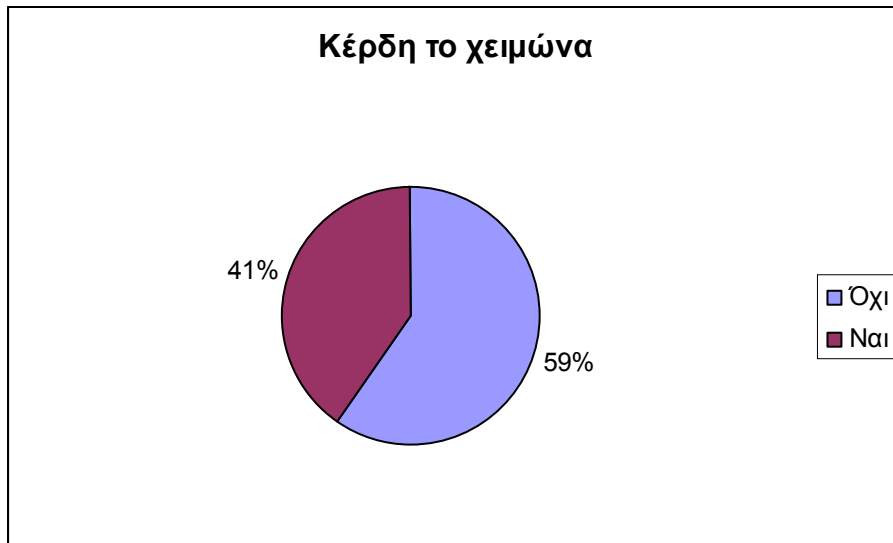
Γράφημα 27

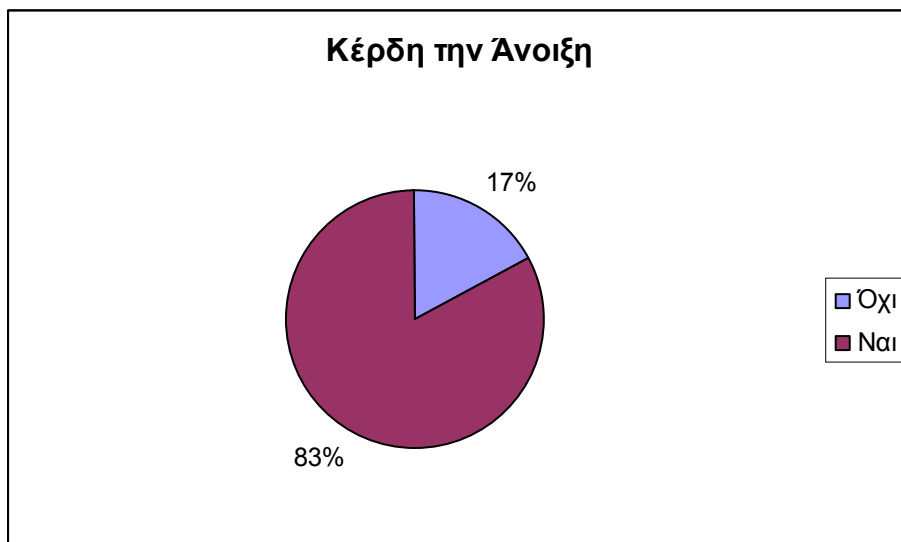
Γράφημα 28

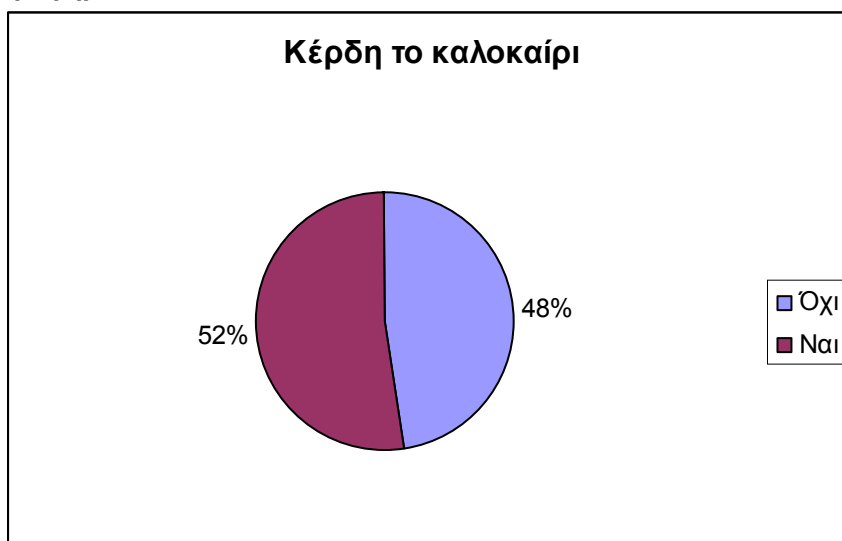
Γράφημα 29

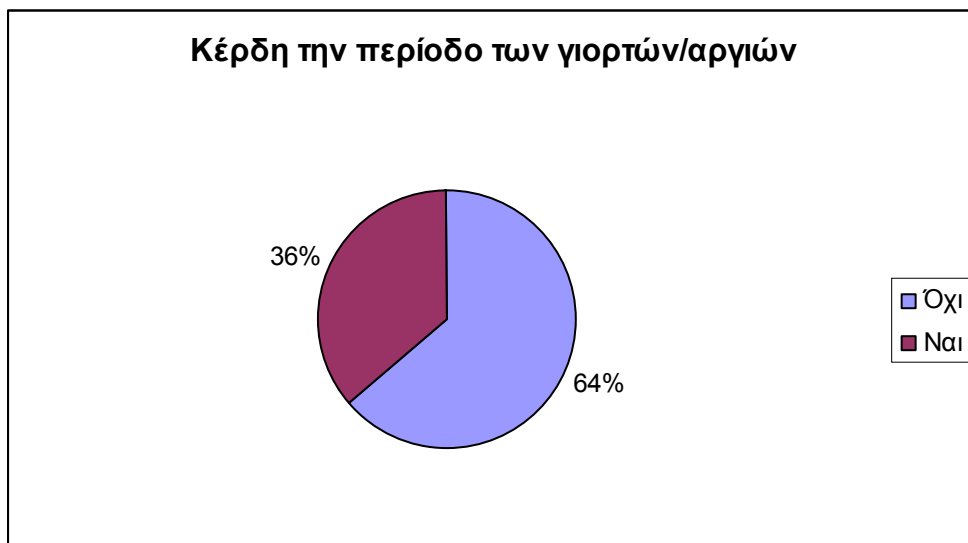
Γράφημα 30

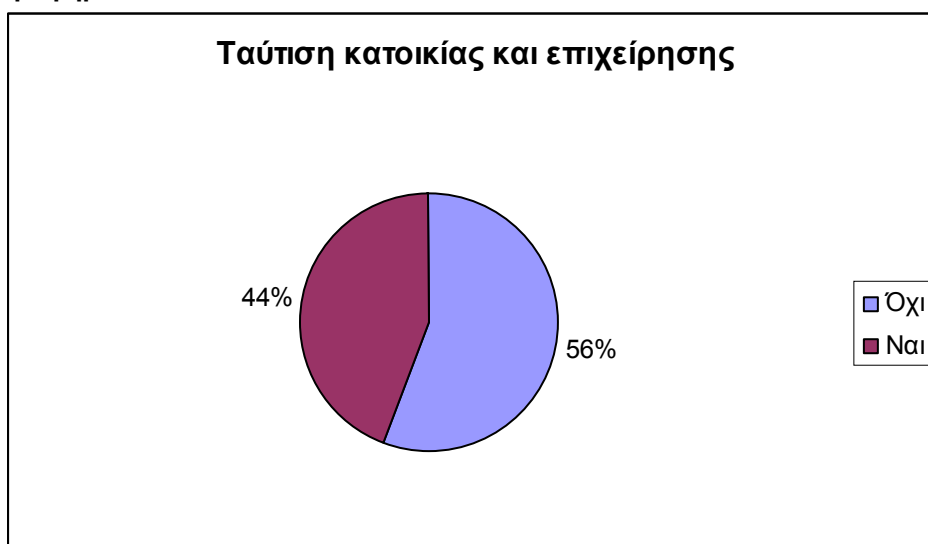
Γράφημα 31

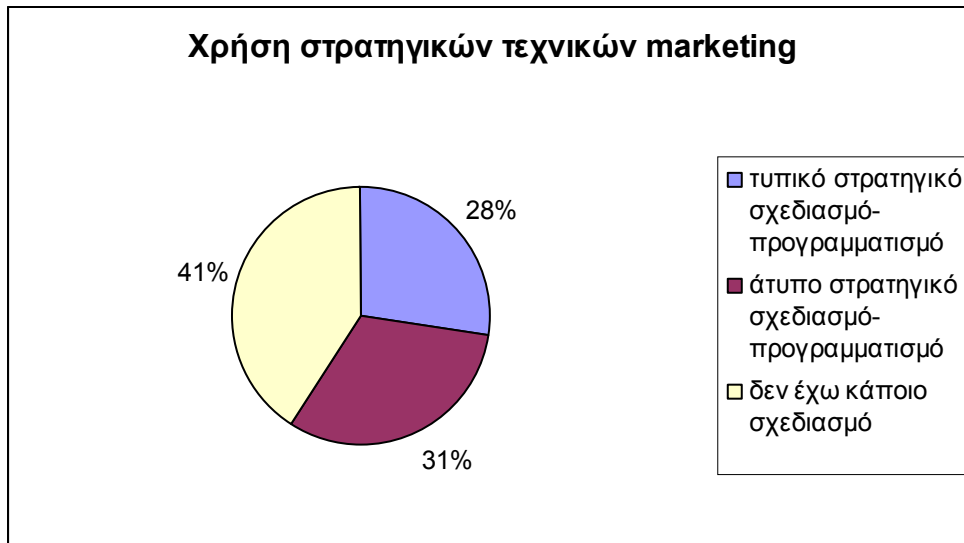
Γράφημα 32

Γράφημα 33

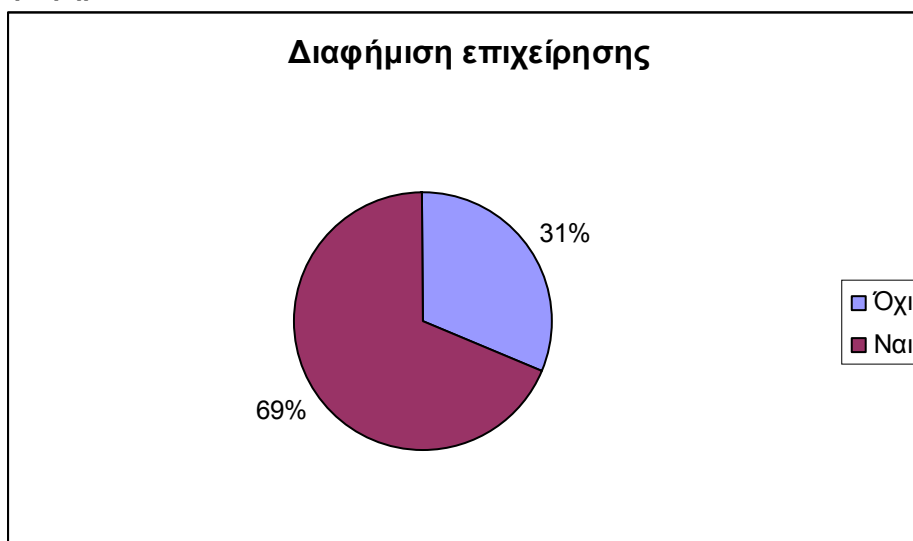
Γράφημα 34

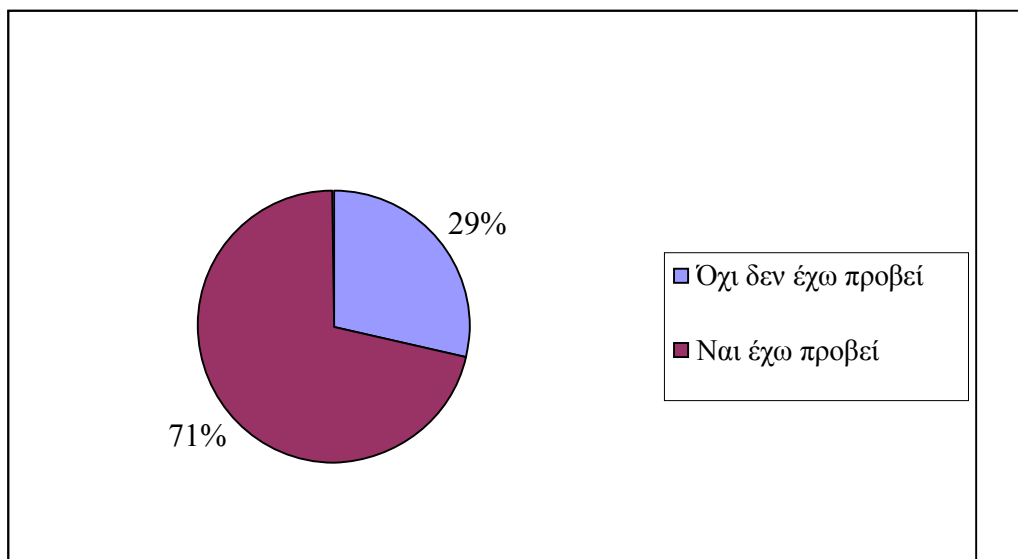
Γράφημα 35

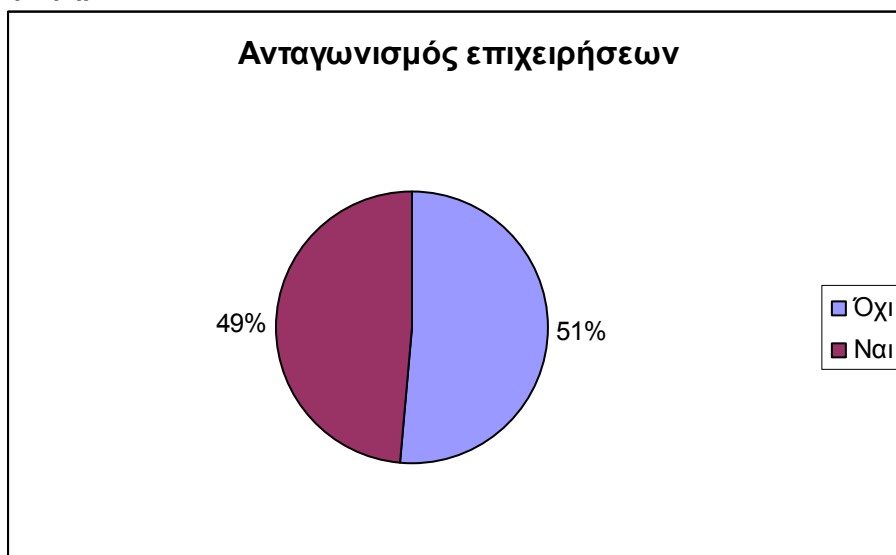
Γράφημα 36

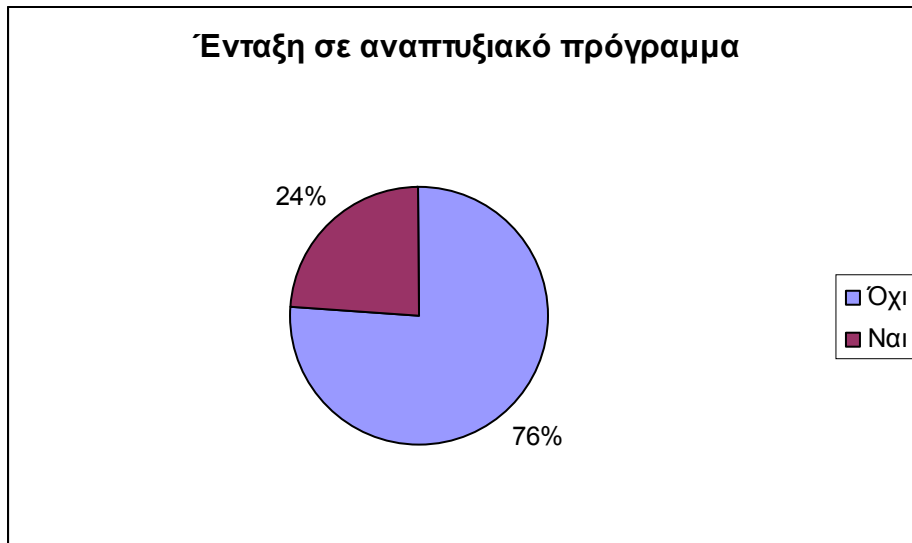
Γράφημα 37

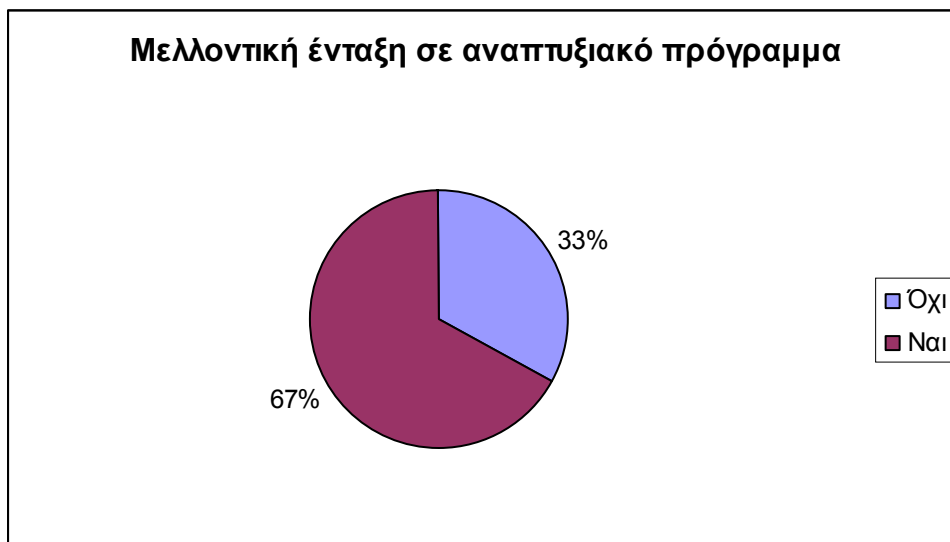
Γράφημα 38

Γράφημα 39

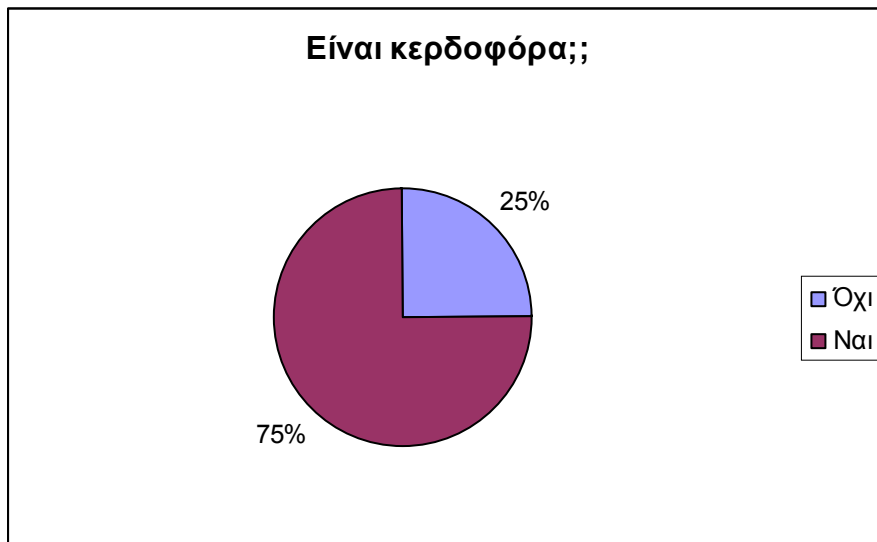
Γράφημα 40

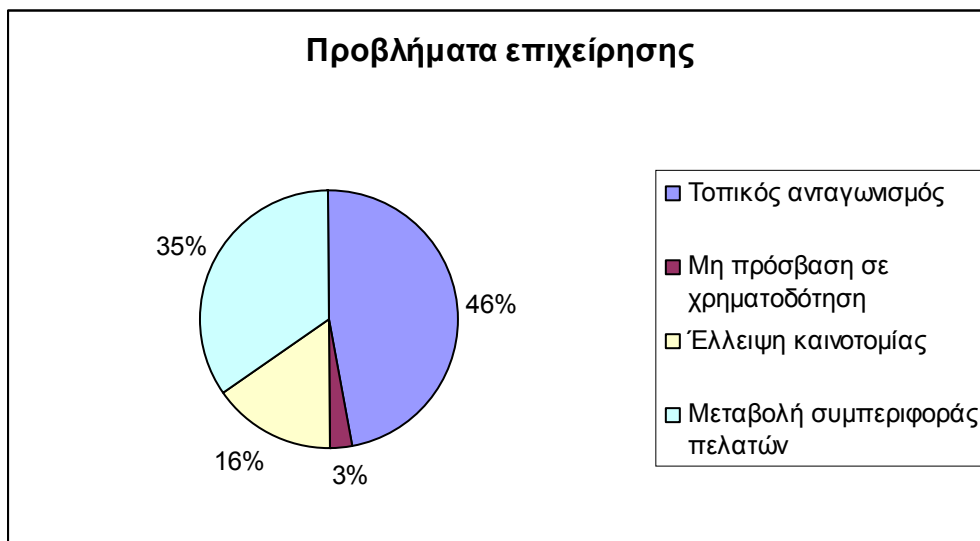
Γράφημα 41

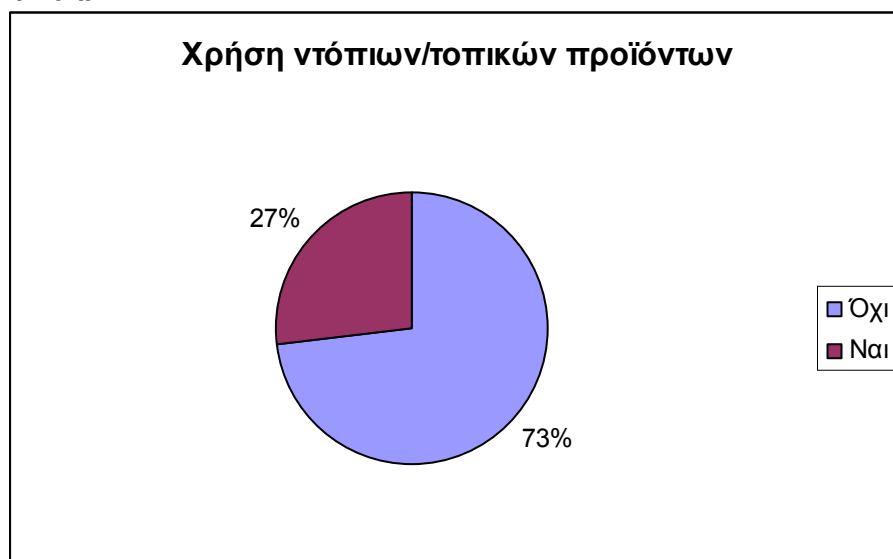
Γράφημα 42

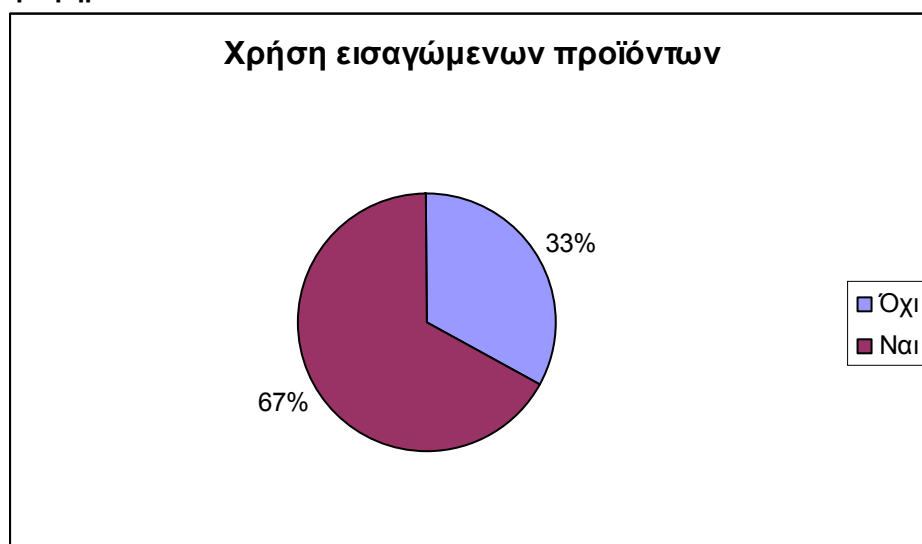
Γράφημα 43

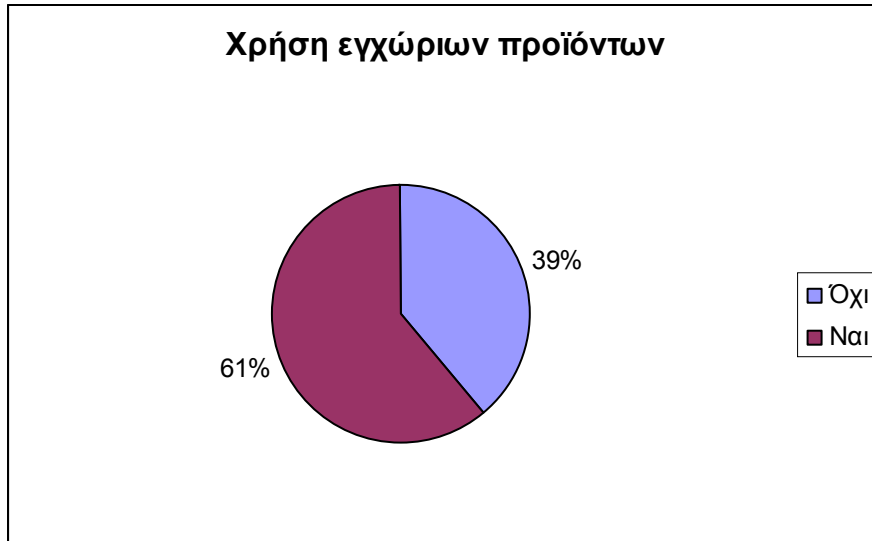
Γράφημα 44

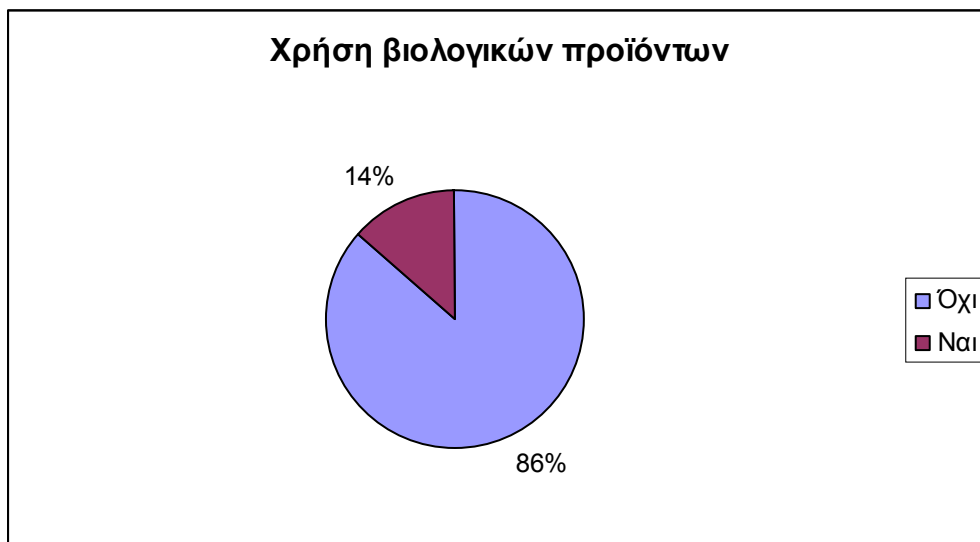
Γράφημα 45

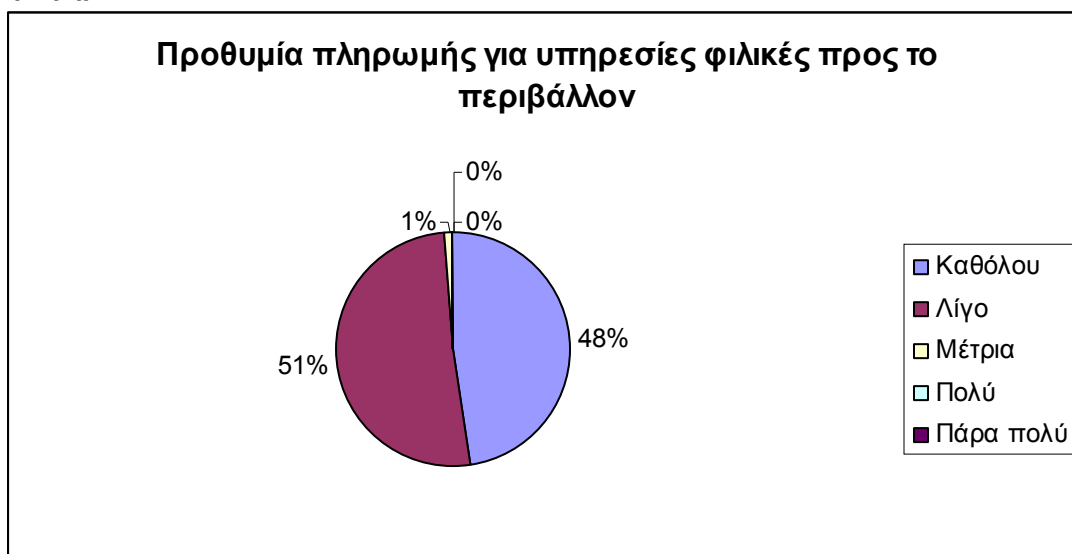
Γράφημα 46

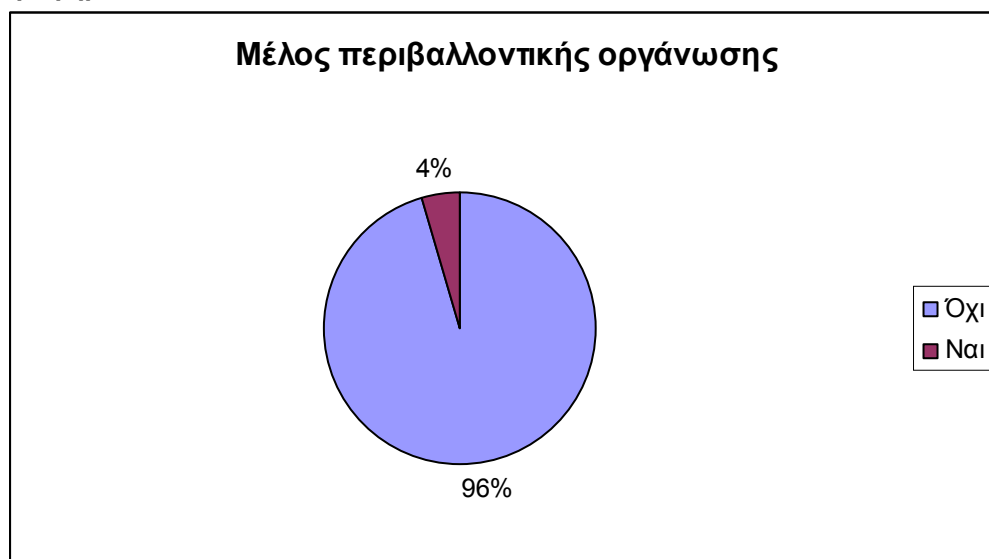
Γράφημα 47

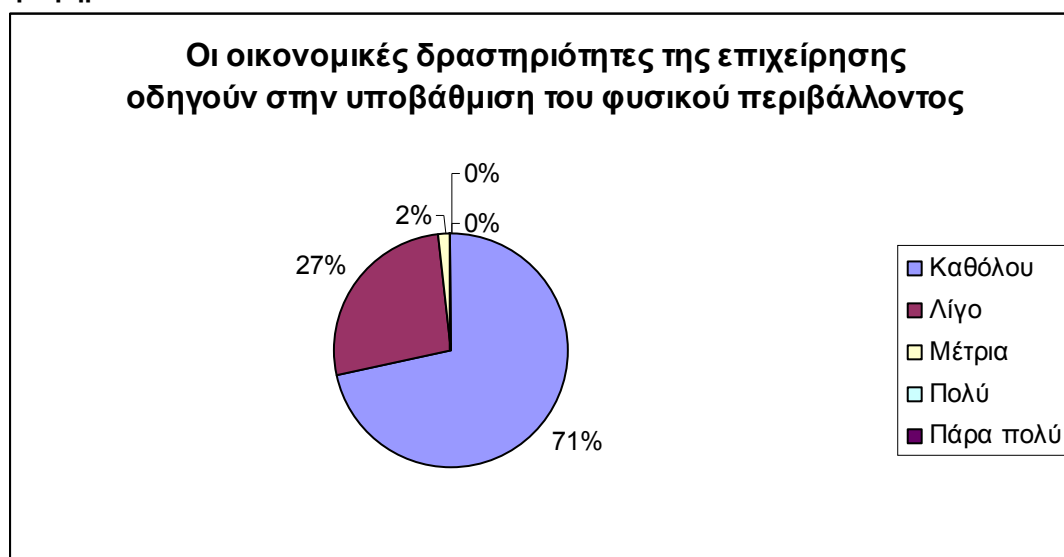
Γράφημα 48

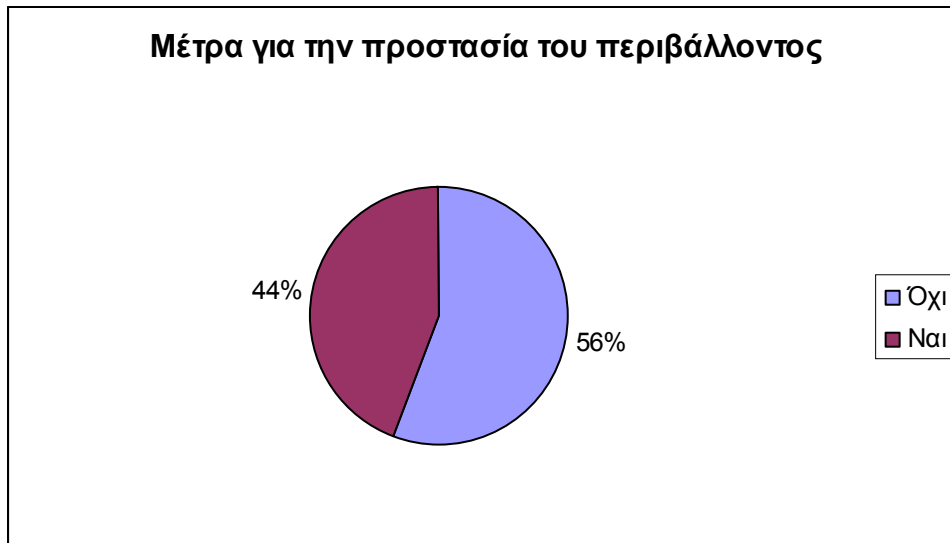
Γράφημα 49

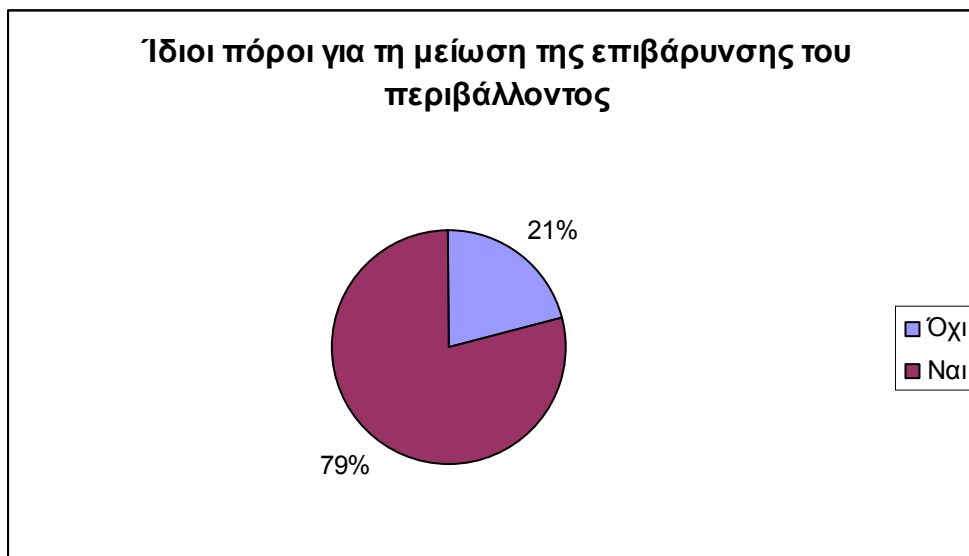
Γράφημα 50

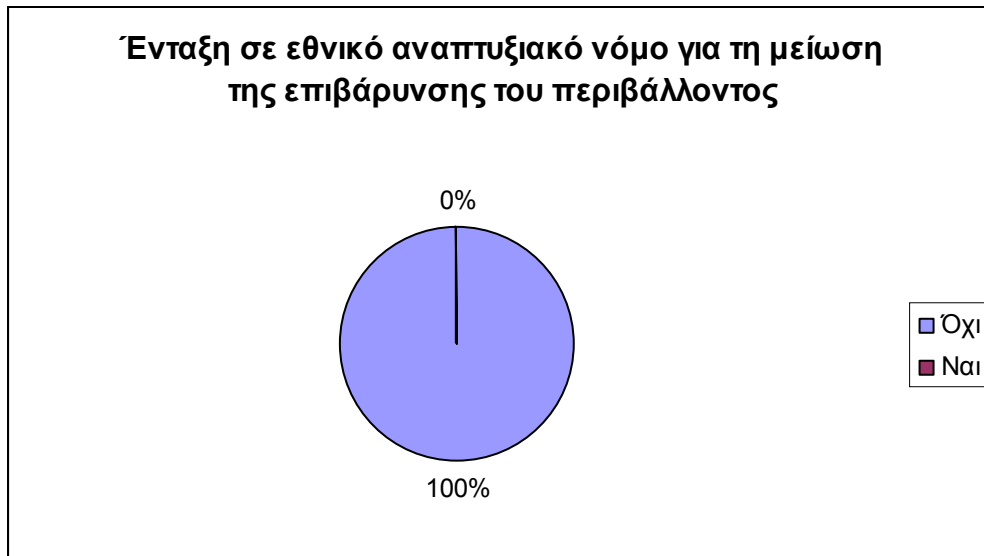
Γράφημα 51

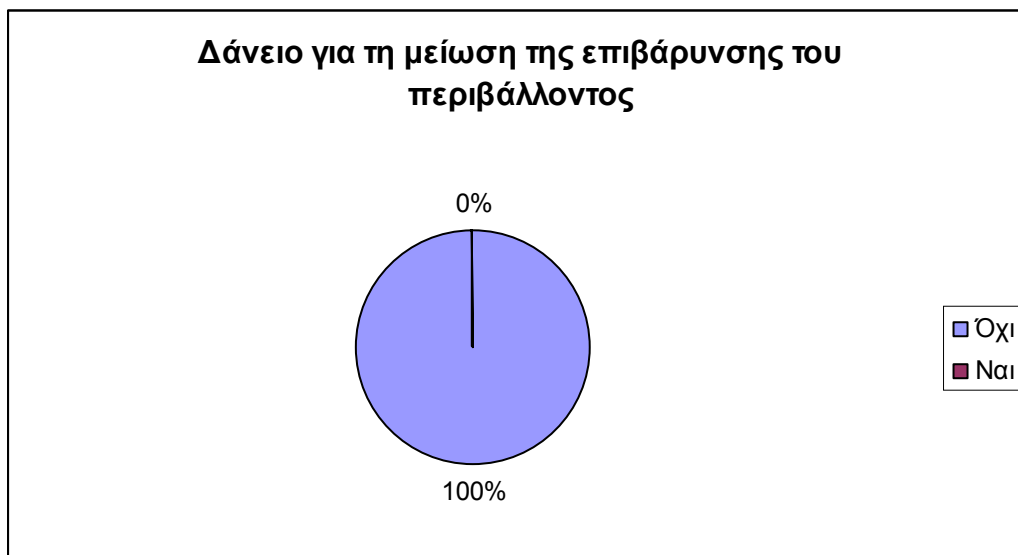
Γράφημα 52

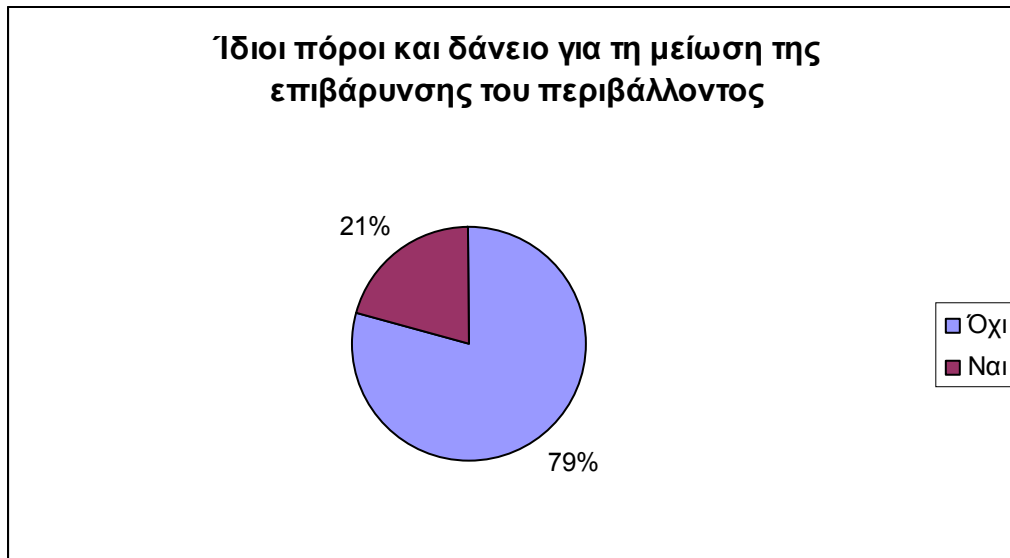
Γράφημα 53

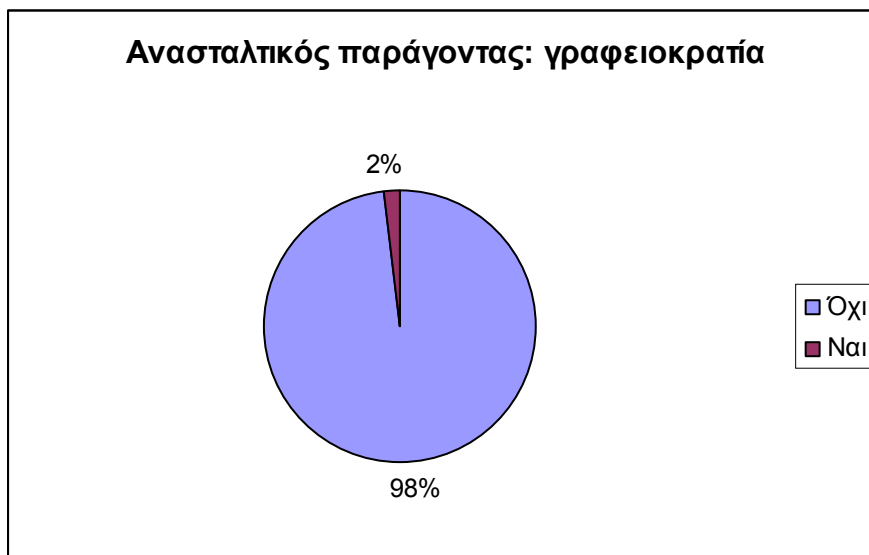
Γράφημα 54

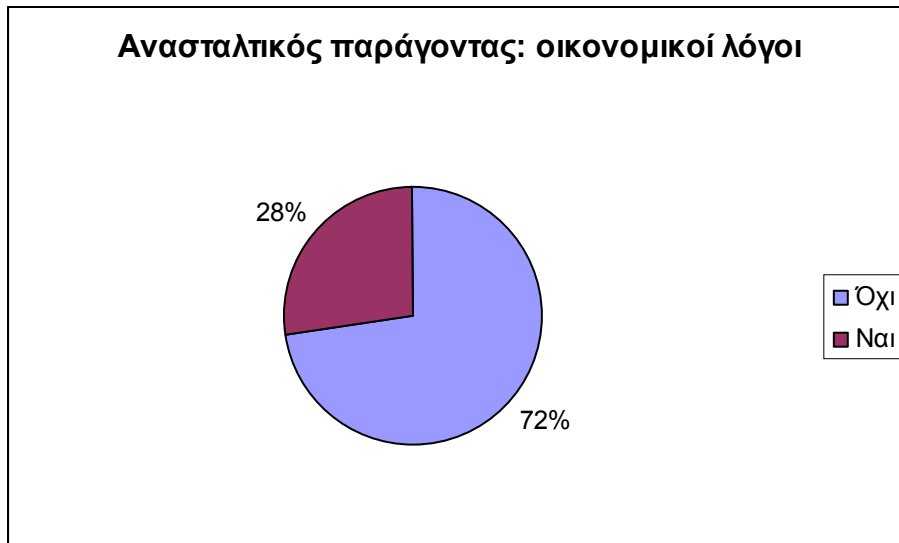
Γράφημα 55

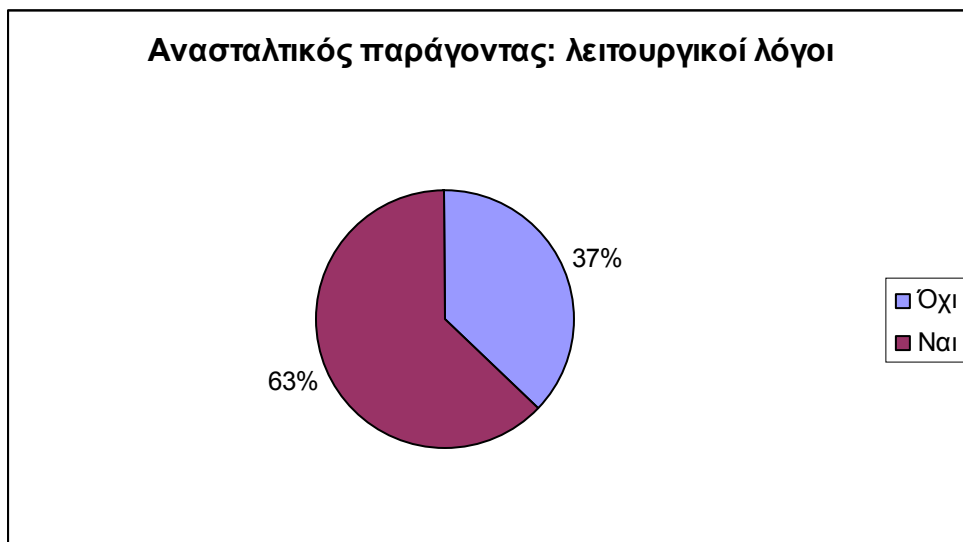
Γράφημα 56

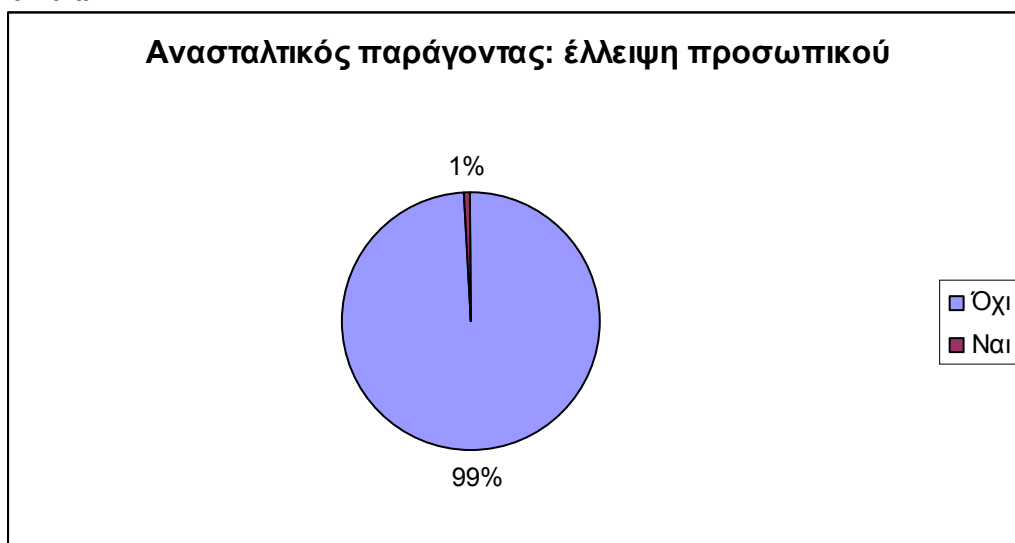
Γράφημα 57

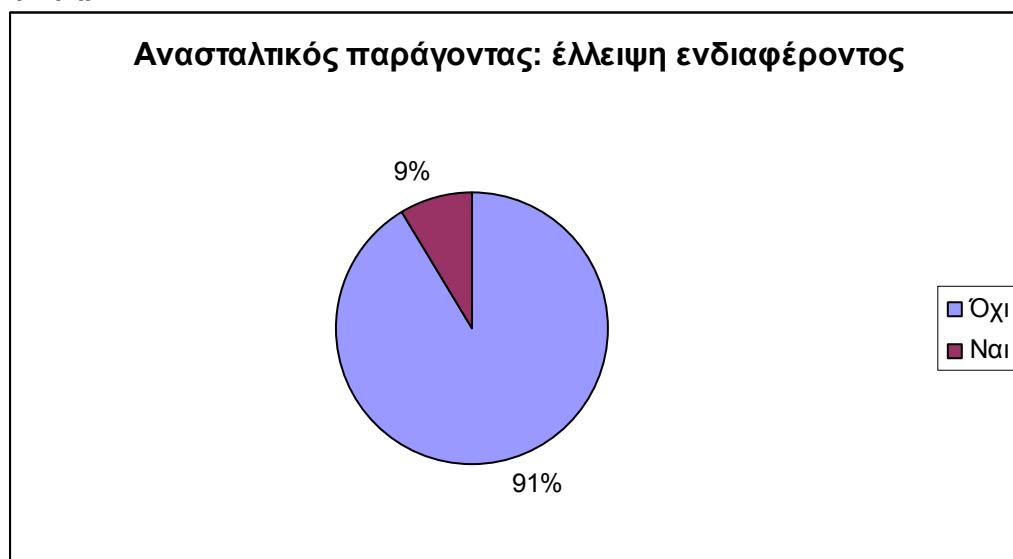
Γράφημα 58

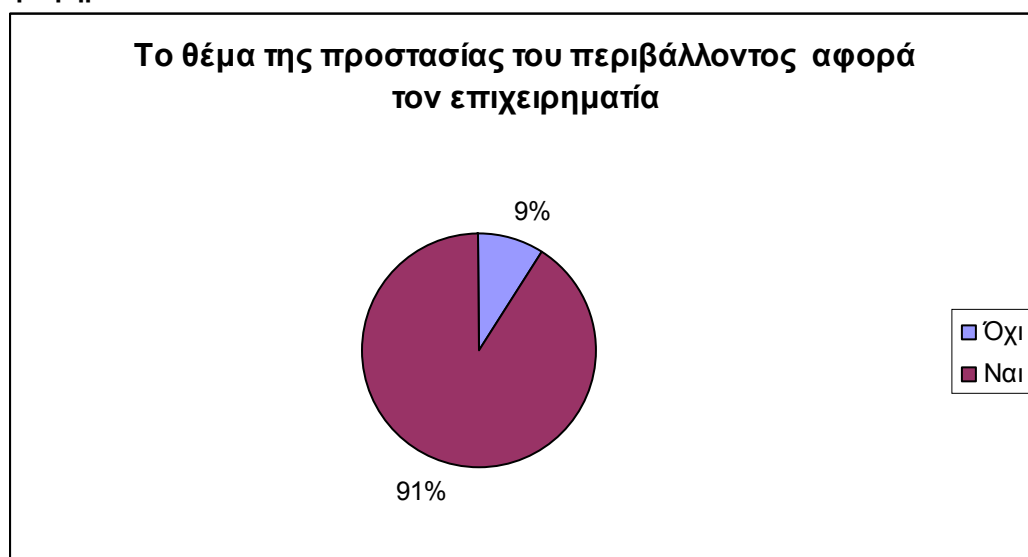
Γράφημα 59

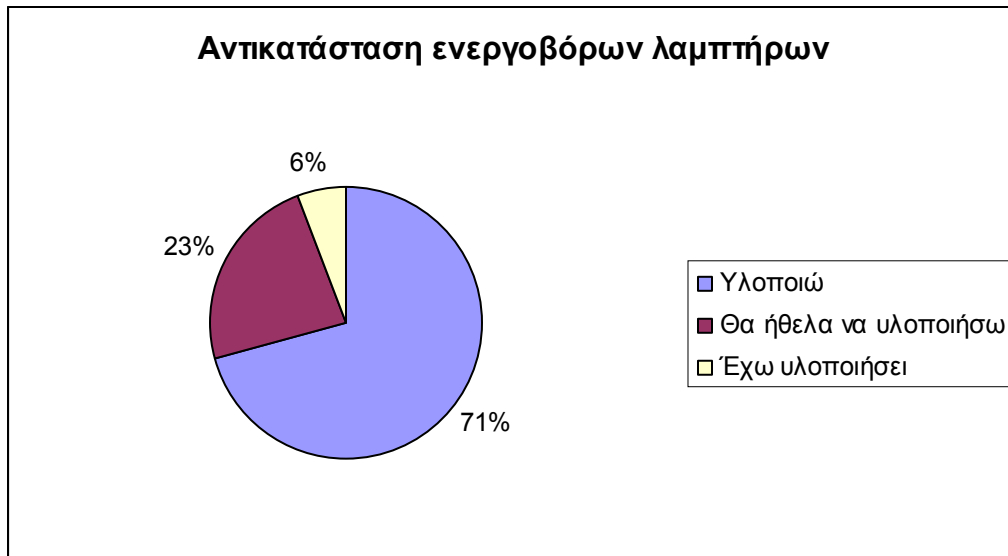
Γράφημα 60

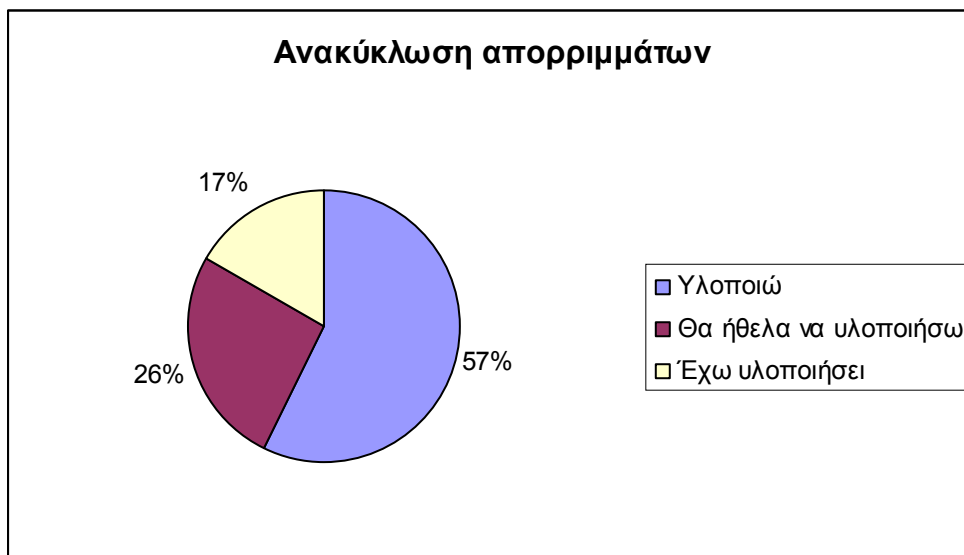
Γράφημα 61

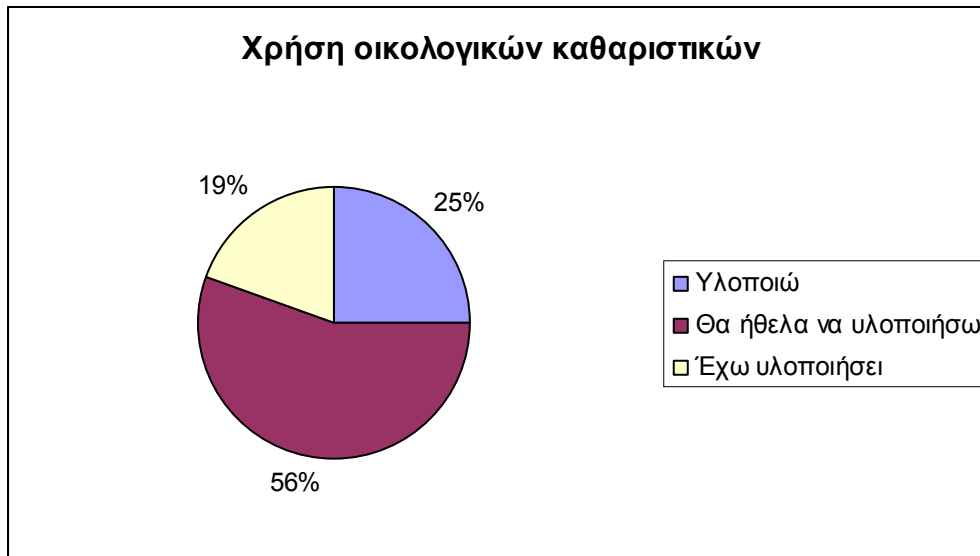
Γράφημα 62

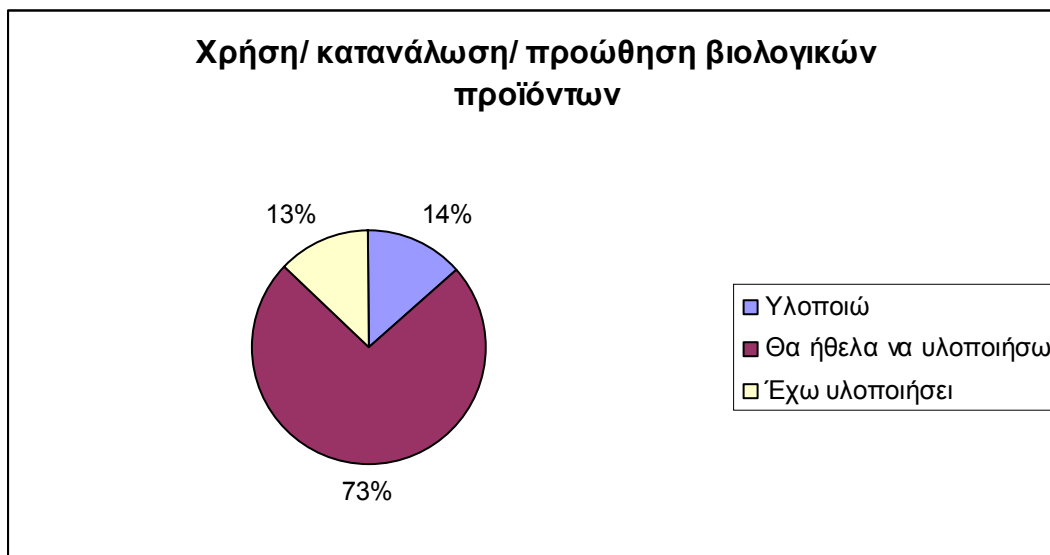
Γράφημα 63

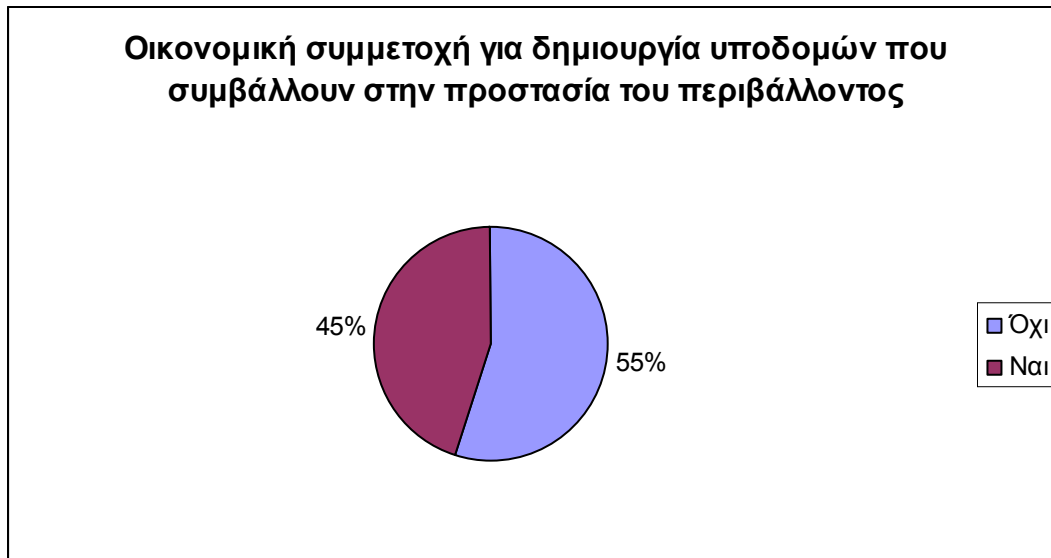
Γράφημα 64

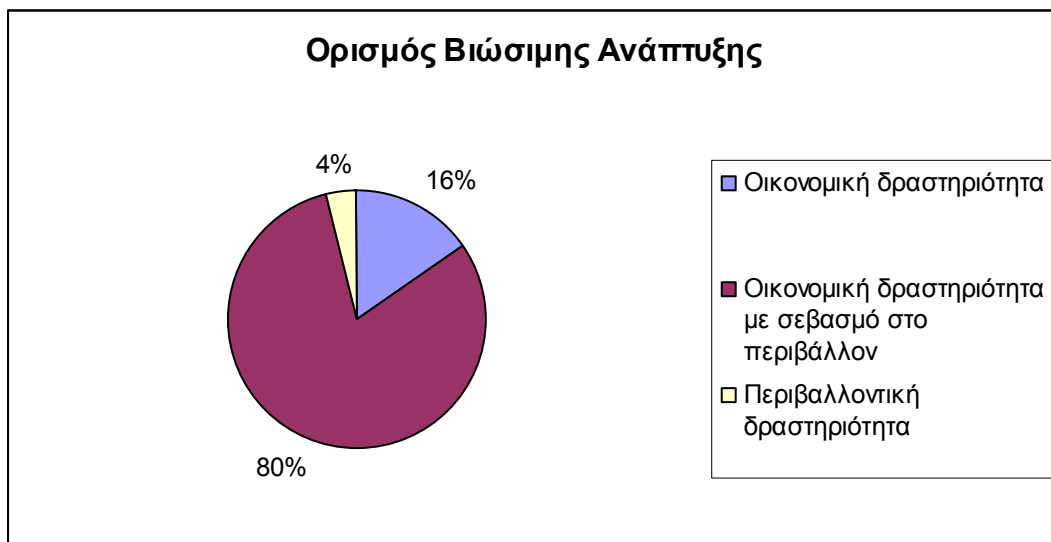
Γράφημα 65

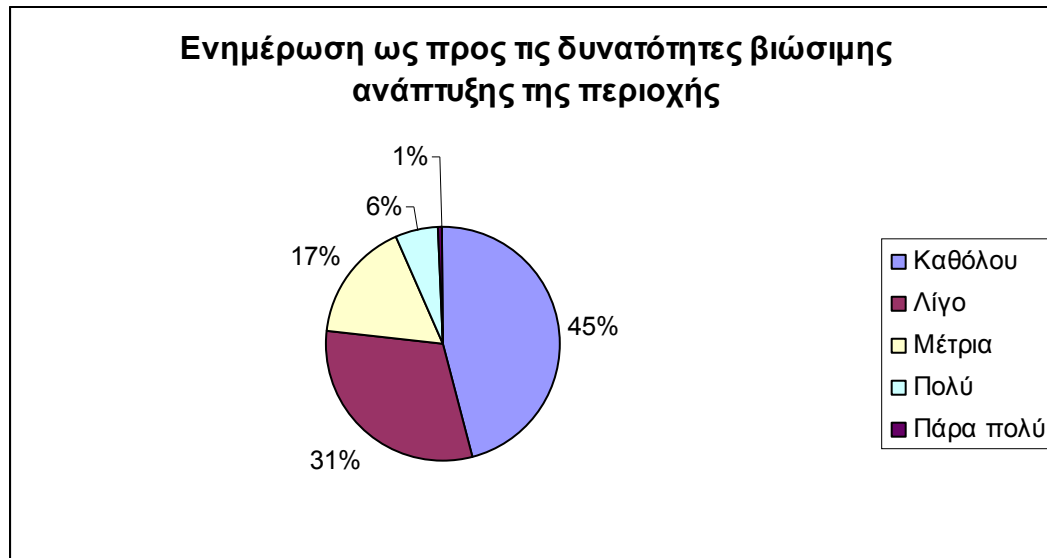
Γράφημα 66

Γράφημα 67

Γράφημα 68

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ: ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Γεια σας,

Το ερωτηματολόγιο διανέμεται στο πλαίσιο της διπλωματικής μου μελέτης με θέμα «**Βιώσιμη ανάπτυξη Δήμου Περιστεριού με έμφαση στην οικονομική ανάπτυξη**». Το ερωτηματολόγιο είναι ΑΝΩΝΥΜΟ και τα στοιχεία που θα προκύψουν είναι απολύτως εμπιστευτικά. Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την πολύτιμη συνεργασία.

1. Φύλο:

-Ανδρας ☐

-

Γυναίκα ☐

2. Παρακαλώ αναφέρετε την ηλικία σας:.....

3. Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

-Απόφοιτος- η δημοτικού ☐

-Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ

☐

-Απόφοιτος- η γυμνασίου ☐

-Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου ☐

-Απόφοιτος-η λυκείου ☐

-Κάτοχος διδακτορικού τίτλου ☐

4. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

-Ανύπαντρος-η ☐

-Χήρος-α ☐

-Παντρεμένος-η ☐

-Συμβίωση ☐

-Διαζευγμένος-η ☐

5. Ποια είναι τα ετήσια έσοδα της επιχείρησης σας;

- έως 4.000 ☐

- 16.001-22.000 ☐

- 4.001 -10.000 ☐

- 22.001-28.000

☐

-10.001-16.000 ☐

- πάνω από 28.000 ☐

6. Ποιο είναι το ατομικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα σας από την εργασία σας στην επιχείρηση;

- 0 ☐
- 1.201-1.600 ☐
- 1-400 ☐
- 1.601-2.000 ☐
- 401-800 ☐ -
- πάνω από 2.000 ☐
- 801-1.200 ☐

7. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες κατατάσσετε την επιχείρησή σας;

- Εμπορικά μαγαζιά ☐ - Ξενοδοχεία-ενοικιαζόμενα δωμάτια ☐
- Επιχειρήσεις εστίασης ☐ - Άλλη κατηγορία επιχειρήσεων.....

8. Πόσα χρόνια λειτουργεί η επιχείρησή σας;..... έτη

9. Είστε ιδιοκτήτης ή υπάλληλος της συγκεκριμένης επιχείρησης;

- Ιδιοκτήτης ☐ -

Υπάλληλος ☐

10. Νοικιάζετε το χώρο όπου στεγάζεται η επιχείρησή σας;

- Ναι ☐ -

Όχι ☐

11. Αν ΝΑΙ, πόσο ενοίκιο πληρώνετε μηνιαία;

- έως 200 ☐
- 1.201-1.400 ☐
- 201-400 ☐
- 1.401-1.600 ☐
- 401-600 ☐ - 1.601-1.800
- ☐
- 601-800 ☐
- 1.801-2.000 ☐
- 801-1.000 ☐
- πάνω από 2.000 ☐

- 1.001-1.200 ☐

12. Ποιο ήταν το βασικό κίνητρο για να ξεκινήσετε την επιχείρησή σας;

- Οικονομικοί λόγοι ☐ - Λόγοι κοινωνικοί-αναγνώρισης ☐ - Άλλος λόγος.....

13. Απασχολείστε αποκλειστικά με τη συγκεκριμένη επιχείρηση ή ασκείτε παράλληλα και άλλη δραστηριότητα;

- Ναι, ασχολούμαι αποκλειστικά ☐

- Όχι, ασχολούμαι και με άλλη δραστηριότητα ☐ Τι

ακριβώς;.....

14. Κατά το παρελθόν ήσασταν ιδιοκτήτης άλλης επιχείρησης;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

15. Ποια άτομα απασχολεί η επιχείρησή σας;(περισσότερες από μια απαντήσεις)

- Εσάς προσωπικά μόνο ☐

- Εσάς και τα μέλη της οικογένειας ☐

- Μέλη εκτός οικογένειας ☐

16. Αν η επιχείρησή απασχολεί άτομα εκτός οικογένειας, αυτά είναι:

- Ντόπιο εργατικό δυναμικό ☐

- Εγχώριο εργατικό δυναμικό ☐

- Ξένο εργατικό δυναμικό ☐

17. Πόσους υπαλλήλους απασχολεί η επιχείρησή σας;.....

18. Σκέφτεστε στο άμεσο μέλλον να απασχολήσετε άλλο προσωπικό;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

19. Απασχολεί η επιχείρησή κάποιο προσωπικό σε διοικητική θέση(manager) ;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

20. Με το προσωπικό που απασχολείτε (οικογενειακό και μη) κάνετε κατά διαστήματα κάποιες επαφές και συζητήσεις για θέματα σχετικά με την επιχείρησή και που αφορούν την μελλοντική της πορεία;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

21. Η επιχείρησή σας λειτουργεί:

- Όλο το χρόνο ☐

- Εποχιακά ☐

22. Ποια από τις παρακάτω περιόδους σημειώνει η επιχείρησή σας περισσότερα κέρδη; (περισσότερες από μια απαντήσεις)

- Φθινόπωρο	☐	- Καλοκαίρι
	☐	
- Χειμώνα	☐	- Περίοδος
εορτών/αργίες	☐	
- Άνοιξη	☐	

23. Η μόνιμη κατοικία σας ταυτίζεται με την έδρα της επιχείρησής σας;

- Ναι ☐ - Όχι ☐

24. Χρησιμοποιείτε στρατηγικές τεχνικές marketing στην επιχείρησή σας;

Δηλαδή, κάποιο σχέδιο με στόχους που θέλετε να πετύχετε. Είναι αυτός κάποιον καταγεγραμμένος σαν σχέδιο που ακολουθείτε (Τυπικός σχεδιασμός) ή απλώς είναι σχεδιασμός που έχετε υπόψη στο μυαλό σας (Άτυπος σχεδιασμός).

- Ναι, έχω κάποιο στρατηγικό σχεδιασμό-προγραμματισμό(τυπικό) ☐
- Ναι, έχω κάποιο στρατηγικό σχεδιασμό-προγραμματισμό(άτυπο) ☐
- Όχι, δεν έχω κάποιο σχεδιασμό παρά μόνο λειτουργώ όπως το φέρουν οι εκάστοτε συνθήκες ☐

25. Πιστεύετε ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες χρησιμοποιούν marketing έχουν περισσότερες πωλήσεις από αυτές που δεν χρησιμοποιούν;

- Ναι ☐ - Όχι ☐
- Δεν έχω άποψη ☐

26. Κάνετε κάποια μορφή προβολής/διαφήμισης της επιχείρησής σας (όπως ΜΜΕ, εφημερίδα, Internet);

- Ναι ☐ Τρόπος.....
- Όχι ☐

27. Από τότε που πρωτολειτουργήσατε την επιχείρησή σας, έχετε προβεί σε κάποιες αλλαγές (όπως τυχόν προσθήκες, βελτιώσεις, ανακαινίσεις, προσφορά νέων υπηρεσιών, κ.α.);

- Ναι, έχω προβεί σε αλλαγές ☐ Ειδικότερα.....
- Όχι, δεν έχω προβεί σε αλλαγές ☐ Θα θέλατε; σε τι.....

28. Πιστεύετε ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να ανταγωνιστούν τις μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου σας;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

29. Είχατε ή έχετε ενταχθεί σε κάποιο αναπτυξιακό πρόγραμμα ;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

30. Θα θέλατε να ενταχθείτε σε κάποιο αναπτυξιακό πρόγραμμα;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

31. Είστε γενικά ικανοποιημένοι που ανοίξατε την δική σας επιχείρηση;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

32. Θα θεωρούσατε την επιχείρησή σας κερδοφόρα;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

33. Ποιο είναι το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η επιχείρησή σας;

- Τοπικός ανταγωνισμός ☐

- Έλλειψη καινοτομίας ☐

- Μη πρόσβαση σε χρηματοδότηση ☐

- Μεταβολή συμπεριφοράς πελατών ☐

34. Πόσους πελάτες εξυπηρετείτε κατά μέσο όρο την ημέρα:.....

35. Η επιχείρησή σας χρησιμοποιεί προϊόντα: (περισσότερες από μια απαντήσεις)

- Ντόπια- Τοπικά ☐

-

Εισαγόμενα ☐

- Εγχώρια ☐

-

Βιολογικά ☐

36. Κατά τη γνώμη σας, οι πελάτες σας είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερα για υπηρεσίες φιλικές προς το περιβάλλον;

- Καθόλου ☐

- Πολύ ☐

- Λίγο ☐

- Πάρα ☐

πολύ ☐

- Μέτρια ☐

37. Είστε μέλος σε κάποια περιβαλλοντική οργάνωση ;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

38. Θεωρείτε ότι οι οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησής σας συμβάλλουν στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος;

- Καθόλου ☐

- Πολύ

☐

- Λίγο ☐

- Πάρα

πολύ ☐

- Μέτρια ☐

39. Μπορείτε να μας πείτε αν πρόσφατα η επιχείρησή σας πήρε οποιοδήποτε μέτρο που να διασφαλίζει τη συμβολή της στην προστασία του περιβάλλοντος;

- Ναι ☐

-

Όχι ☐

40. Αν ναι, ποιες από τις παρακάτω πηγές χρηματοδότησης χρησιμοποιήσατε για να μειώσετε την επιβάρυνση του περιβάλλοντος;

- Ίδιοι πόροι (προσωπικές, οικογενειακές οικονομίες) ☐

- Ένταξη σε εθνικό αναπτυξιακό νόμο ☐

- Δάνειο ☐

- Ίδιοι πόροι και δάνειο ☐

41. Αν όχι, για ποιους από τους παρακάτω λόγους δεν έχετε προβεί στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών προκειμένου οι επιχειρηματικές σας δράσεις να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον;

- Γραφειοκρατία

☐

- Οικονομικοί λόγοι

☐

- Λειτουργικοί λόγοι (π.χ. έλλειψη τεχνογνωσίας, μικρή εγκατάσταση) ☐

- Έλλειψη προσωπικού

☐

- Έλλειψη ενδιαφέροντος

☐

42. Πιστεύετε εσάς σαν επιχειρηματία, το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος σας αφορά;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

43. Ποια από τις παρακάτω δραστηριότητες υλοποιείτε-έχετε υλοποιήσει-θα θέλατε να υλοποιήσετε στην επιχείρησή σας;

	Υλοποιώ	Θα ήθελα να υλοποιήσω	Έχω υλοποιήσει
Αντικατάσταση ενεργοβόρων λαμπτήρων			
Ανακύκλωση απορριμμάτων			
Χρήση οικολογικών καθαριστικών			
Χρήση/κατανάλωση/προώθηση βιολογικών προϊόντων			

44. Θα δεχόσασταν να συμμετέχετε στο κόστος δημιουργίας κάποιων υποδομών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος;

- Ναι ☐

- Όχι ☐

45. Πως κατά τη γνώμη σας ορίζεται η βιώσιμη ανάπτυξη μιας περιοχής;

- Οικονομική δραστηριότητα

☐

- Οικονομική δραστηριότητα με σεβασμό στο περιβάλλον

☐

- Περιβαλλοντική δραστηριότητα

☐

46. Θεωρείτε ότι είσαστε ενημερωμένοι σχετικά με τις δυνατότητες βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής σας;

- Καθόλου ☐

- Πολύ ☐

- Λίγο ☐
- Πάρα πολύ ☐
- Μέτρια ☐

Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας!

Στρατηγικές αστικής ανάπτυξης στα κράτη - μέλη

Η αναγνώριση στην Ευρώπη της ιδιαίτερης σημασίας των αστικών περιοχών για τη οικονομική ανάπτυξη, έχει οδηγήσει σε αυξανόμενη τάση για περιφερειακή πολιτική που να εστιάζει στις στρατηγικές για τα αστικά συστήματα, τις αστικές περιοχές και τα αστικά κέντρα περιφερειακών αλλά και εθνικών και υπερεθνικών επιπέδων.

Στη Φινλανδία, η ανταγωνιστικότητα των πόλεων τέθηκε ως εθνικός στόχος το 1996 και η αστική πολιτική είναι πλήρως προσανατολισμένη προς την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των πόλεων, την προστασία της λειτουργικής τους δομής και την επίτευξη ενός ισόρροπου πολυκεντρικού αστικού δικτύου με πόλεις διαφόρων μεγεθών, με κυριότερο εργαλείο το «Πρόγραμμα Περιφερειακών Κέντρων». Στη Σουηδία, η αστική ανάπτυξη αποτελεί μέρος της εθνικής πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης από το 2003, τονίζοντας ειδικότερα το ρόλο των μητροπολιτικών περιοχών στον εθνικό και ευρωπαϊκό ανταγωνισμό και εστιάζοντας, για τις λοιπές κύριες αστικές περιοχές, κυρίως στην ανώτατη εκπαίδευση και την Ε&Α και στην καταπολέμηση των φαινομένων κατακερματισμού και των ασυμβατοτήτων στην αγορά εργασίας. Στη Δανία, ιδρύεται Υπουργείο Αστικών Υποθέσεων το 1998 με στόχους τη στήριξη των πόλεων ως κέντρα ανάπτυξης και την ανάπτυξη ελκυστικών και βιώσιμων πόλεων με καλές συνθήκες διαβίωσης και επιχειρηματικής δραστηριότητας και ερευνητική στήριξη. Στη Γερμανία, η αστική πολιτική εστιάζει στην ενίσχυση του εσωτερικού και των κέντρων των πόλεων για τις αναπτυξιακές τους λειτουργίες λαμβάνοντας υπόψη τη διατήρηση των ιστορικών πόλεων και μνημείων και στη λήψη μέτρων για αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, ενώ οι πόλεις δεν είναι αυτομάτως δικαιούχοι προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης αλλά πρέπει να ανταγωνιστούν τις υπόλοιπες πόλεις σε κάθε πρόγραμμα. Η Ολλανδία είναι μια από τις πρώτες ευρωπαϊκές χώρες που υιοθέτησαν επίσημη αστική πολιτική, διαφοροποιημένη σε «G4» (οι τέσσερις μεγαλύτερες πόλεις της χώρας) και G27 (μια ομάδα 27 άλλων πόλεων) και με βασικά θέματα την ασφάλεια, την ενσωμάτωση, την κοινωνική συνοχή, την αναδόμηση περιοχών και γειτονιών, τη βελτίωση της οικονομικής διάρθρωσης και του επιχειρηματικού κλίματος, την κινητοποίηση πολιτών, επιχειρήσεων και φορέων. Η αστική πολιτική της Αγγλίας έχει μακρά παράδοση υπό το Γραφείο του Αναπληρωτή Πρωθυπουργού και με βασικά εργαλεία τα πενταετή σχέδια Βιώσιμων Κοινοτήτων και το πρόγραμμα των «Πόλεων – πυρήνων» που εστιάζει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του ρόλου των κύριων περιφερειακών πόλεων στην εθνική οικονομική επιτυχία. Η αστική πολιτική στη Γαλλία εστιάζει περισσότερο σε μειονεκτικές γειτονιές πόλεων παρά στις πόλεις ως σύνολο και εφαρμόζεται από τις τοπικές αρχές μέσω εταιρικών σχέσεων (contrats de plan), που προσδιορίζουν ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα με συγκεκριμένες δράσεις σε πέντε πεδία προτεραιότητας: στέγαση και ποιότητα ζωής, απασχόληση και οικονομική ανάπτυξη, εκπαίδευση, υγεία και δημόσια τάξη.

Βασικό στοιχείο των αστικών πολιτικών σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, είναι η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των δήμων των ευρύτερων αστικών περιοχών, είτε ως αποτέλεσμα κρατικής παρέμβασης είτε ως πρωτοβουλία για υπερκέραση θεσμικών προβλημάτων, για στρατηγικό σχεδιασμό και για επίλυση κοινών προβλημάτων. Η εμπειρία αναδεικνύει ορισμένα βασικά συστατικά που ορίζουν μια "αλυσίδα αξίας" για την αστική πολιτική: επιτυχημένες πόλεις είναι αυτές που μπορούν να προσαρμόζονται συνεχώς στην εξέλιξη των αγορών και της τεχνολογίας, έχουν ιδιαίτερη ικανότητα στην εκμετάλλευση των τεχνικών ευκαιριών, της τεχνολογίας και του κεφαλαίου, μέσα από την ανασυγκρότηση των δεξιοτήτων, χαρακτηρίζονται από καινοτομία, επιχειρηματικό πνεύμα, οργανωτικές στρατηγικές και ύπαρξη τοπικής ηγεσίας και έχουν αναπτύξει τις κατάλληλες υποδομές έχοντας επίσης πρόσβαση σε κατάλληλα χρηματοοικονομικά εργαλεία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Θέμα Προτεραιότητας	
Κωδικός	Έρευνα και τεχνολογική Ανάπτυξη (R&TD),καινοτομία και επιχειρηματικότητα.
1	Δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης σε Κέντρα ερευνών.
	Κοινωνία της πληροφορίας
10	Υποδομή τηλεπικοινωνιών (συμπεριλαμβανομένων των ευρυζωνικών δικτύων)
11	Τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (πρόσβαση, ασφάλεια, δυνατότητα λειτουργικής εναλλαγής συστημάτων, πρόληψη κινδύνου, έρευνα, καινοτομία, ηλεκτρονικό περιεχόμενο κ.λ.π.)
13	Υπηρεσίες και εφαρμογές για τον πολίτη (ηλεκτρονική υγεία, ηλεκτρονική διακυβέρνηση ηλεκτρονική εκμάθηση, ηλεκτρονική ενσωμάτωση , κ.λ.π.)
	Μεταφορές
23	Περιφερειακές/τοπικές οδοί
24	Ποδηλατόδρομοι
25	Αστικές μεταφορές
	Ενέργεια
40	Ανανεώσιμη Ενέργεια – Ηλιακή
41	Ανανεώσιμη Ενέργεια - Βιομάζα
43	Ενεργειακή αποδοτικότητα, αναγέννηση, διαχείριση ενέργειας
	Περιβαλλοντική προστασία και πρόληψη κινδύνων
44	Διαχείριση οικιακών και βιομηχανικών αποβλήτων
45	Διαχείριση και διανομή ύδατος (πόσιμο νερό)
50	Αποκατάσταση βιομηχανικών χώρων και μολυσμένης γης.
54	Άλλα μέτρα για την διατήρηση της κατάστασης περιβάλλοντος και την πρόληψη κινδύνων.
	Τουρισμός
56	Προστασία και ανάπτυξη φυσικής κληρονομιάς.
57	Συνδρομή στην βελτίωση τουριστικών υπηρεσιών
	Πολιτισμός
58	Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
59	Ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών
60	Συνδρομή στην βελτίωση πολιτιστικών υπηρεσιών.
	Επένδυση σε κοινωνικές υποδομές.
75	Υποδομές εκπαίδευσης
76	Υποδομές Υγείας
77	Υποδομές φροντίδας παιδιών
79	Άλλες κοινωνικές υποδομές.

,

,

.

,